

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:
<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

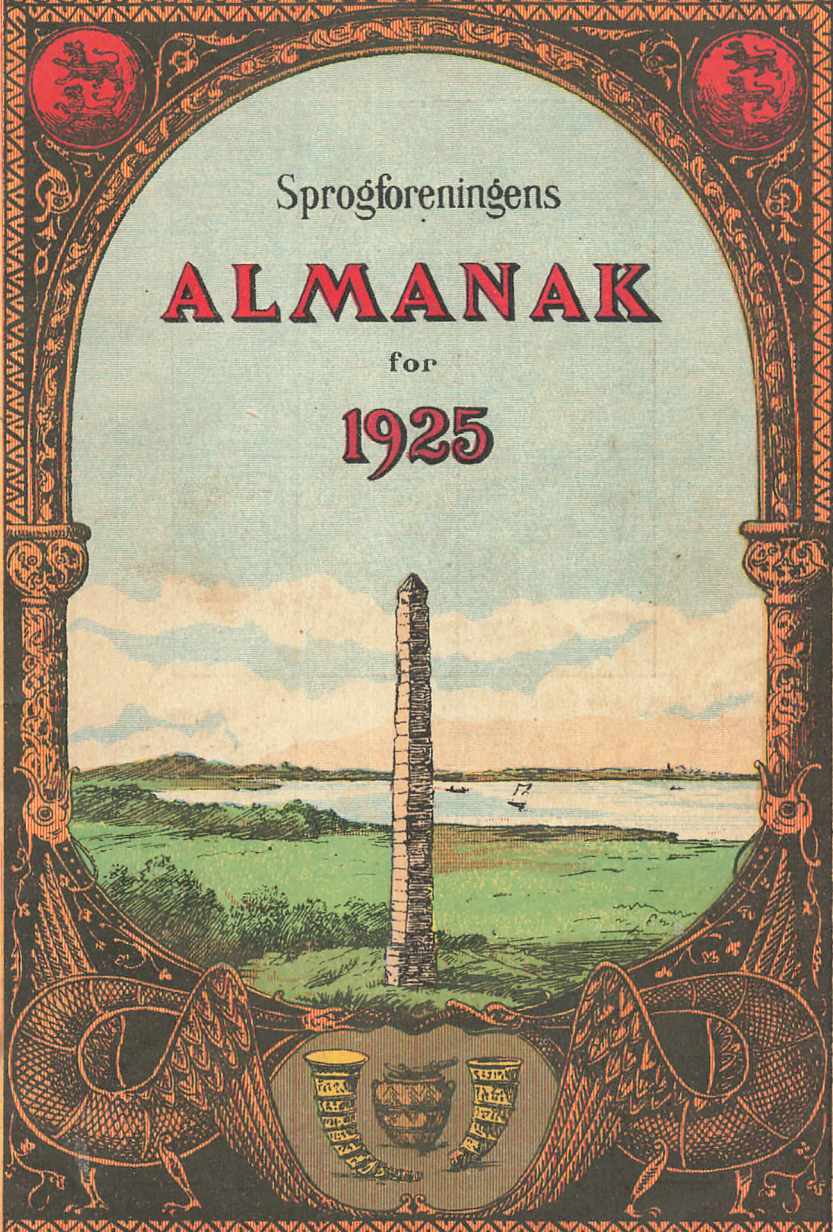
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sprogforeningens
ALMANAK
for
1925

Udgivet af Sprogforeningen

N. C. Rom's Bog- & Stenrykkeri, København.

Danskerne Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Handelsbanken

Aabenraa

Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank

— Stiftet 1873 —

Kontortid: 9—12 og 2—4. Lørdag 9—1

Telefoner 401 — 402 — 403

med Omstilling til samtlige Afdelinger.

Kontorer i

Bolderslev, Bovrup, Felsted, Hjørdkær og Hellevad.

Aktiekapital og Reserver ialt 79 Mill. Kr.

tjener til Sikkerhed for Indskud.

— Alle Bankforretninger udføres. —

Se Annoncen paa Omslagets 3. Side.

Sprogforeningens
M a n a k

for

* * 1925 * *

32. A a r g a n g .

Udgivet af Sprogforeningen
under Redaktion af N. Hansen og P. Kud.

Nabenraa.
Trykt i „Højmbal“s Trykkeri.

Kærværende Aar

regnes efter Kristi Fødsel 1925.

Siden Indførelsen af den Julianſke Kalender	1970
" " " " Gregorianſke "	343
" " " " forbedrede "	212
" Bogtrykkerkunſtens Opfindelse	485
" Amerikas Opdagelse	433
" Reformationens Begyndelse	408
" den oldenborſke Stammes Tronbeſtigelse	477
" den lhtsborſke " "	61
" Kong Chriſtian d. X. " "	13
" Verdenskrigenſ Udbrud	11

Formørkelſer i Aaret 1925.

1) Total Solformørkelſe den 24. Januar. Den ſes ſom partiel Formørkelſe i den øſtlige Del af Nordamerika, den nordligſte Del af Sydamerika, det Atlantiske Ocean, Sydgrønland, Island, Færøerne, Veſt- og Mellemuropa og den nordveſtlige Del af Afrika. Den er total for et ſmalt Bælte, der gaar gennem de ſtore Søer i Nordamerika, den nordlige Del af det Atlantiske Ocean og ender nord for Skotland. I København er Formørkelſen partiel. Den begynder Kl. 3.58' Eſtm. og omfatter ved Solens Nedgang $\frac{4}{10}$ af Soldiameteren.

2) Partiel Maaneformørkelſe den 8.—9. Februar. Den begynder Kl. 9.9' Eſtm. den 8., ender Kl. 12.15' Form. den 9. og ſes i hele ſin Udſtrækning i København. Den er paa ſit højſte Kl. 10.42' og omfatter da $\frac{74}{100}$ af Maanediameteren.

3) Ringformet Solformørkelſe den 20.—21. Juli, uſynlig i København. Den ſes ſom partiel Formørkelſe i det ſtille Ocean, i en Del af Oſt-auſtralien og New Zealand og er ringformet for et ſmalt Bælte.

4) Partiel Maaneformørkelſe den 4. Auguſt, uſynlig i København.

Mellem Jul og Paaske er 14 Uger,
og mellem Pinſe og Advent er 26 Uger.

Højvandet ved Sønderjyllands Vestkyst.

De for hver Dags Forniddag og Eftermiddag anførte Klokketallet angiver Højvandet ved Rømø Havn og Ballum „Kørested“. For at finde Flojtiden ved Ballum Sluse maa man omtr. lægge 15 Minutter, ved Dden paa Nordland Rømø omtr. 10 Minutter og ved Søjer Sluse 50 Minutter til.

Lavvandet indtræder $6\frac{3}{4}$ —7 Timer efter Højvandet.

Beregningerne er udførte af Thade Petersen i Søderlev.

Bestemmelse af Middagslinien.

Paa en vandret plan Flade, som er opstillet saaledes, at den kan bestinnes af Solen, tegnes flere koncentriske Cirkler. I Centret oprejses en Stift lodret paa Fladen. Naar om Forniddagen mellem Kl. 9 og 11 Stiftens Skygge efterhaanden bliver kortere, mærker man sig paa Cirklerne de Punkter, hvor Skyggens Ende befinder sig. Om Eftermiddagen mellem Kl. 1 og 3 forlænger Skyggen sig, og nu mærker man sig atter Skyggens Ende i Cirklerne. **Middagslinien** er da den rette Linie, som, dragen ud fra Stiftens Fod, halverer de paa Cirklerne afkaarne Buer. — Konstruktionen giver det bedste Resultat, naar den udføres i Dagene imellem den 18de og 25de Juni eller imellem den 18de og 25de December.

Hver Gang Stiftens Skygge falder i Middagslinien, er det sand Middag.

Bemærkninger vedrørende Kalenderen.

Dagen begynder Kl. 12 om Natten; alle Tiderne fra Midnat til Middag regnes til Morgen, og alle Tiderne fra Middag til Midnat til Aften. Klokketallet angiver den mellemeuropæiske Tid.

Label,

som viser, hvad Klokken er, naar det er sand Middag i København.

Jan.	1 12 13'	Marts	30 12 14'	Aug.	19 12 13'	Nov.	9 11 54'
"	2 12 14'	April	2 12 13'	"	23 12 12'	"	17 11 55'
"	4 12 15'	"	6 12 12'	"	27 12 11'	"	21 11 56'
"	6 12 16'	"	9 12 11'	"	30 12 10'	"	25 11 57'
"	9 12 17'	"	13 12 10'	Sept.	2 12 9'	"	28 11 58'
"	11 12 18'	"	17 12 9'	"	5 12 8'	Dec.	1 11 59'
"	14 12 19'	"	21 12 8'	"	8 12 7'	"	4 12 0'
"	16 12 20'	"	27 12 7'	"	11 12 6'	"	6 12 1'
"	20 12 21'	Maj	4 12 6'	"	14 12 5'	"	8 12 2'
"	23 12 22'	"	26 12 7'	"	17 12 4'	"	11 12 3'
"	27 12 23'	Juni	3 12 8'	"	20 12 3'	"	13 12 4'
Febr.	2 12 24'	"	9 12 9'	"	23 12 2'	"	15 12 5'
"	22 12 23'	"	14 12 10'	"	25 12 1'	"	17 12 6'
"	28 12 22'	"	19 12 11'	"	28 12 0'	"	19 12 7'
Marts	5 12 21'	"	23 12 12'	Okt.	1 11 59'	"	21 12 8'
"	9 12 20'	"	28 12 13'	"	5 11 58'	"	23 12 9'
"	13 12 19'	Juli	3 12 14'	"	8 11 57'	"	25 12 10'
"	17 12 18'	"	9 12 15'	"	12 11 56'	"	27 12 11'
"	20 12 17'	"	16 12 16'	"	16 11 55'	"	29 12 12'
"	23 12 16'	Aug.	6 12 15'	"	21 11 54'	"	31 12 13'
"	27 12 15'	"	13 12 14'	"	29 11 53'	"	

Sand Middag

er det Tidspunkt af Dagen, da Solen ses lige mod Syd og Solkloven viser 12. Dette Tidspunkt afviger kun ubetydeligt fra det Tidspunkt, da Solen staar højt paa Himlen, og ligger meget nær midt imellem Tidspunkterne for Solens Op- og Nedgang. Ovenstaaende Label angiver, hvad et Ur. paa de forskjellige Dage af Aaret bør vise, naar det er sand Middag i København. For andre Steder af Landet maa der lægges 4' til eller trækkes 4' fra Tallene i denne Label for hver Længdegrad, Stedet ligger henholdsvis vestligere eller østligere end København, hvorimod Stedets Bredder her ikke kommer i Betragtning.

Januar 1925.

D. C. M.

Flugmaaned.

31 Dage

Se Anm. S. 8.
Sjlvande

1. Uge. **Kristi Omkærelse.** Luf. 2, 21. 2. Række: Matth. 6, 5—13.

				Fm.	Em.
L.	1 Nyaar	M. F.		6,55	7,30
F.	2 Abel	11 13	D f. Nv. 12.26' Form.	7,45	8,20
L.	3 Enoch	1 25	Solen nærmest Jorden	8,35	9,15

2. Uge. **Da Herodes var død.** Matth. 2, 19 til Enden.

2. Række, Matth. 2, 13—18.

S.	4 S. e. Nyaar	2 36		9,40	10,20
M.	5 Simeon	3 44		19,50	11,25
Ti.	6 S. 8 Konger	4 51		11,55	—
D.	7 Knud Hertug	5 54	Sol op 8.40' ned 3.53' Lusmørket varer 51'	12,30	12,55
L.	8 Erhardt	6 53	C fjernest Jorden	1,20	1,45
F.	9 Julianus	7 45		2,05	2,30
L.	10 Paul Eremit	D. E.	☉ f. M. 8.47' Form.	2,45	3,10

3. Uge. **Da Jesus var 12 Aar gammel.** Luf. 2, 42 til Enden.

2. Række, Mark. 10, 13—16.

S.	11 1. S. e. h. 3 Kong.	5 39	Huginus	3,20	3,45
M.	12 Reinhold	6 44		3,55	4,20
Ti.	13 Marie	7 53	Silarius	4,25	4,55
D.	14 Felig	9 4	Sol op 8.34, ned 4.4 Lusmørket varer 50'	5,00	5,30
L.	15 Maurus	10 17		5,35	6,05
F.	16 Marcellus	11 31		6,10	6,45
L.	17 Antonius	D. F.	Merkur størst bestl. Elong	6,55	7,25

4. Uge. **Brudluppet i Kana.** Johs. 2, 1—11. 2. Række: Luf. 19, 1-10

S.	18 2. S. e. h. 3 Kong.	12 48	Bilh. Marie. Prisca.	7,40	8,15
M.	19 Pontianus	2 8	☉ f. Nv. 12,33 Form.	8,30	9,10
Ti.	20 Fab. og Sebast.	3 29		9,40	10,20
D.	21 Agnes	4 50	Sol op 8.25, ned 4.18 Lusmørket varer 49'	11,00	11,35
L.	22 Vincentius	6 6		—	12,15
F.	23 Emerentius	7 13	☉ nærmest Jorden	12,45	1,20
L.	24 Timotheus	M. E.	☉ n. M. 3.45 Gftm. Solførsmørkelse	1,50	2,25

5. Uge. **Jesus gik ned ad Bjerget.** Matth. 8, 1—13. 2. Række.

Luf. 17, 5—10.

S.	25 3. S. e. h. 3 Kong.	5 46	Pauli Dmb.	2,45	3,20
M.	26 Polycarpus	7 10		3,35	4,10
Ti.	27 Chrysofomus	8 32	Carolus Magnus	4,20	4,55
D.	28 Fred. 6 Føbj.	9 52	Sol op 8.14' ned 4.32' Lusmørket varer 47'	5,05	5,40
L.	29 Chr. 7. Føbj.	11 8	Valerius	5,50	6,25
F.	30 Lovise	M. F.	Udelgunde.	6,30	7,05
L.	31 Vigilius	12 21	D f. Nv. 5.43 Gftm.	7,10	7,40

6. Uge. Jesus traadte i Skibet. Matth. 8, 23 27.
2. Række, Matth. 14, 22—33.

		N. F.		Rm.	Em.
G.	1 A. S. h. 3 Kong.	1	31	Brigda.	7,55 8,25
M.	2 Kyndelmisje	2	40		8,40 9,15
Ti.	3 Blasius	3	45	Sol op 8.1, ned 4.47, Tusmørket varer 46' C jjernejt Jorden	9,50 10,25
D.	4 Veronica	4	45		11,00 11,35
L.	5 Agathe	5	40		— 12,10
F.	6 Dorothea	6	28		12,40 1,15
L.	7 Richard	7	8		1,35 2,05

7. Uge. Arbejderne i Vingaarden. Matth. 20, 1—16. 2. Række:
Matth. 25, 14—30.

G.	8 Sættungefima	7	41	Corintha	
M.	9 Apollonia	D. E.		☉ f. M. 10.49 Efterm.	2,20 2,50
Ti.	10 Scholastika	6	54	Maaneformørkelse	2,55 3,25
D.	11 Enphrosyne	8	7	Neptun i Ddp. m. Solen	3,35 4,05
L.	12 Eulalia	9	21	Sol op 7.46, ned 5.03	4,10 4,35
F.	13 Benignus	10	37	Tusmørket varer 44'	4,45 5,10
L.	14 Valentinus	11	54		5,20 5,50
					5,55 6,25

8. Uge. De fire Slags Sædejord. Luk. 8, 4—15.
2. Række: Mark. 4, 26—32.

		D. F.			
G.	15 Seragesfima	1	13	Faustinus.	6,30 7,00
M.	16 Juliane	2	32	☉ i. Kv. 10.41' Form.	7,15 7,45
Ti.	17 Findanus	3	47	Concordia	8,05 8,35
D.	18 Jul. Sophie.	4	57	Sol op 7.31, ned 5.18,	9,05 9,45
L.	19 Ammon	5	54	Tusmørket varer 43'	10,30 11,10
F.	20 Eucharas	6	40	Solen nærmest Jorden	11,55 —
L.	21 Samuel				12,30 1.10

9. Uge. Kristi Daab. Matth. 3, 13 til Enden.
2. Række: Luk. 18, 31 til Enden.

		N. F.			
G.	22 Fætelavn	7	16	Dvinqbagefima. Esto mihl.	1,35 2,15
M.	23 Papias	N. E.		Peters Stol.	2,30 3,05
Ti.	24 Hvide Tirsd.	7	23	☉ n. M. 3,12' Form.	3,20 3,55
D.	25 Uffe Dnsdag	8	43	Matthias	
L.	26 Jønger	10	0	Victorinus	
F.	27 Leander	11	13	Sol op 7.14, ned 5.33	4,05 4,40
L.	28 Ollegaard	N. F.		Tusmørket varer 42'	4,45 5,20
					5,25 5,55
					6,00 6,30

Marts 1925.

D. Q. M.

Tordmaaned. 31 Dage.

Se Anm. 3 &
Løisande

10. Uge. **Jesus fristes af Djævelen.** Matth. 4, 1—11. 2. Række,
Luf. 22, 24—32.

		N.	F.		Øm	Em.
Ø.	1. 1. S. i Fasten	12	24	Quadragesima. Involcavit	6,40	7,05
M.	2. Simplicius	1	32	Albinus	7,20	7,40
Ti.	3. Kunigunde	2	35	f. kv. 1. 7' Eftm.	8,00	8,25
D.	4. Tamperdag	3	32	Adrianus	9,00	9,30
T.	5. Theophilus	4	28	Sol op 6,57' n. 5.48'	10,10	10,45
F.	6. Gotfred	5	5	Tusmørket varer 42'	11,30	11,00
L.	7. Perpetua	5	41	C nærmest Jorden	—	12,40

11. Uge. **Den kananæiske Kvinde.** Matth. 15, 21—28. 2. Række
Mark. 9, 17—29.

		N.	F.		Øm	Em.
Ø.	8. 2. S. i Fasten	6	11	Reminiscere. Beata	1,00	1,35
M.	9. 40. Niddere	6	36		1,50	2,25
Ti.	10. Edel	6	58	f. kv. 3. 21' Eftm.	2,35	3,05
D.	11. Krpr. Frederik	D.	6	Thala	3,10	3,40
T.	12. Gregorius	8	25	Sol. op 6.39' n. 6,2	3,45	4,15
F.	13. Macedonius	9	43	Tusmørket varer 42'	4,20	4,50
L.	14. Eutyhjus	11	3		4,55	5,25

12. Uge. **Jesus bryder en Djævel ud,** Luf. 11. 14—28. 2. Række,
Joh. 8, 42—51.

		N.	F.		Øm	Em.
Ø.	15. 3. S. i Fasten	D.	22	Deuli. Zacharias	5,35	6,00
M.	16. Gudmund	12	22		6,15	6,40
Ti.	17. Bertrud	1	38	f. kv. 6. 22' Eftm.	7,00	7,20
D.	18. Alexander	2	48	Sol op 6,21' n. 6.16	7,45	8,10
T.	19. Joseph	3	48	Tusmørket varer 42'	8,50	9,25
F.	20. Gordius	4	36	C nærmest Jorden	10,20	10,55
L.	21. Benedictus	5	15	Søndag	11,45	—

13. Uge. **Jesus bespiser 5,000 Mand,** Joh. 6, 1—15. 2. Række.
Joh. 6, 35—51.

		N.	F.		Øm	Em.
Ø.	22. Midfaste	5	45	Lectare. Paulus	12,15	1,00
M.	23. Fidelis	6	9		1,20	2,00
Ti.	24. Ulrica	N.	6	n. M. 3. 3' Eftm.	2,15	2,50
D.	25. Mariae Bebud.	7	36	Sol. op 6. 2' n. 6.30'	3,00	3,35
T.	26. Gabriel	8	52	Tusmørket varer 42'	3,45	4,15
F.	27. Pastor	10	5		4,25	4,50
L.	28. Eustachius	11	16		4,55	5,20

14. Uge. **Gabriel Engel udsendes,** Luf. 1, 26—38. 2. Række.
Luf. 1, 46. 56.

		N.	F.		Øm	Em.
Ø.	29. 5. S. i Fasten	N.	22	Judica. Jonas	5,35	5,50
M.	30. Quirinus	12	22		6,05	6,25
Ti.	31. Fred. 5. Født.	1	28	Valbina	6,40	7,00
				Markus stærkt øjttlig Slong.		

April 1925.

D.C.M

Faaremaaned. 30 Dage.

Se Anm. 3. S.
Sjvanbe.

		N. F.	Sol op 5.44, ned 6.44 Lusmørket varer 43'	Fin.	Em.
D.	1 Hugo	2 17	D f. Nv. 9.12' Form. C fjærnest Jorden	7,25	7,40
T.	2 Theodosius	3 3		8,15	8,40
F.	3 Nicetas	3 41		9,25	9,55
L.	4 Ambrosius	4 12		10,45	11,10

15. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem, Matth. 21, 1—9. 2. Række,**
Marf. 14, 3—9.

S.	5 Palmesøndag	4 39	Frene	12,00	—
M.	6 Sigtus	5 1	Janus Sol op 5.26, ned 6.58 Lusmørket varer 44'	12,20	1,00
Ti.	7 Egesippus	5 21		1,15	1,50
D.	8 Chr. 9 Føds.	5 40		2,00	2,35
T.	9 Stortorøsdag	D. E.	Procopius	2,40	3,10
F.	10 Langfredag	8 47	☉ f. N. 4,33 Form.	3,20	3,50
L.	11 Leo.	10 9	Ezechiel	3,55	4,25

16. Uge. **Kristi Opstandelse. Marf. 16, 1—7.**
2. Række: Matth. 28, 1—8.

S.	12 Paasfedag	11 29	Julius	4,35	5,00
M.	13 2. Paasfedag	D. F.	Justinus	5,15	5,40
Ti.	14 Tiburtius	12 43	C nærmest Jorden	6,00	6,20
D.	15 Chr. 5 Føds.	1 46	Dhymia	6,45	7,05
T.	16 Mariane	2 38	Sol op 5.9' ned 7.12 Lusmørket varer 45'	7,35	7,55
F.	17 Anicetus	3 18	☉ i. Nv. 12,40 Form.	8,40	9,15
L.	18 Eleutherius.	3 49		10,15	10,45

17. Uge. **Jesus kom ind ad lukte Døre. Johs. 20, 19 til Enden.**
2. Række: Johs. 21, 15—19.

S.	19 1. S. e. Paaste	4 14	Quasimodo. Daniel	11,40	—
M.	20 Sulpicius	4 36	Florentius.	12,05	12,50
Ti.	21 Flyttedag	4 55		1,05	1,45
D.	22 Cajus	5 14	Sol op 4.51, ned 7.26 Lusmørket varer 46'	1,55	2,30
T.	23 Georgius	N. E.	☉ n. N. 3.28' Form.	2,35	3,05
F.	24 Albertus	8 59		3,15	3,45
L.	25 Marf. Evang.	10 8		3,55	4,20

18. Uge. **Jesus er en god Hyrde. Joh. 10, 11—16. 2. Række,**
Joh. 10, 22—30.

S.	26 2. S. e. Paaste	11 12	Misericordia Domini. Cletus	4,30	4,45
M.	27 Charl. Amalie	N. E.	Ananias.	5, 5	5,20
Ti.	28 Vitalis	12 10	Sol op 4.35, ned 7.40	5,35	5,50
D.	29 Peter Marthyr	12 59	Lusmørket varer 49'	6,10	6,25
T.	30 Severus	1 40	C fjærnest Jorden	6,55	7, 5

Maj 1925.

D.C.N

Majmaaned.

31 Dage

Se Anm. 3. S.
Sjvande

		N. F.	Voldermisje	Fm.	Em.
F.	1 Phil. og Jakob	2 14	D f. Kv. 4,20 Form. Saturn i Dyp. m. Solen.	7,40	8,00
L.	2 Athanasius	2 42		8,45	9,10

19. Uge. **Kristi Vortgang til Faberen.** Joh. 16, 16—22.

2. Række, Joh. 14, 1—11.

S.	3 S. e. Paaste	3 5	Jubilate. Kværmisje	10,00	10,25
M.	4 Florian	3 26		11,15	11,35
Ti.	5 Gothard	3 45	De hje Nætter beghnder. Sol op 4,20, ned 7 54	—	12,20
D.	6 Joh. a. Port.	4 3		Tusmørket varer 51'	12,35
L.	7 Flavia	4 23		1,25	1,55
F.	8 Veddag	4 45	Stanislaus D f. M. 2,43 Efterm.	2,10	2,40
L.	9 Caspar	D. C.			2,50

20. Uge. **Den Helligaands Sendelse,** Joh. 16, 5—15.

2. Række, Joh. 8, 28 36.

S.	10 4. S. e. Paaste	10 29	Cantate. Gordianus	3,35	3,55
M.	11 Mamertus	11 40	C nærmest Jorden	4,15	4,35
Ti.	12 Pancratius	D. F.	Sol op 4,6, ned 8. 7 Tusmørket varer 55'	5,00	5,20
D.	13 Ingenuus	12 37		6,35	6,05
L.	14 Kristian	1 22		6,35	6,50
F.	15 Sophie	1 56	D f. Kv. 6 46' Form.	7,25	7,45
L.	16 Sara	2 22	Mercur størst vestlig Elong.	8,35	9,05

21. Uge. **Veber i Jesu Navn,** Joh. 16, 23—28. 2. Række,

Joh. 17, 1—11.

S.	17 5. S. e. Paaste	2 44	Rogate. Bruno	10,00	10,25
M.	18 Eric	3 3		11,15	11,45
Ti.	19 Potentiana	3 21	Sol op 3,53, ned 8,20 Tusmørket varer 58'	—	12,25
D.	20 Angelica	3 39		12,45	1,20
L.	21 Kr. Stimmelf.	3 58	Helene	1,30	2,00
F.	22 Castus	N. C.	D n. M. 4,48 Efterm.	2,15	2,40
L.	23 Desiderius	9 2		3,00	3,15

22. Uge. **Naar Trøsteren kommer.** Joh. 15, 26 til Enden

og 16, 1—4. 2. Række, Joh. 17, 20 til Enden.

S.	24 6. S. e. Paaste	10 2	Græudi. Esther	3,30	3,50
M.	25 Urbanus	10 55		4, 5	4,20
Ti.	26 Beda	11 40	C sjerneft Jorden.	4,40	4,50
D.	27 Lucian	N. F.	Sol op 3,43, ned 8,31 Tusmørket varer 62'	5,15	5,25
L.	28 Wilhelm	12 17		5,50	5,55
F.	29 Maximinus	12 46		6,30	6,40
L.	30 Vigand	1 11	D f. Kv. 9, 4 Efterm.	7,10	7,25

23. Uge. **Hvo mig elsker,** Joh. 14, 23 til Enden. 2. Række,

Joh. 14, 15—21.

S.	31 Vinfedag	1 32	Petronella	8, 5	8,25
----	-------------	------	------------	------	------

Juni 1925.

D.C.M

Skærfommer. 30 Dage.

Se Anm. 3.6.
Søjvande

		N. S.		Fm.	Em.
M.	1 2. Vinfredag	1	50	Nikomedes	9,10 9,30
Ti.	2 Marcellinus	2	8	Fred. 8. Føds. Erasmus	10,20 10,45
D.	3 Tamperdag	2	26	Sol op 3.35' ned 8.41'	11,30 11,55
T.	4 Optatus	2	46	Tusmørket varer 65'	— 12,35
F.	5 Grundlovsdag	3	9	Bonifacius	12,50 1,25
L.	6 Norbertus	3	39	☉ i. M. 10,48' Eftm.	1,40 2, 5

24. Uge. **Kristus og Nikodemus.** Joh. 3, 1--15. 2. Række,
Matth. 28, 18 til Enden.

G.	7 Trinitatis	D. G.	Jeremias	2,30 2,50	
M.	8 Mebarbus	10	28	C nærmejt Jorden	3,15 3,35
Ti.	9 Primus	11	19	Sol op 3.30' ned 8.48'	4,00 4,20
D.	10 Onuphrius	11	59	Tusmørket varer 68'	4,50 5, 5
T.	11 Barnab. Apof.	D. F.			5,25 5,55
F.	12 Basilius	12	28		6,30 6,45
L.	13 Corillus	12	51	☾ i. Kv. 1.44 Eftm.	7,20 7,35

25. Uge. **Den rige Mand.** Luk. 16, 19 til Enden.
2. Række: Luk. 12, 13--21.

G.	14 1. S. e. Trinitat.	1	11	Rufinus	8,20 8,40
M.	15 Valdemarsdag	1	29	Vitus	9,30 9,50
Ti.	16 Tycho	1	47	Sol op 3.28, ned 8.53	10,40 11,15
D.	17 Botolphus	2	6	Tusmørket varer 70'	11,50 —
T.	18 Leontius	2	26		12,15 12,45
F.	19 Gervasius	2	50		1. 5 1,35
L.	20 Sylvester	3	19		1,50 2,15

26. Uge. **Den store Mand.** Luk. 14, 16--24.
2. Række: Luk. 14, 25 til Enden.

G.	21 2. S. e. Trinit.	N. G.	Albanus	☉ i. M. 7,17 Form.	2,35 2,55
M.	22 10.000 Mart.	9	39	Solhverv, længste Dag.	3,15 3,30
Ti.	23 Paulinus	10	18	C fjernest Jorden.	3,50 4,05
D.	24 St. Hansdag	10	50	Sol op 3.29, ned 8.55	4,20 4,35
T.	25 Prosper	11	16	Tusmørket varer 70'	5,00 5, 5
F.	26 Pelagius	11	38		5,35 5,40
L.	27 7 Sovere	11	57		6,10 6,15

27. Uge. **Det fortabte Faar.** Luk. 15, 1--10.
2. Række: Luk. 15, 11 til Enden.

G.	28 S. S. e. Trinit.	N. F.	Carol. Amalie Eleonora	6,30 7,00	
M.	29 Petr. Paulus	12	15	☽ i. Kv. 10.43' Form.	7,35 7,45
Ti.	30 Lucia	12	32		8,20 8,40

Juli 1925.

D.C.M

Ordmemaaned. 31 Dage

Se Anm. 3. E.
Spjante

		N. F.		7m.	Em.	
D.	1 Theobaldus	12	50	Sol op 3.32' ned 8.53' Tusmørket varer 69'	9,25	9,35
E.	2 Mariæ Besøg.	1	11		10,35	11, 5
F.	3 Cornelius	1	36	Solen fjærnest Jorden.	11,45	—
L.	4 Ulrichs	2	8		12,10	12,45

28. Uge. **Væer barmhertige!** Luf. 6, 36—42.

2. Række: Matth. 5, 43 til Enden.

S.	5 4. S. e. Trin.	2	51	Anshelmus	1,10	1,40
M.	6 Dion	3	48	☉ f. M. 5 54 Norm. ☾ nærmest Jorden	2,10	2,35
Ei.	7 Louise Augusta	D. E.			Willebalbus	3, 5
D.	8 Rjeld	10	29	Sol op 3.39, ned 8.49' Tusmørket varer 66'	3,55	4,10
E.	9 Sofstrata	10	56		Knud Konge	4,45
F.	10 Wilh. Caroline	11	18	Jupiter i Dpp. med Solen	5,35	5,45
L.	11 Sofja	11	37		6,20	6,35

29. Uge. **Jesús lærer af Skibet.** Luf. 5, 1—11.

2. Række: Matth. 16 13—26.

S.	12 5. S. e. Trinitat.	11	55	Henrik ☾ f. Kv. 10,34 Eftm.	7,10	7,20
M.	13 Margarethe	D. F.			7,55	8,10
Ei.	14 Bonaventura	12	13	Sol op 3.48' ned 8.42' Tusmørket varer 63'	8,50	9,10
D.	15 Apostl. Deling	12	33		9,50	10,20
E.	16 Susanne	12	56	—	10,55	11,30
F.	17 Gregius	1	23		12, 5	—
L.	18 Arnoldus	1	56	12,35	1,00	

30. Uge. **Farfærnes Retfærdighed.** Matth. 5, 20—26.

2. Række: Matth. 19, 16—26.

S.	19 6. S. e. Trinitat.	2	37	Justa	1,25	1,50
M.	20 Elias	N. E.		☾ n. M. 10.40' Eftm. ☾ fjærnest Jorden	2,20	2,30
Ei.	21 Evonus	8	53		3, 3,10	
D.	22 Maria Magb.	9	21	Sol op 3.59' ned 8.32' Tusmørket varer 59'	3,35	3,40
E.	23 Apollinaris	9	44		Hundebagene begynder.	4,10
F.	24 Christina	10	3	—	4,45	4,50
L.	25 Jacobus	10	22		5,15	5,20

31. Uge. **Jesús bespiser 4000 Mand.** Marc. 8, 1—9.

2. Række: Matth. 10, 24—31.

S.	26 7. S. e. Trinitat.	10	39	Anna	5,50	5,55
M.	27 Martha	10	56	☽ f. Kv. 9.23' Eftm. Mercur størst østlig Stong.	6,25	6,35
Ei.	28 Aurelius	11	15		7,05	7,15
D.	29 Oluf	11	37	Sol op 4.11' ned 8.20' Tusmørket varer 56'	7,50	8, 5
E.	30 Abdon	N. F.			8,40	9, 5
F.	31 Germanus	12	4	9,45	10,15	

August 1925.

D. C. N.

Høstmaanød. 31 Dage

Se Anm. 3. S.
Højvande

		N. F.	Fm.	Em	
L.	1	Pebers Fængs.	12	41	11, 11,40

32. Uge. De falste Profeter. Matth. 7, 15—21.

2. Række: Matth. 7, 22 til Enden.

S.	2	S. e. Trinit.	1	29	Hannibal	—	12,15
M.	3	Nikodemus	2	33	C nærmest Jorden.	12,50	1,20
Ti.	4	Dominicus	3	50	☉ f. M. 12.59' Eftm.	1,55	2,20
D.	5	Døvaldus	D. E.		Sol op 4.23' ned 8.06'	2,55	3,10
L.	6	Kristi Forklar.	9	20	Lusmørket varer 52'	3,45	4,00
F.	7	Donatus	9	41		4,35	4,45
L.	8	Ruth	10	0	De tyse Rætter ender	5,20	5,30

33. Uge. Den utro Husfoged. Luf. 11, 6—9.

2. Række: Luf. 12, 32—48.

S.	9	D. S. e. Trinit.	10	19	Romanus	7,10	7,20
M.	10	Laurentius	10	38		7,55	8,10
Ti.	11	Herman	11	0	☉ f. Kv. 10.11' Form.	8,50	9,10
D.	12	Clara	11	26	Sol op 4.37' ned 7.51'	9,50	10,20
L.	13	Hippolytus	11	57	Lusmørket varer 49'	10,55	11,30
F.	14	Eusebius	D. F.			—	12, 5
L.	15	Marie Himlf.	12	35		12,35	1,00

34. Uge. Jesus græder over Jerusalem. Luf. 19, 41 til Enden.

2. Række: Matth 11, 16—24.

S.	16	10. S. e. Trinit.	1	21	Rochus	—	12,25
M.	17	Anastatus	2	15	C fjernest Jorden	1,00	1,20
Ti.	18	Agapetus	3	15	Sol op 4.50' ned 7.35'	1,55	2, 5
D.	19	Sabalus	M. E.		Lusmørket varer 47'	2,40	2,45
L.	20	Bernhard	8	10	☉ n. M. 2,15' Eftm.	3,15	3,20
F.	21	Salomon	8	29		3,50	3,55
L.	22	Symphorian	8	46		4,25	5,25

35. Uge. Farisæeren og Tolberen. Luf. 18, 9—14.

2. Række: Luf. 7, 36 til Enden.

S.	23	11. S. e. Trinit.	9	2	Bachus	4,55	5,00
M.	24	Sophie Fred.	9	21	Hundebagene ender.	5,30	5,35
Ti.	25	Ludvig	9	41	Bartolomæus	6, 5	6,10
D.	26	Trenæus	10	6	Sol op 5.4' ned 7.18'	6,40	6,50
L.	27	Gebhardus	10	37	Lusmørket varer 46'	7,15	7,35
F.	28	Lovise	11	18	☉ f. Kv. 5.46 Form.	8,00	8,30
L.	29	Johs. Haldh.	N. F.		Augustinus	9,10	9,50

36. Uge. Den Døv og Stumme. Mark. 7, 31 til Enden.

2. Række Matth. 12, 31—42.

S.	30	12. S. e. Trinit.	12	13	Benjamin	10,30	11,20
M.	31	Bertha	1	22		11,55	—

Septbr. 1925.

D. C. N.

Fjellemaaned.

30 Dage

Se Anm. 3. S.
Dejnsaue

		N. F.		Fm.	Gm.	
Ti.	1	Egidius	2 42	C nærmest Jorden.	12,40	1, 5
				Sol op 5.17' ned 7. 0'		
D.	2	Elisa	4 10	Lusmørket varer 44'	1,45	2, 5
T.	3	Seraphia	D. E.	☉ f. M. 8.53' Estm.	2,40	2,55
F.	4	Juliane Maria	8 2	Theodosia.	3,30	3,40
L.	5	Regina.	8 22		4,15	4,25

37. Uge. **Samaritaneren og Leviten.** Luf. 10, 23—37.

2. Række: Matth. 20, 20—28.

G.	6	13. S. e. Trinit.	8 41	Magnus	4,55	5, 5
M.	7	Louise	9 2	Robert	5,35	5,45
Ti.	8	Mariæ Fødsel	9 27		6,10	6,25
D.	9	Gorgonius	9 56	Sol op 5.30' ned 6.42'	6,45	7, 5
				Lusmørket varer 43'		
T.	10	Burchard	10 32	☉ i. Kv. 1.14' Norm.	7,25	7 45
F.	11	Hillebert	11 15	Mercur stærst vestlig Eloug	8,10	8,40
L.	12	Guido.	D. F.		9,15	10,00

38. Uge. **De 10 Spedalske.** Luf. 17, 11—19.

2. Række: Johs. 5, 1—15.

G.	13	14. S. e. Trinit.	12 6	Cyprianus	10,30	11,20
M.	14	† Dphøjelse	1 5	C fjernest Jorden.	11,45	—
Ti.	15	Estilb	2 9	Euphemia	12,30	12,50
D.	16	Tamperdag	3 17	Sol op 5.44' ned 6.24	1,25	1,40
				Lusmørket varer 42'		
T.	17	Lambertus	4 27	Uranus i Opp. m. Solen	2,10	2,20
F.	18	Chr. 8. Føds.	N. E.	Titus	2,50	2,55
L.	19	Constantia	7 9	☉ n. M. 5,12 Forin.	3,25	3,30

39. Uge. **Jugen kan tjene to Herre.** Matth. 6, 24 til Enden.

2. Række: Luf. 10, 38 til Enden.

G.	20	15. S. e. Trinit.	7 27	Lobias	3,55	4, 5
M.	21	Mattheus	7 46		4,30	4,35
Ti.	22	Mauritius	8 9	Sol op 5.58' ned 6. 6'	5, 5	5,10
D.	23	Vinus	8 38	Lusmørket varer 42'	5,35	5,45
T.	24	Tecla	9 15	Revnøgn.	6,10	6,30
F.	25	Cleophas	10 3	☽ i. Kv. 12,51 Estm.	6,50	7,15
L.	26	Chr. 10. Føds.	11 5	Adolph	7,40	8,15

40. Uge. **Eufens Søn af Rain.** Luf. 7, 11—17.

2. Række: Johs. 11, 19—45.

G.	27	16. S. e. Trinit.	N. F.	Coasmus	8,45	9,40
M.	28	Venceslaus	12 20		10,15	11,10
Ti.	29	St. Michael	1 42	C nærmest Jorden.	1,45	—
D.	30	Hieronimus	3 7	Sol op 6.11, ned 5.47'	12,30	12,50
				Lusmørket varer 42'		

Oktober 1925. D.C.M. Sædemaaned. 31 Dage Se Anm 3.E. Sjivande

		N. F.		Fm.	Em
L.	1	Remigius	4 33		1,30 1,50
F.	2	Ditlev	5 58	☉ f. M. 6.23 Form.	2,25 2,35
L.	3	Mette	D. G		3,10 3,20

41. Uge. **Den Vatersøttige.** Luf. 14, 1—11.

				Fm.	Em
2. Række: Mark. 2, 14—22					
S.	4	17. S. e. Trinit.	7 3	Franciscus	3,50 4,00
M.	5	Placidus	7 26		4,30 4,40
Ti.	6	Fred. 7. Føbf.	7 53	Broderus	5, 5 5,15
D.	7	Amalia	8 26	Sol op 6.25' ned 5.29'	5,35 5,55
L.	8	Ingeborg	9 7	Tusmørket varer 42'	6,10 6,25
F.	9	Dionysius	9 56	☾ i. Rv. 7.34' Eftm.	6,45 7, 5
L.	10	Cereon	10 52		7,30 8, 5

42. Uge. **Hvid Søn er Kristus?** Matth. 22, 34 til Enden.

				Fm.	Em
2. Række: Johs. 15, 1—11.					
S.	11	18. S. e. Trinit.	11 54	Fred 4. Føbf. C nærmest Jorden.	8,30 9,20
M.	12	Pr. Frederik	D. F	Magimilian.	9,45 10,35
Ti.	13	Angelus	1 1		11, 5 11,50
D.	14	Calixtus	2 11	Sol op 6.39' ned 5.12'	— 12,10
L.	15	Velevig	3 23	Tusmørket varer 42'	12,50 1,00
F.	16	Gallus	4 36		1,40 1,45
L.	17	Florentinus	N. G.	☉ n. M. 7.06' Eftm.	2,15 2,25

43. Uge. **Den Værkbrudne.** Matth. 9, 1—8.

				Fm.	Em
2. Række: Johs. 1, 35 til Enden.					
S.	18	19. S. e. Trinit.	5 51	Lukas Evang.	2,50 3,00
M.	19	Balthasar	6 12		3,20 3,35
Ti.	20	Flyttedag	6 39	Felicianus	4,00 4,10
D.	21	11000 Somfr.	7 13	Sol op 6.54' ned 4.54'	4,35 4,50
L.	22	Corbula	7 58	Tusmørket varer 43'	5,10 5,30
F.	23	Søren	8 56		5,50 6,15
L.	24	Proclus	10 6	☽ i. Rv. 7.38' Eftm.	6,35 7, 5

44. Uge. **Bryllupsstæderne.** Matth. 22, 1—14.

				Fm.	Em
2. Række: Matth. 21, 28—44.					
S.	25	20. S. e. Trinit.	11 24	Crispinus C nærmest Jorden	7,25 8,10
M.	26	Amandus.	N. F.		8,40 9,35
Ti.	27	Pr. Valdemar	12 47	Sen Simon og Judas	10, 5 11, 5
D.	28	Caroline	2 11	Marie Sophie Frederikke. Sol. op 7. 8' n. 4.38'	11,30 —
L.	29	Narcissus	3 34	Tusmørket varer 44'	12,15 12,35
F.	30	Louise Charl.	4 56	Abfalon	1,10 1,25
L.	31	Entedr. Louise	6 17	Reformationens Beg. ☉ i. M. 6.17' Eftm.	2,00 2,10

Novbr. 1925.

D.C.N.

Slagtemaaned. 30 Dage

Se Anm. 3.5
Sjónande

45. Uge. **Jesús prædiker om Salighed.** Matth. 5, 1—12.
2. Række: Matth. 5, 13—16.

		D. E.		Fm.	Gm.
S.	1	21. S. e. Trinit.	5 26	Alle Helgen	2,45 2,55
M.	2	Alle Sjæle	5 51		3,25 3,35
Ti.	3	Hubertus	6 21		4,00 4,10
D.	4	Otto	6 59	{ Sol op 7.23' n. 4.23'	4,30 4,50
T.	5	Malachias	7 44	{ Tusmørket varer 45'	5, 5 5,20
F.	6	Leonhardus	8 38		5,35 6,00
L.	7	Engelbrecht	9 38	{ C fjernest Jorden	6,10 6,40

46. Uge. **De 10,000 Pund.** Matth. 18, 23 til Enden.
2. Række: Matth. 18, 1—14.

S.	8	22. S. e. Trinit.	10 43	{ Claudius	6,55 7,30
M.	9	Theodor	11 52	{ ☽ i. Kv. 4.13' Estm.	7,45 8,35
Ti.	10	Luther	D. S.		9, 9,50
D.	11	Worten Bisp	1 2	{ Sol op 7.38' ned 4.09'	10,15 11,00
T.	12	Torfild	2 14	{ Tusmørket varer 46'	11,25 —
F.	13	Arcadius	3 29		12, 5 12,20
L.	14	Frederik	4 46		1,00 1,10

47. Uge. **Skattens Mønt,** Matth. 22, 15—22.
2. Række, Marf. 12,41 til Enden.

S.	15	23. S. e. Trinit.	6 5	Leopold	1,40 1,50
M.	16	Athenius	M. E.	{ ☽ n. M. 7.58' Fm.	2,20 2,30
Ti.	17	Anianus	5 11		3,00 3,15
D.	18	Hesychius	5 51	{ Sol op 7.52' ned 3.57'	3,35 3,55
T.	19	Elijabeth	6 46	{ Tusmørket varer 48'	4,15 4,35
F.	20	Bolfmarus	7 54	{ C nærmest Jorden.	4,55 5,20
L.	21	Marie Dfring	9 12		5,40 6,10

48. Uge. **Den blodlottige Kvinde,** Matth. 9, 18—26.
2. Række: Joh. 5, 17—29.

S.	22	24. S. e. Trinit.	10 34	{ Fred. Ferdin. Cecilia	6,25 7,00
M.	23	Clemens	11 57	{ Merkur størst østlig Elong	7,15 8,00
Ti.	24	Chryfogonus	M. S.	{ ☽ i. Kv 3. 6' Form.	8,30 9,20
D.	25	Catharina	1 19	{ Sol op 8.06' ned 3.47'	9,50 10,40
T.	26	Conradus	2 40	{ Tusmørket varer 49'	11, 5 11,55
F.	27	Jacundus	3 50		— 12,15
L.	2-	Soph. Magd.	5 17	Venus størst østlig Elong.	12,55 1, 5

49. Uge. **Jesu Indtog i Jerusalem.** Matth. 21, 1—9.
2. Række: Luk. 4, 16—30.

S.	29	1. S. i Advent	6 33	Saturninus	1,35 1,50
M.	30	Chr. 6. Føds.	7 47	{ Andreas	2,20 2,35
				{ ☽ i. M. 9.11' Form.	

Decbr. 1925.		D. C. N.	Kristmaaned.	31 Dage	Se Anm. 3. S. Sjvande	
		D. E.			Fm.	Em.
Ti.	1	Arnold	4	53	3,00	3,15
D.	2	Bibiana	5	35	3,45	3,55
T.	3	Evend	6	26	4,10	4,30
F.	4	Charl. Fred.	7	24	4,40	5,00
L.	5	Sabina	8	27	5,10	5,40
50. Uge. Tegn i Sol og Maane. Luf. 21, 25--36.						
2. Række: Matth. 25, 1--13.						
S.	6	S. i Adbent	9	34	Nikolaus	5,45 6,20
M.	7	Agathon	10	43		6,25 7,00
Ti.	8	Marie Undf.	11	54	☽ i. Rv. 1,11' Eftm.	7,15 7,50
D.	9	Rudolph	D. F.		Sol op 8,29' ned 3,35'	8,10 8,50
T.	10	Judith	1	6	Tusmørket varer 52'	9,15 10,00
F.	11	Damajus	2	20		10,20 11, 5
L.	12	Epimachus	3	37		11,30 —
51. Uge. Johannes i Fængsel. Matth. 11, 2--10.						
2. Række: Luf. 1, 67 til Enden.						
S.	13	S. i Adbent	4	58	Lucia	12,10 12,30
M.	14	Crispus	6	20		1,00 1,20
Ti.	15	Nitatus	N. E.		☽ n. M. 8. 5' Em.	1,45 2, 5
D.	16	Lamperdag	4	31	{ Lazarus Sol op 8,41' ned 3,34' Tusmørket varer 53'	2,30 2,50
T.	17	Albina	5	35	C nærmest Jorden	3,10 3,35
F.	18	Lovise	6	52		4,00 4,25
L.	19	Nemesius	8	16		4,40 5,15
52. Uge. Johannes's Vidnesbyrd. Johs. 1 19--28.						
2. Række: Johs. 3, 25 til Enden.						
S.	20	S. i Adbent	9	42	Abraham	5,30 6, 5
M.	21	Thomas	11	6		6,15 6,55
Ti.	22	Japetus	N. F.		{ ☽ f. Rv. 12. 8' Eftm. Solhverv, korteste Dag.	7,30 7,50
D.	23	Lorsacus	12	28	Sol op 8,41' ned 3,36' Tusmørket varer 53'	8,10 8,50
T.	24	Dronning Alexandrine	1	47	Adam	9,15 10, 5
F.	25	Juledag	3	5		10,30 11,15
L.	26	St. Stephan	4	21		11,40 —
53. Uge. Simeon og Anna. Luf. 2, 33--40.						
2. Række: Luf. 2, 25--32.						
S.	27	S. i. Jul o. N.	5	34	Johs. Evangel.	12,15 12,40
M.	28	Børnedag	6	44		1,10 1,35
Ti.	29	Noah	7	48	{ Sol op 8,42' ned 3,42' Tusmørket varer 53'	2,00 2,20
D.	30	David	D. E.		{ ☽ f. M. 3.01' Fm.	2,40 3,00
T.	31	Shlbeiter	5	13	Merkur størst vestlig Elong.	3,15 3,40

Det danske Kongehus.

Kong **Christian X.**, født 26. September 1870, tiltraadte Regeringen 14. Maj 1912, formælet 26. April 1898 med Dronning **Alexandrine** Auguste, Hertuginde af Mecklenburg-Schwerin, født 24. December 1879.

Sønner:

- 1) Kronprins Christian **Frederik** Franz Michael Carl Valdemar Georg, f. 11. Marts 1899.
- 2) **Knud** Christian Frederik Michael, f. 27. Juli 1900.

Kongens Moder:

Enkedronning **Louise** Josephine Eugenie, Prinsesse af Sverrig og Norge, født 31. Oktober 1851, formælet 28. Juli 1869, Enke efter Kong Frederik VIII. 14. Maj 1912.

Kongens Søskende:

- 1) **Haakon VII.**, Norges Konge (Christian Frederik **Carl** Georg Valdemar Axel), f. 3. August 1872, formælet 22. Juli 1896 med **Maud** Charlotte Victoria, Datter af Kong Edvard VII. og Dronning Alexandra af England, født 26. November 1869.
- 2) **Harald** Christian Frederik, f. 8. Oktober 1876, formælet 28. April 1909 med **Helena** Adelheid Viktoria Marie, Prinsesse af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Lyksborg, født 1. Juni 1888. — Børn:
 - 1) **Feodora** Louise Caroline-Mathilde Victoria Alexandra Frederikke Johanne, født 3. Juli 1910.
 - 2) **Caroline-Mathilde** Louise Dagmar Christiane Maud Augusta Ingeborg Thyra Adelheid, født 27. April 1912.
 - 3) **Alexandrine Louise** Caroline-Mathilde Dagmar, født 12. December 1914.
 - 4) **Gorm** Kristian Frederik Hans Harald, f. 24. Februar 1919.
 - 5) **Oluf** Christian Carl Axel, f. 10. Marts 1923.
- 3) **Ingeborg** Charlotte Caroline Frederikke Louise, f. 2. August 1878, formælet 27. August 1897 med Oscar **Carl** Vilhelm, Prins af Sverrig, Hertug af Vestgötland, f. 27. Februar 1861.
- 4) **Thyra** Louise Caroline Amalie Augusta Elisabeth, f. 14. Marts 1880.
- 5) Christian Frederik Vilhelm Valdemar **Gustav**, f. 4. Marts 1887.
- 6) **Dagmar** Louise Elisabeth, f. 23. Maj 1890, gift 23. 11. 22 med Hofjægermester, Kammerjunker **Jørgen Castenskiold**. En Søn, f. den 13. November 1923.

Kongens Faders Søskende:

- 1) **Alexandra** Caroline Marie Charlotte Louise Julie, født 1. December 1844, formælet 10. Marts 1863 med senere **Edvard VII.**, Konge af Storbritanien og Irland, Kejser af Indien, Enke 6. Maj 1910.

- 2) **Maria Feodorowna** (Maria Sophie Frederikke **Dagmar**), født 26. November 1847, formælet 9. November 1866 med senere Kejser **Alexander III.** af Rusland. Enke 2. November 1894.
- 3) **Thyra** Amalie Caroline Charlotte Anna, født 29. September 1853, formælet 21 December 1878 med **Ernst August** Vilhelm Adolf Georg Friedrich, Hertug af Cumberland og Brunsvig-Lüneborg, Enke 14. Novbr. 1923.
- 4) **Valdemar**, født 27. Oktober 1858, formælet 22. Oktober 1885 med **Marie** Amélie Françoise Hélène, Prinsesse af Orléans, født 13. Januar 1865, død 4. December 1909. — **Børn:**
 - 1) **Aage** Christian Alexander Robert, født 10. Juni 1887, Prins og Greve af Rosenborg, formælet 17. Januar 1914 med Grev Calvi di Bergolo's Datter **Mathilde**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg, født 17. September 1885. Søn: **Valdemar**, født 3. 1. 15.
 - 2) **Axel** Christian Georg, født 12. August 1888, formælet 22. Maj 1919 med **Margareta** Sofia Lovisa Ingeborg, Prinsesse af Sverrig, født 25. Juni 1899. **Sønner:** **Georg** Valdemar Carl Axel, født 16. April 1920. **Flemming** Valdemar Axel Carl, født 9. Marts 1922.
 - 3) **Erik** Frederik Christian Alexander, født 8. November 1890, gift 12. 2. 24. med **Lois Booth**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg.
 - 4) **Viggo** Christian Adolph Georg, f. 25. Decbr. 1893, gift 10. 5. 24. med **Eleanor Green**, Prinsesse og Grevinde af Rosenborg.
 - 5) **Margrethe** Françoise Louise Marie Helene, født 17. September 1895, gift 9. 7. 21. med Prins **René** af Bourbon, f. 17. 10. 94.

Ministeriet

(udnævnt 23. 4. 1924.)

Statsminister og Minister for Industri, Handel og Skibsfart Th. Stauning (f. 26. 10. 73.)
 Udenrigsminister Grev C. Moltke (f. 2. 1. 69.)
 Forsvarsminister L. Rasmussen (f. 22. 11. 62.)
 Justitsminister K. K. Steincke (f. 25. 8. 80.)
 Finansminister C. V. Bramsnæs (f. 12. 6. 79.)
 Kirkeminister N. P. L. Dahl (f. 1. 10. 69.)
 Undervisningsminister Fru Nina Bang (f. 6. 10. 66.)
 Indenrigsminister C. N. Hauge (f. 13. 9. 70.)
 Socialminister F. J. Borgbjerg (f. 10. 4. 66.)
 Landbrugsminister K. M. Bording (f. 11. 4. 76.)
 Minister for offentlige Arbejder J. F. N. Friis Skotte (f. 1. 12. 74.)

Rigsdagen.

Folketinget

har 149 Medlemmer. Det sidste Valg til Folketinget fandt Sted den 11. April 1924. Resultatet af Valget var følgende, idet Tallene i Parantes angiver Partistillingen i det gamle Folketing:

Socialdemokrater	469,949	St.	55	Mandater	(48)
Venstre	362,682	»	45*	»	(52)
Konservative Folkeparti	242,955	»	28	»	(27)**)
Radikale Venstre	166,476	»	20	»	(18)
Retspartiet	12,643	»	—	»	—
Landmandspartiet	12,196	»	—	»	—
Slesvigske Parti	7,715	»	1	»	(1)
Kommunistiske Parti	6,219	»	—	»	—
Erhvervspartiet	2,102	»	—	»	(1)
Frisindede Landsparti	—	»	—	»	(2)

Ialt 1,282,937 St. 149 Mandater (149)

Valgdeltagelsen var i hele Landet 78,6 %, i de sønderjydske Amter 70,9 %. I Sønderjylland valgtes følgende: Red. H. P. Hanssen (V.), Amtsforvalter C. O. Pedersen (V.), Gdr. Nis Nissen (R. V.), cand. theol. Holger Andersen (K. F.), Bager J. P. Nielsen (S.), Maskinarb. Mortensen (S.), Pastor J. Schmidt (Sl. P.).

Landstinget

har 76 Medlemmer. Det sidste Valg til Landstingsvalget fandt Sted den 23. September 1924 i 1., 4. og 6. Landstingskreds, (København, Fyn og Nordjylland), hvor der valgtes 8 Venstremænd, 3 radikale, 5 konservative og 12 Socialdemokrater. I den ikke opløste Del af Landstinget sad 23 Venstre, 5 radikale, 7 konservative og 13 Socialdemokrater. Partistillingen er følgende, idet Tallene i Parentes angiver Stillingen før Valget:

Venstre	31	(33)
Radikale Venstre	8	(8)
Konservative	12	(13)
Socialdemokrater	25	(22)

Ialt 76 (76)

I de sønderjydske Valgkredse valgtes ved Landstingsvalget den 24. September 1920: Gdr. H. Jepsen Christensen (V.), Amtsassessor Dr. Karberg (V.), Gdr. H. D. Kloppenborg Skrumtsager (V.) og Typograf Jørgen Møller (Soc.).

*) 44 + 1 fra Færøerne valgt Folketingsmand.

**) Med Løsgængerer Bent Holstein.

Jagttabel.

Bildtet	Maa jages
Raabul	1. April—14. Juli og 21. Sept.—31. Dec.
Maa	21. Sept.—31. Dec.
Hare	24. Sept.—24. Dec.
Graaspurve, Krager, Naager, Skaber, Tornstaber, Skarven (Aaletragen), Due- og Spurvehejre, Vandrefalke, Sneuler og Filtgæs (med Und- tagelse af Graagaasen)	Hele Aaret
Stovfabe, Fiskehejrer og Graagæs	1. Jan.—28. Febr. og 1. Juli—31. Dec.
Svømmende og Fiskefænder (med Undtagelse af Græfænder)	1. Aug.—31. Dec.
Regnskov	1. Jan.—15. April og 1. Aug.—31. Dec.
Urhaner og Fjrhænder	11. Aug.—24. Dec.
Næbefugle (med Undtagelse af Fiskehejrer, Stovsneppe, Regnskov, Nordrummer, Storke, Traner, Vråstkræver, Stenbendere og Rhyder), Dog- rodfugle (med Undtagelse af Gleiter), Ring- og Filtbuur	1.—31. Jan. og 1. Aug.—31. Dec.
Musvaagen, Høpivaagen, og Taarn- falken	1. Jan.—1. Febr. og 15. Sept.—31. Dec.
Aerhøns, Grouse og Vagler	18. Sept.—14. Nov.
Græfænder og Lappebyffere	21. Sept.—31. Dec.
Solfotter, Sjægere og andre Drosler, Fasaner og Svømmefugle (med Und- tagelse af Graagæs, Svauer, Svømmende, Fiskefænder, Lappebyffere og Ferner)	1.—31. Jan. og 21. Sept.—31. Dec.
Stovsneppe	1. Jan.—15. April og 21. Sept.—31. Dec.
Svauer	1. Jan.—15. April og 14. Nov.—31. Dec.

Metrisk Maal og Vægt.

Længdemaal.

- 1 Mil er $7\frac{1}{2}$ Kilometer er 7500 Meter.
 1 Kilometer er 100 Dekameter er 1000 Meter.
 1 Meter er 10 Decimeter er 100 Centimeter.
 1 Meter er $3\frac{1}{2}$ ($3,4665$) Fod. 1 Centimeter er $\frac{5}{12}$ ($0,4167$) Tommer.
 1 Alen er 57 Centimeter, 20 Alen $11\frac{2}{5}$ Meter.

Rummaal.

- 1 Kubikmeter er $42\frac{1}{2}$ ($42,491$) Kubikfod.
 " er ca. $\frac{1}{3}$ ($0,47218$) Favn Brænde.
 1 Favn Brænde er ca. $2\frac{2}{11}$ ($2,181$) Kubikmeter.

a. Tørre Varer.

- 1 Hektoliter er 10 Dekaliter er 100 Liter.
 1 Hektoliter Korn er $\frac{5}{7}$ ($0,7188$) Tønde.
 1 Hektoliter Korn er $5\frac{3}{4}$ ($5,7604$) Skæppe.

b. Flydende Varer.

- 1 Hektoliter er $\frac{5}{11}$ Oksehoved ($0,450$).
 1 Liter er $\frac{5}{9}$ Kande ($0,553$).
 1 Hektoliter er $2\frac{3}{4}$ Anker ($2,700$).
 1 Hektoliter er $\frac{6}{7}$ Tønde Øl ($0,862$).

Flademaal.

- 1 Hektar er 100 Are er 10,000 Kvadratmeter.
 1 Kvadratmeter er $12\frac{1}{8}$ Kvadratfod, 1 Ar er $4\frac{3}{4}$ Kvadratroder
 1 Hektar er ca. 2 ($1,9819$) Tønder Land à 240 Kvadratroder.

Vægt.

- 1 Kilogram er 10 Hektogram er 100 Dekagram er 1000 Gram.
 1 Kilogr. er 2 Pd., 1 Lod, 16 Gram, er $17\frac{1}{12}$ Dekagr. eller Nylod
 1 Dekagram er 2 Kvint. 1 Kvint er $\frac{1}{3}$ Dekagram.

Rentetabel.

Aarlig Rente.

Kapital	$6\frac{0}{10}$	$5\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	$5\frac{0}{10}$	$4\frac{1}{2}\frac{0}{10}$	$4\frac{0}{10}$
1 M.	0,06	0,05	0,05	0,04	0,04
2 —	0,12	0,11	0,10	0,09	0,08
3 —	0,18	0,16	0,15	0,13	0,12
4 —	0,24	0,22	0,20	0,18	0,16
5 —	0,30	0,27	0,25	0,22	0,20
6 —	0,36	0,33	0,30	0,27	0,24
7 —	0,42	0,38	0,35	0,31	0,28
8 —	0,48	0,44	0,40	0,36	0,32
9 —	0,54	0,49	0,45	0,40	0,36
10 —	0,60	0,55	0,50	0,45	0,40
20 —	1,20	1,10	1,00	0,90	0,80
50 —	3,00	2,75	2,50	2,25	2,00
100 —	6,00	5,50	5,00	4,50	4,00
500 —	30,00	27,50	25,00	22,50	20,00
1000 —	60,00	55,00	50,00	45,00	40,00

Tabel

for Kubikberegning af rundt Træ.

(Tværmaal i Tommer)

Længde i Fod	8'	10'	12'	14'	16'	18'	20'	22'	24'	26'	28'	30'	32'	34'	36'	38'	40'
4	1.1	2.1	3	4.1	5.3	7	8.3	10.2	12.2	14.3	17	19.3	22.2	25.1	28.1	31.2	35
6	2	3.1	4.3	6.2	8.2	10.3	13	16	19	22	25.3	29.2	33.2	38	42.2	47.1	52.2
8	2.3	4.1	6.1	8.2	11.1	14.1	17.2	21	25	29.2	34.1	39.1	44.3	50.2	56.2	63	69.3
10	3.2	5.2	8	10.3	14	17.3	21.3	26.2	31.2	37	42.3	49	56	63	70.3	78.3	87.1
12	4.1	6.2	9.2	12.3	16.3	21.1	26.1	31.3	37.3	44.1	51.2	59	67	75.3	85	94.2	104.3
14	4.3	7.2	11	15	19.2	24.3	30.2	37	44	51.3	60	68.3	78.1	88.1	99	110.1	122.1
16	5.2	8.3	12.2	17	22.2	28.1	35	42.1	50.1	59	68.2	78.2	89.2	101	113	126	139
18	6.1	9.3	14	19.1	25	31.3	39.1	47.2	56.2	66.2	77	88.2	100.2	113.3	127.1	141.3	157
20	7	11	15.3	21.2	28	35.2	43.3	52.3	63	73.3	85.2	98.1	111.3	126	141.2	157.2	174.2
22	7.3	12	17.1	23.2	30.3	39	48.3	58.2	69	81	94	108	123	138.3	155.2	173.1	192
24	8.1	13	19	25.3	33.2	42.2	52.2	63	75.2	88.2	102.3	118	134	151.2	169.3	189	209.2
26	9	14.1	20.2	27.3	36.1	46	56.3	68.3	81.3	96	111.2	127.3	145.1	164	184	205	227
28	9.3	15.1	22	30	39	49.2	61	74	88	103.1	119.3	137.2	156.2	176.3	198	220.3	244.2
30	10.2	16.1	23.2	32	42	53	65.2	79.1	94.1	110.3	128.2	147.1	167.3	189.1	212	236.2	262
32	11.1	17.2	25	34.1	44.3	56.2	70	84.2	100.2	118	137	157	178.3	202	226.1	252	279.1
34	11.3	18.2	26.3	36.1	47.2	60	74.1	89.3	107	125.2	145.2	167	190	214.2	240.2	268	296.1
36	12.2	19.3	28.1	38.2	50.1	63.3	78.2	95	113	132.3	154	176.3	201	227	254.2	283.3	314.1
38	13.1	20.3	30	40.2	53	67.1	83	100.2	119.2	140	162.2	186.3	212.1	239.3	268.3	299.2	331.3
40	14	21.3	31.2	42.3	56	70.3	87.1	105.3	125.3	147.2	171	196.2	223.2	252.1	283	315	349.1
42	14.3	23	33	45	58.3	74.1	91.3	111	132	155	179.3	206.1	234.3	265	297	331	366.3
44	15.1	24	34.2	47	61.2	77.3	96	116.1	138.1	162.1	188.1	216	245.3	277.2	311	346.3	384
46	16	25	36	49.1	64.1	81.3	100.2	121.2	144.2	169.3	196.3	225	257	290	325.1	362.2	401.3
48	16.3	26.1	37.3	51.1	67	85	104.3	126.3	151	177	205.2	235.3	268.1	302.3	339.2	378.1	419
50	17.1	27.1	39.1	53.2	70	88.2	109	132	157	184.2	214	245.2	279.2	315.2	353.2	394	436.3

Tallet efter Punktet angiver Fjerdedel Kubikfod.

Altsaa 17.2 = 17 $\frac{1}{2}$, Kubikfod, 58.3 = 58 $\frac{3}{4}$, Kubikfod, 64.1 = 64 $\frac{1}{4}$, Kubikfod osv.

Drægtigheds-Kalender.

Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos			Finder Parring Sted	er Fødselen at vente hos		
	Høppen	Koen	Seen		Koen	Faaret	Seen
1 Jan.	6 Dec.	11 Okt.	24 April	1 Juli	10 April	29 Nov.	29 Okt.
2	10	15	28	5	14	8 Dec.	30
3	14	19	6 Mai	9	18	7	31
4	18	23	6	13	22	11	1 Nov.
5	22	27	10	17	26	15	7
6	26	31	14	21	30	19	11
7	30	4 Nov.	18	25	4 Mai	23	15
8	3 Jan.	5	22	29	8	27	19
9 Febr.	7	12	26	2 Avg.	12	31	23
10	11	16	30	6	16	4 Jan.	27
11	15	20	8 Juni	10	20	8	1
12	19	24	7	14	24	12	5
13	23	28	11	18	28	16	9
14	27	2 Dec.	15	22	1 Juni	20	13
15	31	6	19	26	5	24	17
16	4 Febr.	10	23	30	9	28	21
17	8	14	27	8 Sept.	13	1 Febr.	25
18	12	18	1 Juli	7	17	5	29
19	15	22	5	11	21	9	2
20	20	26	9	15	25	13	6
21	24	30	13	19	29	17	10
22	28	8 Jan.	17	23	3 Juli	21	14
23	4 Marts	7	21	27	7	25	18
24	8	11	25	1 Okt.	11	1 Marts	22
25	12	15	29	5	15	5	26
26	16	19	2 Avg.	9	19	9	30
27	20	23	6	13	23	13	3 Febr.
28	24	27	10	17	27	17	7
29	28	31	14	21	31	21	11
30	1 April	4 Febr.	18	25	4 Avg.	25	15
31	5	9	22	29	8	29	19
1	9	12	26	2 Nov.	12	2 April	23
2	13	16	30	6	16	6	27
3	17	20	3 Sept.	10	20	10	3 Marts
4	21	24	7	14	24	14	7
5	25	28	11	18	28	18	11
6	29	4 Marts	15	22	1 Sept.	22	15
7	3 Mai	3	19	26	5	26	19
8	7	12	23	30	9	30	23
9	11	16	27	4 Dec.	13	4 Mai	27
10	15	20	1 Okt.	8	17	8	31
11	19	24	5	12	21	12	4 April
12	23	28	9	16	25	16	9
13	27	1 April	13	20	29	20	13
14	31	5	17	24	3 Okt.	24	17
15	4 Juni	9	21	28	7	28	21

Porto=Takster.

	Landsporto	Lokalporto
Breve indtil 50 gr., frankerede	20 Øre	10 Øre
50—250 " —	30 =	15 "
250—1 kg. —		60 Øre
Brevkort , enkelte, —	15 Øre	8 Øre
med betalt Svar —	30 =	16 =
Tryksager indtil 50 gr	10 =	5 "
50—250 gr	15 =	8 "
250—1 kg		40 Øre
Do. Vægt 3 kg og derunder, alene indeholdende Relieffstift t. Brug f. Blinde	5 Øre pr.	500 gr.
Vareprøver og blandede Forsendelser indtil 50 gr, frankerede	10 Øre	5 Øre
50—250 gr, —	15 =	8 =
250—500 " —		40 Øre

For **Anbefaling** af Breve, Brevkort, Tryksager, Vareprøver og blandede Forsendelser betales yderligere 30 Øre; anbefalede Forsendelser skal forudfrankeres.

For **Ubejording** (Brevforsendelser af Vægt over 250 gr) betales foruden Brevporto en Tillægsporto af 1 Kr.

	Værdiporto	Brevporto
Værdibreve. Beløb indtil 1000 Kr.	50 Øre	} som oenfor anset for Breve af samme Vægt
Beløb 1000—2000 Kr.	55 =	
" 2000—3000 "	60 =	
" 3000—4000 "	65 =	
o. j. jr. 5 Øre mere for hvert 1000 Kr.		

Pakker , almindelige, 1 kg og derunder	50
fra 1—3 kg	65
fra 3—5 kg	75
fra 5—6 kg	100 Øre og derefter
25 Øre mere for hvert følgende kg	

Pakker med angiven Værdi: Vægtporto som for almindelige Pakker + Værdiporto 50 Øre for det første 1000 Kr. af Værdien og 5 Øre for hvert 1000 Kr. mere.

For **Anbefaling** af Pakker betales yderligere 30 Øre; anbefalede Pakker skal forudfrankeres.

Utpakker: 1 Kr. mere for hver 5 kg eller Del deraf.

Postanvisninger. Beløb indtil 25 Kr.	25 Øre
Beløb 25—100 Kr.	40 =
" 100—300 "	55 =
" 300—1000 "	70 =
Postoprævninger. Beløb indtil 25 Kr.	30 =
Beløb 25—100 Kr.	45 =
" 100—300 "	60 =
" 300—1000 "	75 =

Fortegnelse

over Efter-, Høj-, Landbrugs-, Havebrugs- og Husholdningsskoler i Danmark.

(Efter Undervisningsministeriets officielle Fortegnelse.)

A. Folkehøjskoler.

I Københavns Amt:

Grundtvigs Højskole i Lyngby, Fst. H. A. Rosendal, Lyngby.
Roskilde Højskole, Forst. Fru Margrete Bredsdorff og A. Vedel, Roskilde.

I Frederiksborg Amt:

»Købmandshvile« v. Hørsholm, Fst. H. Brøndsted, Hørsholm.
Frederiksborg Højskole, Forst. Holger Begtrup, Hillerød.

I Holbæk Amt:

Faarevejle Højskole (I. M.*), Fst. C. M. Julin. (Landbr. og Husholdn. Afd.).

Vallekilde Folkehøjskole, Forst. Uffe Grosen, Vallekilde.

Ubberup Højskole, Forst. Harald Balslev, Værsløv.

Høng Højskole, Forst. Tormod Jørgensen, Høng.

I Sorø Amt:

Sorø Folkehøjskole, Forst. Vilh. Larsen, Sorø.

Antvorskov Højskole, Forst. Frederik Nørgaard, Slagelse.

Haslev Højskole (I. M.), Forst. P. C. Davidsen, Haslev (Ldbafd.)

Haslev udv. Højskole, Forst. Einer Pagh Petersen, Haslev.

I Præstø Amt:

Brøderup Højskole, Forst. C. Nielsen, Tappernøje. (Hdvafd.)

Rødkilde Højskole, Forst. Vagn Møller, Stege. (Hdvafd.)

I Paa Bornholm:

Bornholms Højskole, Forst. Frode Aagaard, Aakirkeby.

I Odense Amt:

Kerteminde Højskole, Forst. H. C. Nielsen Svinning, Kerteminde. (Haandv.-, Landbr.- og Hushdafd.)

Sørslev Højskole, Forst. R. Nielsen, Jullerup.

Tommerup Højskole (I. M.), Forst. P. Sandbæk, Knarreborg (Ldbafd.)

Vesterdal Højskole, Fst. C. Gaarde, Nr. Aaby (Kontrolkurs.).

Kjøng Højskole, Fst. Olav Skov, Glamsbjerg, (Ldb.-,Hdvafd.)

I Svendborg Amt:

Vejstrup Højskole, Forst. Thøger Dissing, Vejstrup.

Ollerup Højskole, Forst. L. Bækhoj, Ollerup (Haandv. og Gymnastikafd.).

Ryslinge Højskole, Forst. Johs. Monrad, Ryslinge.

* I. M.: Indre Mission.

I Maribo Amt:

Nr. Ørslev Højskole, Forst. Kr. Gregersen, Nykøbing F.,
(Haandvafd.)

Lollands Højskole i Søllested, Forst. Carl Hanssen (Lndb.-
Hushafd.)

I Aalborg Amt:

Bælum Højskole, Forst. Valdemar Rasmussen, Bælum.

Gistrup Højskole, Forst. J. P. Rasmussen, Gistrup.

Støvring Højskole, Forst. Jens Frederiksen, Støvring.

Aaby Højskole, Fst. J. Brydegaard, Aabybro (Gymnstafd.).

I Hjørring Amt:

Vraa Højskole, Forst. Jens Bertelsen, Vraa.

Try Højskole, Fst. Frode Fogt, Dronninglund (Hushdafd.).

Horne Højskole (I. M.), Fst. S. Olesen, Hjørring (Hushafd.).

I Thisted Amt:

Galtrup Højskole, Forst. Agnus Sørensen, Erslev (Hdvafd.).

I Viborg Amt:

Skals Højskole, Forst. F. Elle Jensen, Skals.

Krabbesholm Højskole, Forst. J. Bundgaard, Skive (Hdvafd.).

I Aarhus Amt:

Vestbirk Højskole, Forst. Kr. Nørgaard, Vestbirk (Haandv.-
Gymnastikafd.).

Ry Højskole, Forst. R. Bording, Ry (Haandvafd.).

Odder Højskole, Forst. C. P. Corneliusen, Odder.

Ask Højskole, Forst. J. Christensen-Maarsøe, Malling
(Haandvafd.).

Testrup Højskole, Forst. Kr. Taarup, Maaslet (Lndbafd.).

I Randers Amt:

Hadsten Højskole, Forst. H. J. Vedde, Hadsten.

Rønde Højskole (I. M.), Forst. Ingemann Herskind, Rønde
(Landbafd.).

Voldby Højskole, Forst. O. Stevns, Voldby.

Vivild Højskole, Fst. Broder Nissen, Allingaabro (Hdvafd.).

Djurslands Højskole, Forst. Severin Andersen, Trustrup.

I Ribe Amt:

Askov Højskole, Forst. J. Appel, Vejen.

Esbjerg Arbejder-Højskole, Forst. Frk. Laura Alkjærsg,
Esbjerg (Haandv.- og Hushafd.).

I Ringkøbing Amt:

Nørre Nissum Højskole (I. M.), Forst. Ludvig Olsen.

Høven Kvinde-Højskole, Forst. N. J. Østergaard, Tarm.

I Vejle Amt:

Børkop Højskole (I. M.), Fst. A. S. Dam, Børkop (Ldbafd.).

Vinding Højskole, Forst. Sigfrid Munch, Vejle (Haandv.-,
Gymnastikafd.).

Uldum Højskole, Forst. Svenning Petersen, Uldum.

Haderslev Amt:
Rødding Højskole, Forst. Erik Appel, Rødding.
Hoptrup Højskole (I. M.), Forst. K. Kildeby, Hoptrup (Ldb.-
Husholdn.- og Husflidsafd.).
Aabenraa Amt:
Rønshoved Højskole, Forst. Aage Møller, Ringenæs.
Sønderborg Amt:
Danebod Højskole, Forst. Frede Terkelsen, Fynshav (Hdvafd.).
Færø Amt:
Færøernes Højskole, Forst. Simun av Skardi.

B. Landbrugsskoler.

(Derunder Havebrugs- og Husmandsskoler.)

I Københavns Amt:
Vilvorde Havebrugsskole, Forst. Vald. Jensen, Charlottenlund.
Lyngby Landboskole, Forst. J. J. Hansen, Lyngby.
Tune Landboskole, Forst. N. Bredkjær, Taastrup.
I Frederiksborg Amt:
Slangerup Landbrugsskole, Forst. Oluf Jensen, Slangerup.
I Holbæk Amt:
Høng Landbrugsskole, Forst. L. Hansen, Høng (Hushafd.).
I Sorø Amt:
Haslev Landbrugsskole (I. M.), Forst. J. K. Jensen, Haslev,
(Hushafd.).
I Præstø Amt:
Sydsjællands Landbrgsk., Forst. Morten Nielsen, Lundby.
Stevns Landbrugsskole, Forst. L. Rasmussen, Storehedinge,
(Hushafd.).
I Odense Amt:
Aarslev Havebrugsskole, Forst. Svend Busk, Aarslev.
Dalum Landbrugsskole, Forst. Joh. Petersen-Dalum, Dalum.
Fyns Stifts Husmandsskole i Odense, Forst. Jakob E.
Lange, Odense, (Hushafd.).
I Svendborg Amt:
Skaarup Landbrgsk., Forst. C. Clausen, Skaarup, (Hushafd.).
Korinth Landbrgsk., Forst. Poul Fenger, Korinth, (Hushafd.).
I Aalborg Amt:
Store Restrup Husmandsskole, Forst. K. Balle, Sønder-
holm, (Hushafd.).
I Viborg Amt:
Asmildkloster Landbrugsskole, Forst. H. Hauch, Viborg.
I Aarhus Amt:
Malling Landbrugsskole, Forst. H. P. Larsen, Malling.
Beder Havebrugsskole, Forst. N. Klougart, Beder.

Vejlby Landbrgsk., Forst. Axel Møller, Vejlby, (Hushafd.)
I Ribe Amt:

Ladelund Landbrugsskole og Mælkeriskole, Forst. J. C. Overgaard, pr. Brørup. (Kontrolkursus).

I Ringkøbing Amt:

Borris Landbrugsskole, Forst. H. K. Rosager, Borris.

I Vejle Amt:

Snoghøj Fiskerihøjskole, Forst. A. Otterstrøm, pr. Fredericia, (Hush.- og Arbaafd.)

C. Efterskoler.

Aaby Efterskole, Forst. Johan Brydegaard, Aabybro St.
Agerskov Efterskole, Forst. P. Randløv Jensen, Agerskov.
Aale Efterskole, Forst. Fru Anna Laursen, Aale.
Askov Ungdomsskole, Forst. Anders Nielsen, Vejen.
Aagaard Efterskole, Forst. P. Lindholm, pr. Gravens.
Bramminge Efterskole, Forst. Niels Hansen, Bramminge St.
Bagterp Efterskole, Forst. Andreas Nielsen, pr. Hjørring.
Beder Ungdomsskole, Forst. Niels Klougart, Beder.
Dalby Efterskole, Forst. Kristian Østergaard, Dalby St.
Egaa Efterskole, Forst. Ejner Pedersen, Egaa ved Aarhus.
Elbæk Efterskole, Forst. Kristjan Jensen, Søvind St.
Eriksminde Efterskole, Forst. Karl Kirk, Boulstrup St.
Faarevejle Efterskole, Forst. Math. Knudsen, Faarevejle St.
Flemming Efterskole, Forst. Sigurd Højberg, Flemming St.
Glamsbjerg Efterskole, Forst. P. J. Skrivers, Glamsbjerg.
Gylling Efterskole, Gylling St.
Galtrup Fortsættelsesskole, Forst. Jakob Lykke, pr. Erslev.
Havbro Efterskole, Forst. Janus Worm, Havbro St.
Holsted Efterskole, Forst. A. Grand, Holsted St.
Hjemly Efterskole, Forst. Aksel Appel, Højrup St.
Hoptrup Efterskole, Forst. L. P. Hagelskær, Hoptrup.
Klank Efterskole, Forst. J. P. Hansen, Galten St.
Kolt Efterskole, Forst. Kr. Højmark, pr. Hasselager.
Kirkebakkens Efterskole, Forst. Thorvald Madsen, Odder.
Langtved Efterskole, Forst. Sigurd Brøndsted, Ullerslev St.
Løkken Efterskole, Forst. Carl Wollenberg, Løkken.
Nordborg Slots Efterskole, Forst. Plovgaard, Nordborg.
Nr. Løgum Efterskole, Forst. H. Andersen, Løgumkloster.
Nr. Søby Efterskole, Forst. Jens Nielsen, Allersted St.
Nr. Aaby Efterskole, Forst. H. Bjerg og Olaf Nielsen, Nr. Aaby Station.
Ousted Efterskole, Forst. Kristian Hansen, Ousted pr. Lejre.
Rens Efterskole, Forst. Sigurd Kristensen, St. Jyndeved.
Ringe Efterskole, Forst. P. Birkelund, Ringe.
Salling Ungdomsskole, Forst. Sørine og Anton Thyregaard.
Jebjerg St.
Skanderup Efterskole, Forst. Palle Kirk, Lunderskov St.

Skelund Efterskole, Forst. S. og Th. Havemose, Skelund.
Skibelund Efterskole, Forst. Kr. la Cour Pedersen, Vejen St.
Staby Efterskole, Forst. Jens Kjær, pr. Ulfborg.
Ubby Fortsættelseskole, Frst. Jens Nylev, Ubby pr. Jerslev.
Vestbirk Efterskole, Forst. Ole Madsen, Vestbirk St.
V. Vedsted Efterskole, Forst. C. J. Andersen, Ribe.
Vesterlund Efterskole, Forst. Vilh. Grell, Thyregod St.
Vindehelsinge Efterskole, Forst. Rasmus J. Rasmussen,
Gørlev St.
Vejstrup Efterskole, Forst. Thøger Dissing, Vejstrup.
Vrigsted Efterskole, Forst. Johs. Vejlager, Vrigsted.
Ølgod Efterskole, Forst. P. Hansen, Ølgod.

Landboforeninger og Avlsorganisationer i de sønderjydske Amter.

Fælleslandboforeningen for Nordslesvig:

Formand: Gdr. P. J. Refshauge, Kathrinesminde pr. Christiansfeld.

Næstformand: Forpagter J. Høyer, Billeslund pr. Gramby.

Konsulenter i Planteavl: H. Hansen, Karpedam, Aabenraa, Chr. Nielsen, Rødekro, og Bruhn, Rødding.

Konsulenter i Husdyrbrug: Jørgen Frank, Rødding, og Th. Thomsen, Sønderborg.

Planteavlsudvalgets Formand: Gdr. J. Petersen, Sommersted.

Husdyrudvalgets Formand: Gdr. M. K. Gram, Københoved pr. Skodborg.

Landboforeninger.

Haderslev Amts Landboforening. Formand: Gdr. M. Wiuff, Sillerupgaard, Vonsbæk.

Den Nordslesvigske Landboforening. Formand: Forpagter J. Høyer, Billeslund pr. Gramby.

Nørre Rangstrup Herreds Landboforening. Formand: Gdr. Chr. Ludvigsen, Sandet pr. Arrild.

Aabenraa Amts Landboforening. Formand: Gdr. Chr. Hansen, Tinggaard pr. Aabenraa.

Det blandede Distrikts Landboforening. Formand: Godsejer B. Høyer, Trøjborg pr. Visby.

Slogs-Herreds Landboforening. Formand: Forpagter H. Linnet, St. Tønde pr. Jejsing.

Vis Herreds Landboforening. Formand: Gdr. C. Gregersen, Frøslev pr. Padborg.

Den Sundevedske Landboforening. Formand: Gdr. H. Andresen, Rojhus pr. Skelle.

Den Alsiske Landboforening. Formand: Gdr. P. Petersen, Hestehave pr. Sønderborg.

Lysabild og Kajnæs Sognes Landboforening. Formand: Gdr. H. J. Hansen, Lysabildskov pr. Skovby, Als.

Den Mellemalsiske Landboforening. Formand: Gdr. Chr. E. Christensen, Asserballe.

Als Nørreherreds Landboforening. Formand: Gdr. Chr. Christensen, Elsmark.

Løgumkloster og Omegns Landboforening. Formand: Gdr. C. Hinrichsen, Landeby.

Roager, Spandet og Vodder Sognes Landboforening. Formand: Gdr. Jes Mærsk, Øster Aabølling, Roager.

Ovennævnte Foreninger — med Undtagelse af sidstnævnte, der arbejder i Forbindelse med »Ribe Amts vestre Landboforeninger« — er indmeldte i Fælleslandboforeningen, hvis Bestyrelse dannes af de enkelte Foreningers Formænd.

Sønderjydsk Fællesledelse af Korthornsavl.

Formand: Gdr. Mads Gram, Københoved pr. Skodborg.
Konsulent: Landbrugskandidat J. Frank, Rødding.

Vestslesvigs Fællesledelse af Korthornsavl.

Formand: Grd. Math. Jepsen, Rørkær pr. Jejsing.

Sønderjydsk Fællesledelse for Avlen af rødt dansk Malkekvang.

Formand: Gdr. Jørgen Skov, Himmærk.
Konsulent: Th. Thomsen, Sønderborg.

Fællesledelsen for Avlen af hollandsk Malkekvang.

Formand: Gdr. H. Jensen, Tornumgaard, pr. Lintrup.
Konsulent: Th. Thomsen, Sønderborg.

De samvirkende sønderjydske Hesteavlsforeninger.

Formand: Gdr. N. Skrumager, Visby Hedegaard, pr. Visby.

Vejrspaadomme for 1925.

(Efter den 11-aarige Periode).

Mennesket spaa'r,
men Gud raa'r.

Januar: I første Halvdel af Maaneden Frost og Sne; derpaa klar Himmel. Ved Slutningen af Maaneden Tøvejr.

Februar: I første Halvdel mildt Vejrlig, i anden Frost og i sidste Trediedel atter Tøvejr. Regn og Sne falder sjælden.

Marts: I de første Dage Tø. Derefter en Del Frost, navnlig i Maanedens Midte. Fra 20. til Slutningen af Maaneden ustadigt Vejr med Regn og Blæst.

April: Fra 1. til 12. køligt; derefter noget varmere. I Maanedens anden Halvdel ofte Taage.

Maj: I Begyndelsen enkelte stærke Regnskyl; dernæst varmt Vejrlig, navnlig ved Midten af Maaneden sommerligt. Henimod Slutningen lidt Torden og megen Blæst.

Juni: Gennemgaaende sommerligt, dog uden Sommerheden og Tordenvejr, kun paa enkelte Dage falder der Regn.

Juli: Fra 1. til 12. varmt; derefter til den 20. Regn og nogen Torden. I sidste Halvdel af Maaneden atter smukt Sommervejr.

August: I de to første Trediedele varmt og tørt Vejr; i sidste Trediedel noget køligere med hyppige Regnbyger.

September: I første Halvdel behageligt Efteraarsvejr, næsten uden Regn. Derefter mere koldt med hyppige Regnbyger. I Slutningen af Maaneden flere stormfulde Dage.

Oktober: Første Trediedel regn- og stormfuld; anden Trediedel mere tør; sidste Trediedel mere regnfuld med aftagende Varme.

November: Fra 1. til 7. ustadigt, derefter lidt Frost til Midten af Maaneden. I sidste Halvdel nogen Regn og Storm.

December: Indtil Midten af Maaneden mildt Vejrlig, derefter køligere med Nattefrost, og fra den 20. til Slutningen af Maaneden Frost og Sne.

Gud raader for, hvad Aaret os skal bringe!

Danebrogstegnet.

Af **Joachim Kattrup.**

Det magre Boelssted ude i Havrekær havde i Mands Minde været dødsdømt.

»Den, der kan begaa sig paa en Sten, kan ogsaa begaa sig i Havrekær,« sagde de gamle. Saa magert var det.

Indtil Midten af Fyrrerne havde der været en hel Hær af Stoddere derude; de kom, og de gik saa hurtigt efter hinanden, at Folk knap havde Rede paa dem. Det var fra den Tid, det blev fortalt, at Stedet havde været solgt »tre Gange i én Uge«.

Saa kom Villads. Han blev der — og hans Slægt efter ham.

Endnu kunde det huskes, hvad gamle Niels Sognefoged havde sagt, da Villads flyttede derud.

»Han er spændt godt for, Pryglen! Der kan han hverken leve eller dø.«

De Ord kom ikke til at sæde. Villads levede Resten af sit Liv i Havrekær, og han døde derude, da Tiden kom.

Han var ikke tør og kantet for ingen Ting; hvor et Faar kunde faa Føden, dér kunde Villads ogsaa leve, blev der sagt.

Han havde to Sønner, Jonas og Lille-Villads. Jonas tog Stedet, da den gamle var død, og Byfællerne morede sig med at kalde det en fed Arv. Men naturligvis — det var pænt gjort af Jonas, at han vilde forsørge Moderen,

saa vidt han evnede, i Stedet for at læsse hende paa Fat-tiggassen.

Jonas »hængte ved« et Par Aar — til Trods for alle Spaadomme om en snarlig Undergang. Saa kom 64-Kri-gen, og Jonas blev indkaldt.

Moderen havde skrantet det sidste Aars Tid, og hun døde, medens Jonas stod nede i Dybbølskanserne. Krigen gik sin Gang, og ingen hørte noget til Jonas, før det ryg-tedes, at han havde faaet Danebrogskorset. Der blev for-talt baade det ene og det andet om hans Heltegerninger, og hver Historie blev troet en Tid, indtil der kom en ny frem. Saa meget var vist, at Jonas altid havde været »rask i Tøjet«, det kendte de alle.

Hen paa Efteraaret kom Jonas hjem — med Korset paa Frakkekraven. Men han var ikke til at pumpe et Ord ud af angaaende Begivenheden; han sagde bare:

»De andre havde fortjent det lige saa godt som mig.«

Og saa gik han ud i Havrekæret igen og tog fat, hvor han havde sluppet. Naboerne havde tilset hans Kreatu-rer og drevet Jorden, medens han var borte.

»Men han klarer sig nu alligevel ikke Vinteren over,« mente de. »Det er ikke til at holde ud i Længden for et enligt Karlfolk.«

Denne Spaadom gik i Opfyldelse — men rigtignok paa en hel anden Maade, end Folk havde tænkt sig.

En Nat sidst i Januar brændte det gamle, skruttede Boelssted, Rub og Stub. Jonas slap ud saa tidligt, at han fik Kreaturerne bjerget, inden Udhustaget skred, men el-lers reddede han ikke mere end det Par Vadmelbukser, han var stukket i, før han tumlede ud — og saa Stads-frakken med Korset paa Opslaget. Den gik frem for alt andet.

Folkene fra de nærmeste Byer stimedede ned til Brand-

stedet; der var ikke noget at gøre, men de skulde jo møde. Og Tiden gik med at snakke om, hvordan Ilden var kommen; det vidste Jonas lige saa lidt som de andre. Han havde ligget i sin sødeste Søvn, da Røgen slog ind i Kammeret til ham, andet kunde han ikke sige om den Sag. Og derved blev det foreløbig.

Han sled Vinteren, som han bedst kunde, men saa snart Frosten lindede, begyndte han at rydde Tomten og slæbe Sten sammen til det ny Vaaningshus. Gamle Per Hjulmand hjalp ham med Tømmerværket, ellers gjorde han hele Arbejdet selv.

Selvgjort er velgjort. Da Huset var færdigt, syntes Jonas, det var svært fint, næsten et helt Palads i Forhold til det gamle. Det rørte ham ikke, at de mere storstilede Byfæller kaldte det en vind og skæv Kasse; naar han selv var godt tilfreds, kunde andre ogsaa være det, mente han. Saa spyttede han i Næverne og tog fat paa Udhuset.

Længere kom han ikke.

I det halve Aar, der var gaaet siden Branden, havde Rygterne stadigt ulmet i det skjulte, og de fik efterhaanden stærkere Lyd. Det var ikke gaaet rigtigt til med den Brand — der maatte absolut »stikke noget under«. Omsider blev det sagt med rene Ord, at Jonas selv havde stukket Ild paa, og den Udtalelse blev straks ophøjet til en Vished: saadan var det gaaet til. Hvor skulde Ilden komme fra midt om Natten, hvis Jonas ikke havde haft en Finger med i Spillet — nej, den Sag var saa oplagt, som noget kunde være. Og Snakken gik saa langt omkring, at den tilsidst kom Øvrigheden for Øre; saa havde Jonas ikke Fred længere. Der blev sendt en Betjent ud for at hente ham.

Jonas og Per Hjulmand stod og tømrede paa Bindingsværket til Udhuset, da Betjenten kom trampende

over Kæret; han lod Vognen holde ude ved Kanten, den var for vidsporet til den krunklede Mosevej.

Jonas sagde ikke et Ord, da han først blev klar over, hvad det drejede sig om; men han huggede Øksen saa dybt ned i Tømmerstykket, at Per senere havde ondt ved at faa den derfra.

»Skynd dig lidt!« prajede Betjenten. »Jeg har ikke Tid til at vente.«

Jonas gik ind, klædte sig i Stadstøjet og tog de Penge med, han havde liggende. Da han kom ud, havde han Danebrogskorset paa.

»Det maa du hellere tage af,« sagde Betjenten og pegede paa Korset.

»A har Ret til at bære det,« svarede Jonas.

»Den Ret har du selv forlist.«

Betjenten grabbede efter Jonas for at faa Tag i hans ene Arm, men Jonas traadte tilbage, og nu var han bleven helt kridhvid i Ansigtet.

»Korset skal ingen tage fra mig, saa længe a kan røre et Lem,« sagde han.

Betjenten trak paa Skuldrene og grinte.

»Det faar du nok at vide, naar du kommer i Kongens Klæ'r én Gang til — nede i Horsens.«

»Dér kan de da ikke sende mig ned, naar a ingen Skyld har paa mig,« raabte Jonas.

»Lad os nu blive fri for det Vrøvl! I Tugthuset kommer du, det er baade sikkert og vist — du faar bare et Par Aar mere, hvis du skaber dig altfor galt.«

I det næste Sekund satte Jonas af Sted i et Spring om til Husgavlen, og Per Hjulmand sagde bagefter, at han knap vidste, hvordan det gik til, skønt han stod »ret op og ned« og saa paa det hele. Inden Betjenten kom rigtig i Skub, var Jonas langt ude over Kæragerne, og Per Hjul-

mand troede »grangiveligt«, at han var gaaet fra Snøvsen, for han styrede lige »giregtig« hen efter Vognen og sprang op til Kusken, der sad og strittede med Pisken og hverken vidste ud eller ind, for han kunde ikke høre, hvad det var, Betjenten raabte.

Han mærkede først, det var galt fat, da Jonas snappede Tømme og Pisk ud af Hænderne paa ham og satte Hestene i Flyvtrav fra Stedet — det gik, som om det hele skulde splintres, fortalte Per. Og Betjenten kunde vinke og skribe alt det, han lystede, det brød Jonas sig ikke en Snus om, han blev ved, som han havde begyndt, og det varede kun »et øjeste Blik«, saa var han ude af Syne bagved den første Bakke.

Han buldrede igennem Byen som et Uvejr, og de faa, der tilfældigvis stod i Portene, saa lige et Skimt af ham. Hvor han siden blev af, var der ingen, der vidste. En Times Tid efter kom Vognen tilbage for at hente Betjenten, og Kusken kunde bare melde, at Jonas havde sagt Farvel og Tak paa en øde Vej mellem to Byer og var stukket af i Retning mod Syd.

Betjenten lynede og tordnede og satte af Sted efter Flygtningen baade med Vogn og ridende Mandskab; men Jonas var hverken her eller der, og tilsidst maatte de give op. Betjenten kunde ikke finde anden Forklaring, end at en vis Mand havde taget ham — og det maatte de lade sig nøje med.

Jonas kom aldrig frem mere, men han blev ved at spøge i en hel Del mærkelige Sagn, der førte ham baade i Øst og Vest hele Verden rundt. Et af dem, der holdt sig længst, gik ud paa, at han var bleven Sørøver nede i »de varme Lande«, og Folk fandt det troligt nok, at det havde taget den Ende med ham. En Brandstifter kunde gøre, hvad det skulde være, og nu var det da klart som Dagen,

at Mistanken havde ramt paa det rigtige Sted — hvad i Alverden skulde han ellers rende sin Vej for?

Branden i Havrekær blev hængende som en Skygge af Skam over Broderen Lille-Villads, saa længe han levede. Den arvede han sammen med Huset. Men Lille-Villads var lige saa sejt som Faderen; han byggede Udhuset op, giftede sig og blev hængende i Havrekær til sin Død, trodsende alle de gamle Spaadomme.

Baade han og Konen faldt tidligt fra, men deres eneste Barn, Sønnen Villads, var saa gammel, at han kunde tage Ejendommen i Arv, og det gjorde han.

Han var godt dum, sagde Folk, for det var da rent ud at grave sin Ungdom ned. Men Villads vendte det døde Øre til og tog fat — sammen med sin Brud, Karen, der efter Sigende ikke havde bragt anden Medgift til Stedet end et Klædeskab.

Det var i Halvfemsernes Nedgangstid, og de to stred og sled, saa det knagede i Bælgen, uden at faa andet ud af det end dagligt Brød — og det kunde til Tider være bart nok. Efterhaanden blev Villads lidt duknakket, og han tav hellere, end han talte; han fik det Ord paa sig, at han var folkesky. Det vilde vel sagtens gaa med ham som med Jonas: han blev nødt til at svide Hytten af for at skaffe Penge! Saadan gik Snakken inde i Byen — i al Hemmelighed, forstaar sig.

Villads og Karen blev ikke overrendt af Gæster; der var Uger imellem, de saa et fremmed Menneske i deres Stue. Og Landevejsstrygerne gad ikke umage sig over Havrekær — hvad skulde de der ud efter?

Hvad den gamle Bisse havde i Sinde, der kom skravende over Kæret en Efteraarsdag lige i Mørkningen, var ikke godt at vide. Karen mente, at han var gaaet vild; han havde kanske et daarligt Syn, den gamle? For at

vare sig i Tide kaldte hun Villads ind; det var jo aldrig godt at vide, hvad »saa'n én« kunde hitte paa.

Den gamle hostede og hev efter Vejret, han var saa udgjort, at han ikke en Gang kunde samle til at bede om en Almisse. Saa gav Karen ham en Kop Kaffe; det var det eneste, han kunde faa ned, og den hjalp lidt.

Han sad helt sammenkroget og mumlede:

»Aa nej, nej! Hvordan skal a bjærge mig til Natten?«

»Du er kommen langt af din Vej,« sagde Villads. »Folk af din Slags plejer ikke at vove sig her ud.«

Det svarede den gamle ikke paa; han stønnede bare.

Villads tog til Orde igen:

»Vil du tage Nattelejet, som det kan falde, oppe paa Høladet, saa kan du godt blive til i Morgen.«

»Tusind Tak, min go'e Mand! A forlanger det ikke bedre nogen Steder.«

Han vildé gerne til Ro med det samme, Villads hjalp ham op paa Ladet og dækkede ham til.

Karen sagde ikke noget, før Villads kom ned igen.

»Hvis der nu sker noget?« hviskede hun.

Villads var mere snaksom, end han plejede; han svarede:

»Vi skal alle være paa Jorden, Karen. Og den gamle Stabejs kan jo knap rejse sig selv, langt mindre lave Ulykker.«

Saa tav Karen. Men der var en sær Uro over hende hele Natten, og hun fik ikke Søvn i sine Øjne. Villads sov som en Sten og mærkede intet.

Om Morgen, da han kom ud i Loen, kravlede den gamle ned fra Ladet. Han var sølle at se paa i det graa Dagslys.

»Har du været her paa Egnen før?« spurgte Villads — nærmest for at sige noget.

»Een Gang — men det er længe siden.« Den gamle krøb helt sammen, som om han frøs. Saa mimrede han med Munden, indtil han omsider fik et Spørgsmaal frem: »Hvor er Jonas henne — ham, der boede herude i Kæret den Gang?«

I Stedet for at svare spurgte Villads kort:

»Hvad kender du til ham?«

»Ikke det ringeste. A ved blot, at han boede her.«

»A kan svare dig kort,« sagde Villads, »for a ved ikke mere, end du ved. Han har været væk i tredive Aar, godt og vel.«

»Tredive Aar!« mumlede den gamle, og nu rystede han over hele Kroppen. »Brændte han inde?«

Villads studsede.

»Var du her, da Stedet brændte?«

Tiggeren sank endnu mere sammen, og han klamrede sig fast til Stigen.

»Det var ikke for at gøre Fortræd a tændte bare en bette Stump Lys for at finde Vej, og saa var det, at Ilden tog fat i Halmen.«

Villads greb om hans Arm med et haardt Tag.

»Var det dig?«

»Ja — ja!« jamrede Stymperen. »A kan ikke bære det hos mig selv det har pint mig i al den Tid.«

Villads slap

»Hvordan gik det til?«

»Ja hvad, a kom jo herud, fordi a var gaaet vild, og saa kravlede a ind for at faa Tag over Hovedet til i Dagningen. — Men a maatte ellers ud igen i en Ruf, den Gang Ilden begyndte at knistre og saa blev a ved, saa langt som a kunde springe; der var ikke én, der fik mig at se. Og siden den Tid har a holdt mig fra Egnen

.... men nu maatte a herud én eneste Gang til, det kom over mig, saa at a ikke kunde staa imod.«

Villads tav lidt. Saa mumlede han:

»Ja, nu gavner det ikke stort.«

»Blev det virkelig hans Død?« hviskede den gamle.

Villads vendte sig bort.

»Lige saa fuldt, kan en sige. Han mistede alt det, han ejede — og sit gode Navn og Rygte oven i Købet. Det har for Resten svedet til os andre med.«

Han gav sig til at binde det Læg Byg op, der laa paa Loen.

»Nu gaar a hen til Sognefogden,« sagde den gamle.

Villads svarede ikke.

Karen kom og kaldte til Davre, men Tiggeren rystede paa Hovedet og humpede ud af Lodøren.

Det varede et Stykke Tid, inden Karen fik Rede paa Sagen, for hun maatte næsten vriste hvert Ord ud af Villads. Tilsidst sagde hun:

»Der er faldet en Sten fra mit Hjerte, Villads. A troede aldrig, den Sag var bleven klaret.«

»Hvad hjælper det Farbror Jonas? Han kommer aldrig mere her for Døre.«

»Hvem ved, Villads? En skal aldrig sige aldrig.«

Den Morgen blev Davren kold.

I Løbet af Dagen rygtedes det over Egnen, at Brandstifteren fra Havrekær havde meldt sig selv, og nu kom der atter Liv i de gamle Sagn om Jonas. Det var det mærkeligste, der var hændet paa Egnen i Mands Minde.

En Maaned efter døde den gamle Landeveysstryger i Arresten, saa var den Rettergang holdt. Og Sagen var i sig selv saa gammel, at Spændingen brast med det samme; nu kunde der ikke ventes mere nyt fra den Kant.

Hen paa Vinteren kom Villads i Fodertrang og maatte

sælge den ene Ko for at slaa sig igennem. De Penge, han fik for den, lagde han ned i en Skuffe.

»De maa ikke røres,« sagde han til Karen.

Den Vinter kneb det saa haardt for dem, at de somme Tider knap vidste, hvor de skulde tage Føden fra den næste Dag. Men Villads holdt igen, hver Gang Karen snakkede om de Penge, der laa i Skuffen.

»Det er den eneste Redning, vi har,« sagde han.

»Ja, saa tykkes a, det er paa Tide, vi bruger den.«

»Nej,« svarede Villads. »Tiden er ikke kommen endnu.«

De sled sig igennem Vinteren og kom saa vidt, at Sæden blev lagt i Jorden.

»Nu vil a ikke længere,« sagde Villads, »a kan ikke holde én Vinter til.«

Og nu kom han frem med den Plan, han havde brygget paa det sidste halve Aar. Han vilde prøve sin Lykkeovre i Amerika, og imens maatte Karen klare sig ved Ejendommen, som hun kunde; det var den eneste Udvej.

De sad oppe det meste af Natten og drøftede Planen, og det endte med, at Villads fik Lov til at rejse. Hellere vove noget end blive siddende paa ét Sted og gaa i Grut omsider. Den lange Færd over Hav og Land laa i en Taage for dem, men de saa Glimtene fra det Guld, der laa og ventede paa dem.

Saa blev Skuffen tømt, og Villads rejste. Det gik stille af; han sagde ikke Farvel til nogen.

Men da det rygtedes, at han var borte, fik han det glatte Lag: han maatte være haard i Kanten, eftersom han kunde nænne at lade Konen skøtte sig selv.

»Hun hænger ikke ved Havrekærstedet længere, end Sommeren varer,« sagde Folk.

*

*

*

Villads havde taget Billet til Omaha. Saa langt kunde hans Penge strække til — og bagefter maatte Lykken raade. Han var vant til at tage fat, og han kom vel sagtens ikke til at lægge mere Sved i Amerika, end han havde lagt i Havrekær.

Et Par Maaneder efter havnede han i en Stationsby ude paa Prærielandet, F o r t W e s t. Dér fik han Jordarbejde, og hver Gang, han gjorde Ugens Regnskab op, kunde han lægge nogle Dollars til Side. Ud over de mest nødvendige Ord hængte der ikke meget Engelsk ved ham; det var Næverne, han skulde bruge, og ikke Munden, og han befandt sig helt vel inde i Tavsheden. Endnu havde han ikke truffet nogen Landsmand i F o r t W e s t, han klarede sig selv, som han havde gjort ude i Havrekær; det kunde være ét Fedt for den Sags Skyld.

Men han længtes efter Karen — ja, han længtes ogsaa efter Havrekær. Herovre kunde han ikke slaa Rod, det mærkede han. Des haardere spændte han Musklerne; han stred for at rejse Hjemmet igen.

Saa hændte det en Dag, at han alligevel fandt en Landsmand. En vejrbarket Vestmand, der gik under Navnet Gamle John og ellers ikke indlod sig med fremmede. Han gik og slæbte tungt paa et Stykke Tømmer, og en Kraftkarl var han til Trods for sin Alder, men Vægten tyngede ham saa haardt, at han sank i Knæ for hvert Skridt.

»Skal a gi' dig en Haand?« spurgte Villads. Han talte sit Hjemstavnsjydsk uden at tænke over det; for Resten magtede han jo ikke andre Sprog.

Gamle John drejede Hovedet og saa vist paa Villads. Saa nikkede han, og de baksede Tømmerstykket videre i Fællig.

»Hvad hedder du?« spurgte John. Han talte Dansk,

og der var noget i Tonefaldet, der mindede Villads om Hjemegnens Maal.

»Villads.« Han føjede Efternavnet til: »Villadsen.« Gamle John saa atter vist paa ham, men spurgte ikke om mere.

»Du er ogsaa fra Danmark,« sagde Villads lidt efter. John svarede barskt:

»Jeg har ingen Hjemland haft i mange Aar. Jeg er hjemme, hvor jeg kommer.«

Efter Arbejdstid faldt det saadan, at de kom til at slaa Følge et Stykke Vej. Nu var det John, der talte først.

»Jeg har en Gang kendt en Mand, der hed Jonas — Jonas Villadsen.«

»Saadan hed min Farbror,« sagde Villads. »Ved du, om han lever endnu?«

John rystede tavs paa Hovedet.

Villads vedblev:

»A vilde give meget til, at a kunde træffe ham.«

»Hvorfor det?« spurgte John.

Villads trykkede sig lidt, for han vidste knap, om han skulde tale eller tie.

»Aa, det er en gammel Sag, der er bleven klaret fornys,« svarede han undvigende.

»Er det Branden?«

Johns Spørgsmaal kom saa pludseligt, at Villads nær havde tabt Ligevægten. Han mumlede et »Ja,« men maatte først samle sig lidt, inden han kunde fortsætte:

»A hører, at du kender Sagen, og saa skal du ogsaa vide, at Jonas er en fri Mand nu; det var en Strøjfer, der satte Ild paa, og han har bekendt.«

»Sig mig det hele, Villads.« John stod stille og støttede sig til det Redskab, han gik med i Haanden.

Da Villads havde talt ud, gik Jonas videre uden at

sige noget. Et Stykke længere fremme skiltes de med en kort Hilsen.

Om Aftenen sad Villads inde i sit Hummer og læste et Brev, som han for fjorten Dage siden havde faaet hjemmefra. Det læste han hver Aften, skønt han kunde huske næsten hvert Ord udenad.

Døren gik op, før han vidste det, saa langt var han henne i sine Hjemdrømme — og dér stod Gamle John, rank og bred og med et skinnende hvidt Sølvkors paa Klædesjakkens Opslag.

Villads lagde Brevet til Side og rejste sig. Nu vidste han, hvem John var.

De gav hinanden Haand i Tavshed. Saa sagde Villads: »Hvorfor rejste du, Farbror?«

Jonas løftede den venstre Haand og lagde den over Korset.

»Det har jeg vovet mit Liv for, Villads, og ingen skal tage det fra mig, saa længe jeg kan røre et Lem. Hvad jeg siden har døjet, saa hellere det end Tugthuset.«

»De kunde da ikke straffe dig, Farbror, naar du ikke havde gjort noget,« sagde Villads. Men han var ikke helt sikker i Stemmen.

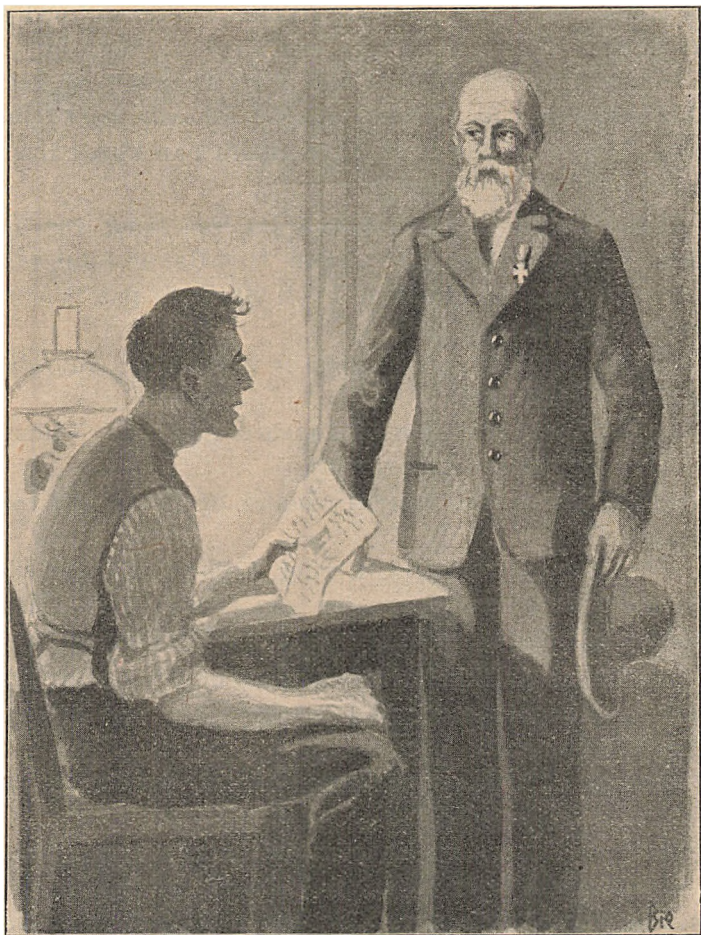
»Een skal bøde,« sagde Jonas haardt, »og det var bleven mig.«

Han tav lidt, og nu lindedes det haarde i hans Træk.

»Det var en Guds Styrelse, Villads,« sagde han stille men i et tungt Aandedrag. »Jeg troede ikke, at den Stund var kommen nogen Sinde, og jeg klarede mig igennem endda — men det har ikke været let til enhver Tid.«

I Stedet for at sige noget, trykkede Villads Farbrodrens Haand. Det gjorde det af for mange Ord.

»Jeg har gaaet som en enlig Mand imellem fremmede det meste af mit Liv — saadan blev min Lod.« Nu rette-

— der stod Gamle John med et skinnende Sølvkors
paa Klædesfrakkens Opslag.

de Jonas sig atter. »Men hvad skal En sige — det har aldrig været let for nogen af vor Slægt. Du har haft dit at brydes med, skønner jeg.«

»A er ung endnu!« svarede Villads. Samtidig løftede han lidt i Armene.

Jonas lagde en Haand paa hans Skulder.

»Du og din Far — I har holdt fast ved Stedet derhjemme.....«

Han tav, fordi Stemmen kom til at ryste, og han maatte tage sig sammen for at faa de næste Ord frem:

»Nu kan vi følges ad derover, Villads, jeg vil se Huset endnu en Gang.«

»A skal først ha' noget tjent,« sagde Villads. »Det var jo derfor, a rejste herover.«

Jonas nikkede til ham.

»Den Sag skal jeg nok klare, Villads. Saa meget har jeg da, at jeg kan købe Havrekær to Gange, om det skal være.«

Saa gav Villads sig uden at spille flere Ord.

Tre Dage efter forlod de begge Fort West og rejste østpaa.

— — —

Rugen var ved at hvidne i Havrekær, da Jonas og Villads kom hjem.

De havde lejet en Vogn ved Stationen, og Jonas sad paa Bagsædet uden Overfrakke med Sølvkorset blinkende fra Kraveopslaget.

»I Dag vil jeg bære det,« havde han sagt. »Jeg vender hjem uden Pletter paa Ærmerne.«

De kørte hurtigt igennem Byen og videre efter Kæret til. Der samledes straks en Klynge paa Gaden, og Snakken kom i Gang.

»Hvad mon Villads kommer efter?«

»Ja, han kan vel hverken begaa sig her eller der.«

»Hvem var det, der sad ved Siden af ham?«

Der blev en Pause, indtil en af dem fangede Navnet Jonas. Ja, ham maatte det være.

Og saa blev de enige om, at der ikke længere var noget Betryk ude i Havrekær, for Jonas havde nok saa meget i Behold, at han kunde klare baade for sig selv og de andre.

»Saa fik Villads ligegodt noget ud af sin Rejse,« sagde den ældste. »Ja, det kan gaa underligt til i Verden.«

Jonas steg af Vognen, da de naaede Kæret; han vilde gaa det sidste Stykke.

Karen ilede dem i Møde, nikkende og vinkende paa lang Afstand. Der var kommen Brev fra Fort West forleden Dag, og hun havde ventet dem hver Time siden.

Jonas gav hende Haanden med en kort Hilsen; saa gik han videre. Hun fattede, at han var langt inde i sine egne Tanker, og da hun fulgte efter ved Siden af Villads, talte de hviskende sammen, grebet af den Højtidsstemning, der laa i den gamles Væsen.

Jonas standsede ved Vaaningshuset — saa nær ved, at han kunde lade sin Haand stryge ned ad Muren.

Villads hørte, at han mumlede nogle Ord hen for sig:

»Mit gamle Hus!«

Han gik ind og satte sig paa Bænken uden at vente paa de andre. Der sad han, ganske stille og med bøjet Hoved, da de kom ind til ham.

Karen aabnede Munden for at byde ham Velkommen, men i det samme hørte hun en svag Hvisken:

»Gud ske Tak — saa kom jeg dog hjem tilsidst!«

Der gik et Ryst igennem ham, men hans Stilling forandrede ikke, og det varede lidt, inden Villads blev klog paa, at der var noget i Vejen.

»A tror, han er død, Karen.«

Karen stivnede i Skræk og begyndte at jamre; men Villads løftede Haanden.

»Stille, Karen!« Han havde Vand i Øjnene, da han tilføjede: »Han sidder paa sit eget — saa langt kom han.«

Saa bøjede han sig ned mod Farbroderen og lyttede. Da han atter rettede sig, strøg han sig over Øjnene og hviskede:

»Ja — nu er han h j e m m e.«

— Otte Dage efter blev Jonas baaret til Graven fra Fædrehuset — med det hvide Danebrogskors paa Kiste-
laaget.

Æ mien e itt —

»Åå, gid do va död din tombe kvind«,
so Pæ Lausen så tit te sin kuen,
»gid te e nat æ dej död må find«,
å så kjö han åw o sin vuen.

Hun sad å vindt å vindt te han kam,
tit så gall å spröjtende fuld.
»Gid do va död«, mått hun hœe åw ham,
»saa vild æ gi ti tönde guld!«

»Ja, gid do va död din tombe kvind«,
so Pæ Lausen så tit — å hun taw
å törre i smug en tåår åw e kind —
men tow sej te sidst åw daw.

Da gred Pæ Lausen lisom et haen,
de ho han itt göe ret tit,
å skældt sej sjell få de ringeste skåen
å so: »Æ mien e jå itt«.

»Æ mien e jå itt«, so han te e præst
å stow å gred ved hans dö'. —
han sva ham så mildt: »De trua æ bedst,
men ho dó bare dog soej e fö.«

Martin N. Hansen.

En Oplevelse under Verdenskrigen med Illustrationer af
Petersen-Stubbæk.

At jeg inden Aften skulde sidde i Aabenraa Raadhus-arrest bag Laas og Lukke, arresteret som »Spion«, var mindst i mine Tanker den Augustmorgen i 1915, da jeg sad paa Terrassen foran det lille Hotel »Seewarte« ved Aabenraa Fjords sydlige Kyst.

Kaffen havde jeg nydt i den morgentomme Restauration og sad nu med en Bog og min Pibe. Jeg ventede paa, at det tætte Skylag skulde vige for Solskinnet, saa jeg kunde male videre paa det Billede, jeg arbejdede paa der ved Kysten.

Værten kom forbi og hilste Godmorgen.

»Hvad mener De om Vejret?« spurgte jeg.

Efter at have taget Føling med Vindretningen og nøje

beset Skylaget, afgav han den Kendelse, jeg havde ventet: Graavejr hele Dagen.

»Men«, tilføjede han, da han saa mit misfornøjede Ansigt, »De kunde sejle med mig til Aabenraa. Jeg skal over at gøre Indkøb og er tilbage til Middag«.

Jeg takkede for Tilbudet, der var mig en kærkommen Afvæksling.

Fra Restaurationen blev der højlydt kaldt paa Værten. Der ønskedes to »Grog«.

Mens han beværtede de nyankomne Gæster, gled mine Tanker tilbage til Aaret forud. Nogle Dage før Verdenskrigens Udbrud var jeg ankommen til det samme Hotel og havde paabegyndt det Billede, som jeg nu vilde male færdigt.

Da var Stranden de varme Juliaftener fyldt med glad Ungdom, der syngende og sorgløs foretog Roture paa den stille Fjord. Senere svingede de sig i lystig Dans til Musikautomatens Toner i Hotellets Sal. Fiskerbaade gled ud til Fangst under Fiskernes muntre Sang.

— — — Indtil den mærkelige Dag kom, da alle Toner ude og inde forstummede.

Mobiliseringsdagen!

Folk studsede og stirrede saa mærkeligt uforstaaende paa hinanden. Mobilisering. Dette fremmede Ord. Det var, som om Hjernen ikke kunde fatte dets fulde Betydning.

Om Disken i Restaurationen stod en Del unge. De unge Ansigter, som havde lyst af Livsmod og Glæde, var som stivnede til en Maske. Den fulde Bevidsthed om Rædslen var det vel ikke, men en mørk Anelse stod tydeligt præget i hvert Træk.

En enkelt Stemme brød ud af Tavsheden, den lød saa monotont og hviskende:

»Ja, saa maa æ heller gaa, æ skal still' den føst Dav«.

Uden mange Ord skiltes de unge Mænd med et stille Farvel til den grædende Værtinde. De unge Piger fulgte dem tavse og med forskræmte Blikke.

En Bil tudede deroppe paa Vejen og holdt uden for Opgangen til Rigsdagsmand H. P. Hanssens Sommerbolig. Faa Minutter efter kom en ung Pige og fortalte hulkende, at H. P. Hanssen var arresteret og ført bort i Bilen.

Da var det, som Bevidstheden fyldtes knugende af alt det tunge, der vilde komme. Jeg besluttede at rejse hjem straks. Med Aftenskibet naaede jeg Aabenraa. Da jeg ad Madevejen gik til Jernbanestationen og passerede nedenfor M. Andresens Ejendom, saa jeg kendte danske Mænd i den dækkende Skumring gaa op gennem Haven, vel for at drøfte Stillingen med denne gode, danske Mand.

Paa Banegaarden herskede stor Travlhed, mens tyske Gendarmer sad ved Øllet og lagde strategiske Planer.

Der blev raabt ud til Toget nordpaa: Det sidste Tog til Danmark!

Jeg tog med Toget sydpaa fra Rødekro og overnattede hos Hotelejer Sommer i Flensborg.

Da jeg var kommen i Seng, bankede det paa Døren, og Sommer traadte stille ind og satte sig paa Sengekanten.

Vi talte om den øjeblikkelige politiske Situation, der saa kritisk ud for os danske, og jeg fortalte om H. P. Hanssens Arrestation.

Sommer dæmpede min Stemme og betroede mig, at Andreas Grau overnattede hos ham.

»Hvad mener De —«, spurgte han.

»Jeg mener, vi skal lægge os til at sove,« svarede jeg.

Næste Morgen naaede jeg med en af Fjorddamperne mit Hjem ved Flensborg Fjord.

— — —

Mine Tanker blev kaldt tilbage til Øjeblikket af Værten, der nu kom og meddelte, at vi kunde faa vor Baad bunden efter en Fiskermotorbaad og i denne som Passagerer sejle med Fiskerne til Aabenraa.

Et Kvarter efter var vi i Baaden, og Turen til Aabenraa, der blev noget lang for mit Vedkommende, begyndte.

Jeg havde taget Skitsebrædt og Tegnepapir med paa Turen med den Tanke at tegne min Vært ved Roret i Sejlbaaden paa Hjemturen. Paa Turen fristede den ret maleriske Gruppe, som Værten og de to Fiskere dannede i Baadens Agterstavn, mig til at tegne en Skitse. Ved Indsejlingen til Aabenraa Baadehavn lagde jeg lige sidste Haand paa Tegningen.

Fiskerne kaldte paa deres Kollegaer og fortalte, at de var blevet »fotograferede«. Saa maatte jeg vise Tegnningen frem.

Deres muntre Kritik blev pludselig afbrudt af en brøsig Stemme, tilhørende en sorts mudset Kæmpe af en slesisk Landstormsmand, med et Udseende som en Stratenrøver.

»Was machen Sie da«, brølede han.

Hans frække Opræden fik mig til i samme Tone at spørge ham, om han ønskede at se mit Pas.

Efter at have studeret det nøje, gik han, brummende noget om, at man ikke saadan »mir nichts, dir nichts« kunde stige i Land som Passager fra en Fiskerbaad.

Min Vært havde løst sin Baad, og vi aftalte at mødes en Time senere i Kulhavnen.

Jeg havde slængt Sommeroverfrakken over Armen og med det lukkede Skitsebrædt i Haanden stod jeg og overvejede, hvorledes jeg bedst kunde tilbringe den fastsatte Time før Hjemturen.

Muntre Smaaskarer af ældre og unge ilede forbi med

Badehaandklædet under Armen. De drog mine Tanker mod Stranden. Jeg fulgte efter ud paa Molen, hvor jeg slog mig ned paa en Bænk ved Badeanstalten.

Baadehavnen med de mange Fiskerbaade, Lystbaade og Smaaskibe gav mig Lyst til at tegne en Skitse, men Skæbnen var mig denne Gang god — ellers havde min Aabenraatur vel varet endnu længere. Jeg opgav at tegne og nød i Stedet for i hyggelig Dovnen min Pibe, mens jeg betragtede det livlige Badeliv.

Noget efter saa jeg et Par Landstormsmænd slentre hen imod mig. Intetanende antog jeg, at de vilde tage sig et Bad før Middagen. Men jeg fik hurtigt min Fejltagelse berigtiget.

De standsede foran mig og spurgte, idet de pegede paa Skitsebrædtet, hvad jeg bestilte der.

»Jeg ryger Pibe«, svarede jeg og viste dem Tegningen fra Fiskerbaaden.

»Har De Pas?«

Den tykkeste af Soldaterne fik Passet, som han studerede grundigt, mens den anden kiggede ham over Skuldren og spurgte:

»Skal vi tage ham med?«

»Nej, Passet er i Orden«, svarede den tykke og gav mig det tilbage, hvorpaa de hilste og fjernede sig.

Med den gode Samvittigheds Ro sad jeg endnu nogen Tid, til Klokkeren fortalte mig, at det snart var ved den Tid, jeg skulde træffe Værten i Kulhavnen.

Jeg havde lige rejst mig for at gaa, da jeg hørte hastigt trampende Skridt bag mig. Lidt efter stod den slesiske Landstormsmænd for mig med et ophidset Ansigt. Han rev Bøssen truende fra Skulderen og raabte mig i Ansigtet:

»Sie kommen mir verdächtig vor. Marsch, drei Schritte vor!«

Det latterlige i Situationen fik mig til at le højt, hvilket fik Fyren til rasende at brøle:

»Seien Sie nicht frech, sonst kriegen Sie noch einen links!«

Saa spadserede vi langs Havnen. Efterhaanden samledes et anseligt Følge af Børn og Dagdrivere, der vilde se »Spionen«. Da vi passerede Fiskerne, vinkede de leende og raabte, at Misforstaaelsen nok snart vilde blive opklaret.

De fik desværre ikke Ret.

Paa Vagtstuen vakte vor Ankomst nogen Opsigt. Min Ven Slesieren gjorde sig bred af Vigtighed og forklarede med store Fagter, skridtende op og ned ad Gulvet, hvordan han havde fanget »Spionen«:

»Sitzt er da und beguckt sich die Weltgeschichte und nennt sich Anstreicher oder Landstreicher....«

Her blev hans interessante Foredrag afbrudt af en indtrædende Løjtnant.

»Hvad er her paa Færde?«

Jeg forklarede ham kort og tydeligt hele Tildragelsen. Han saa Tegningen, mit Pas, mine Lommers Indhold og fjernede sig saa med en Bemærkning om, at jeg snart vilde komme paa fri Fod.

Slesieren spankulerede rasende op og ned i Vagtstuen og skældte ud, fordi han ikke overfor Officeren havde faaet Lov til at mistænkeliggøre mig paa sin venlige Maade.

Han maatte døje en Del onde Drillerier fra Vagtmandskabet.

Heldigvis for ham var det Middagstid, og snart sad han som de andre og stillede sin Sorg og Sult med et stort Fad Hvidkaalssuppe med rigeligt Kød.

Efter Middagen, da Piberne var tændt, herskede en

mæt, forsonlig Stemning. Lystige Historier om lignende Fangster af »Spioner« som Tilfældet med mig blev fortalt, og Latteren rungede gennem Lokalet.

Kun Slesieren deltog ikke i Morskaben. Han saa ondskabsfuldt paa mig og mumlede noget om, at han nødigt vilde være i mit Sted, hvormed han vel sagtens søgte Trøst i, at jeg nok var en ægte Spion.

En af de andre Soldater tilbød at underrette Værten om min Udeblivelse. Han kom noget efter tilbage med Værten, der legitimerede sig og forklarede, hvorfor jeg var i Aabenraa. Jeg bad ham sejle hjem, for at Værtinden ikke skulde blive urolig. Jeg vilde saa komme med Aftenskibet.

Det kom anderledes.

En Soldat traadte ind og henvendte sig til mig med et kort:

»Folgen Sie mir!«

Da vi var kommen udenfor, vendte han sig smilende mod mig og bemærkede paa godt Sønderjydsk:

»Det er da et farligt Bøvl, vi hæ med di Tyskere.«

Paa mit forbavsede Spørgsmaal, om han kunde Dansk, svarede han leende:

»Det skuld' æ da gjern kund', æ er fra Ravsted.«

Han førte mig til Skrivestuen, hvor Løjtnanten forklarede mig, at han vilde følge mig til Politikontoret for at faa Ægtheden af mit Pas konstateret.

Da vi ankom til Raadhuset, var Kl. 1¹/₂. Politikontoret var lukket fra 1—3.

Løjtnanten stod et Øjeblik uvis og saa paa mig.

»Hvad gør vi nu?« brummede han.

»De kunde f. Eks. lade mig tage med Damperen hjem«, bemærkede jeg.

»Nej, jeg er nødt til at arrestere Dem, indtil Kontoret bliver aabnet.«

»Naa ja, naar De anser det for nødvendigt.«

I Arresten bag Raadhuset, der da var indrettet til Militærarrest, modtog en høj, tykmavet Soldat os og anbragte mig i en Celle, hvorpaa han laasede Døren.

Jeg tog mit nye Logi i Øjesyn. Overlæsset med Møbler var det just ikke. En Træbriks og en stor med Laag forsynet Spand. Det var alt! For det højtsiddende lille Vindue var i Stedet for Gardiner anbragt en Del stærke Jernstænger. Jo, jeg var godt sikret mod Overfald!

Heldigvis havde jeg om Morgenen stukket Bogen i Overfrakkelommen. Den blev mig en god Adspredelse i de Timer, jeg maatte vente paa Sagens videre Forløb.

Endelig Kl. 5 blev Døren aabnet, og en Politibetjent førte mig op paa Kontoret.

Her blev det meddelt mig, at jeg skulde forhøres af Amtsdommeren paa Amtsretten. Af særligt menneskevenlige Hensyn blev jeg fulgt dertil af en Skriverlærning i Stedet for en Politibetjent.

Paa Vejen derhen iagttog jeg det livlige Gadeliv. Det vimlede af Militær. Midt ned ad Gaden kom en Underofficer stramt spankulerende med en tre, fire Russere sjokkende i Hælene paa sig. Vel sagtens Fanger, der havde forsøgt at naa Grænsen for at flygte til Danmark. Nu førtes de vel til Banegaarden for at sendes til en Fangelejr. Paa et Gadehjørne stod en Soldat rank og ubevægelig som en Lygtepæl og modtog en Ordre af en Officer. Officerer slentrede i fuld Følelse af deres almægtige Uimodstaaelighed hen ad Fortovene og hilste galant paa Damerne.

Bekendte, jeg mødte, ignorerede jeg for ikke at skaffe dem Ubehageligheder ved, at de hilste paa mig. Jeg var jo i Øjeblikket en »statsfarlig Person«.

Ankomsten til Amtsretsbygningen gav vi os til at

trave de mange Gange igennem for at finde Amtsdommeren. Ved en Omdrejning til en ny Gang løb vi paa Amtstjeneren. Han maalte mig med et strengt Blik, og med et Hovedkast mod mig spurgte han Skrивerdrengen:

»Was ist mit dem?«

Den unge Fyr svulmede i sin egen store Betydning som Fangevogter, og med en flot Haandbevægelse i Retning af min Ringhed svarede han vigtig:

»Spionagenverdächtig!«

Amtstjeneren sendte mig et giftigt Blik, som jeg besvarede med at spærre Øjnene op og glo igen. Denne Øjenduel blev dog afbrudt ved, at Amtsdommeren, Hr. Rathje, kom ud af en af de mange Døre i Gangen.

Endelig et Menneske! Jeg saa straks paa hans Blik, at han ikke var en udøvende Maskine.

Efter at jeg havde forklaret ham Begivenheden fra Begyndelsen til Øjeblikket, stod han nogle Minutter og overvejede. Saa bød han mig ind i Kontoret og bad mig tage Plads. Da jeg havde besvaret nogle Spørgsmaal, stod han igen tavs, til han pludselig bestemte sig og sagde:

»Ja, saa kan De gaa.«

Glad rejste jeg mig, for endelig at føle mig som et frit Menneske igen, der kunde bestemme over sig selv.

I det samme kommer Amtsretssekretæren hæsbæsende løbende og puster stakaandet frem:

»Hr. Amtsdommer, hvad vil De gøre med ham?«

»Jeg vil lade ham gaa. Jeg finder ikke noget mistænkeligt«, svarede Amtsdommeren roligt.

»Det kan vi ikke, Hr. Amtsdommer. Der er lige kommen en bestemt Forordning fra Generalkommandoen.«

Der gik en Skygge af Ærgrelse — eller var det Vrede — over Amtsdommerens Ansigt.

»Saa bring mig Forordningen«, kom det hvast.

Tjenstivrig bragte Sekretæren denne; Amdsdommeren læste den hurtigt igennem. Han gav Papiret et irriteret Slag og vendte sig ligesom undskyldende imod mig.

»Her er en Forordning fra Generalkommandoen — Sager mod enhver civil Person, der arresteres af en Soldat, skal først undersøges af Generalkommandoen. Saalænge er vedkommende at holde arresteret.«

Med et gnavent Nik til Sekretæren, gav han denne Ordre til at skrive en Rapport og gik derpaa ind i sit Kontor.

Sekretæren satte sig vigtig triumferende til Rette, tog en Pen og Papir og begyndte:

»Navn?«

Svar.

»Født?«

Svar.

»Stilling?«

Svar.

»Faders Navn?«

Svar.

»Født?«

Nu kunde jeg ikke holde min Ærgrelse tilbage over Fyrens opblæste Vigtighed, og efter at have givet Svar paa Spørgsmaalet, føjede jeg til:

»Og min Bedstemor er, saavidt jeg ved, født i Begyndelsen af det nittende Aarhundrede.«

Han saa rasende paa mig, vilde sige noget, men tav og gav sig til at skrive Rapport over Tildragelsen. Gentagne Gange maatte jeg forlange det skrevne rettet, da han søgte at konstruere en virkelig mistænkelig Opførsel fra min Side. Saaledes vilde han absolut skrive, at jeg havde sat mig paa en Bænk ved Flyverhallen, der var i Nærheden af Badeanstalten — at jeg havde tegnet og lignende.

Da Rapporten var skrevet, gik vi ind til Amdsdomme-

ren, der opmærksomt læste den igennem og saa bad mig underskrive den.

Efter at jeg havde underskrevet, rejste Amtsdommeren sig og sagde i en mærkelig undskyldende Tone, hvorigenem det tydeligt klang af tilbagetrængt Ærgrelse:

»Jeg vil sandelig ikke beholde Dem, Hr. Petersen! De kan følge Amtsretstjeneren tilbage til Raadhuset, saa kan de der bestemme, hvad der skal gøres.«

Han bukkede med elskværdig Høflighed.

Jeg takker endnu i Tankerne denne noble Mand for hans Retsind. Havde han været som de andre, og jeg var blevet Arrestant i Amtsrettens Arrest, havde denne Amtsretstjener taget Livet af mig med sin færdige Dom over mig som »Spion«.

Paa Raadhuset trak de paa Skuldrene. De maatte beholde mig, til Generalkommandoen havde undersøgt Sagen.

Saa blev jeg atter laaset inde af den tykmavede Soldat.

Politiet havde været saa hensynsfuldt at lade mig beholde alt det, jeg havde hos mig, saa jeg i Arresten var udstyret med mit Skitsebrædt, min Bog og min Pibe.

Den sidste fik jeg sat i Brand, og med min Overfrakke sammenrullet som Hovedpude gjorde jeg mig det behageligt paa Træbriksen, saa vidt det haarde Leje tillod, og overvejede Situationen. Lystig var den ikke, men den maatte tages med Humør for at gøre den udholdelig. Paa Raadhuset havde de ment, at Sagens Undersøgelse mindst vilde tage otte Dage. Hvad vilde der ske i de otte Dage? Vi var midt i Verdenskrigens Rasen. Naa, en Uge var ingen Evighed. Men galt var det alligevel. Det første Krigsaar havde været fortvivlet for Malere i økonomisk Henseende. Nu syntes Folk endelig igen at løsne for Strømpeskafterne. Pengene flød rigeligere. Jeg

havde opnaaet flere Bestillinger, hvis Paabegyndelse stod for.

Jeg saa paa den tykke, laasede Dør. Gid det havde været min egen Stuedør derhjemme, saa jeg kunde have aabnet den og frit gaa ud at arbejde i den frie Natur. — Ja, hvad vilde de sige derhjemme, naar de fik Meddelelsen om, at jeg var udnævnt til Spion . . .

Faste Skridt nærmede sig, en Nøgle blev sat i Døren, og denne aabnedes af den tykke Soldat. Ved at se mig gøre Tilværelsen saa hyggelig, stod han et Øjeblik tavs og gloede. Saa spurgte han, som han vel havde spurgt saa mange, der var kommen under hans Varetægt:

»Hvad har De lavet?«

»De vil jo ikke tro mig alligevel, luk De bare Døren, til jeg ringer«, svarede jeg. Det humoristiske i Situationen holdt mit Humør oppe.

Han blev staaende og saa paa mig.

Saa fik jeg en Idé. Jeg sprang op og gik hurtig hen imod ham. Han vilde smække Døren i — han troede vel, jeg vilde forsøge at flygte. Min Fod sad dog allerede i Døraabningen, og jeg kaldte leende paa ham.

»Vent lidt, saa skal De faa Historien.«

Nysgerrig aabnede han igen Døren, og jeg fortalte ham Sammenhængen. Han rystede paa Hovedet og saa meget tvivlende ud. Saa spurgte han, idet han pegede paa mit Skitsebrædt:

»Hvad har De der?«

Nu gik jeg til Udførelsen af min Idé. Idet jeg tog Maal af hans stramme Skikkelse, dunkede jeg ham venligt paa den tykke Mave og spurgte:

»Er De gift?«

»Ja«, svarede han uforstaaende.

»Deres Kone har en køn Mand!«

Han blev staaende og saa paa mig.

Han rettede sig endnu strammere, og mens han forsøgte at gøre Maven slankere, strøg han sit kraftige Over-skæg.

Jeg vandt Terræn.

»Ja,« fortsatte jeg, »hvad tror De, Deres Kone vilde sige til et flot Billede af Deres statelige Person?«

»Er De Fotograf?« spurgte han uvis.

»Nej, Maler. Og paa det Papir, der sidder paa dette Brædt, kan jeg tegne Dem, naar De har Tid og Lyst til at være min Model.«

Han var straks parat og mente, vi kunde begynde straks. Jeg gjorde ham opmærksom paa, at det var ved at skumre.

»Men«, fojede jeg til, »hvad vilde De sige til, at vi drak en Øl og røg en god Cigar?«

Han kaldte paa sin Ordonans, der hurtigt indfandt sig. Den komplette Modsætning til den tykke, lige saa tynd, som denne var tyk. Hurtigt hentede han os Cigarer og tre halve Bajere, som vi nød ved en lang, fredelig Passiar, hvori det blev bestemt, at jeg Dagen efter skulde begynde at forevige mine venlige Bevogtere.

Før Døren blev laaset, fik jeg Aftensmad, og Soldaterne slæbte to Madrasser og to Tæpper ind paa Briksen, for at jeg kunde ligge godt. Reglementet tillod kun de arresterede en Madras og et Tæppe, som de selv skulde bære ind om Aftenen og bringe ud om Morgen. (Mine Madrasser og Tæpper blev liggende paa Briksen, saa længe jeg opholdt mig i Arresten).

Snart sov jeg trygt bag den laasede Dør og drømte glade Drømme om den begunstigede Særstilling, Kunsten giver sin Udøver.

Næste Morgen skinnede Solen smilende gennem mit lille »Atelier«-Vindue.

Ordonansen bragte mig en Kande Kaffe og godt belagt Smørrebrød og forespurgte, om han kunde faa Lov at blive tegnet, saa kunde vi godt begynde, naar jeg havde drukket Kaffen.

Jeg besluttede at smede, mens Jernet var varmt, og bad ham bringe mig en Stol, da jeg ikke kunde sidde paa

Briksen og tegne. Efter at Stolen var bragt ind, satte jeg mig tilrette og anbragte ham paa Briksen. Saa begyndte Arbejdet. Først tegnede jeg en Skitse af hans Hoved, men forklarede ham, at skulde Billedet virke tilfredsstillende, vilde det være bedst, om han blev tegnet til Knæerne, staaende og i fuld Uniform, med Pikkelhue og Tilbehør, men dertil var »Atelieret« for lidt rummeligt. Han tilbød straks, at vi kunde sætte os ude i Raadhusgaarden. Dette afslog jeg med Tak — jeg ønskede nok mine Billeder udstillet, men ikke mig selv. Vi besluttede saa, at benytte den lange Gang udenfor Cellerne til at arbejde i.

En Timestid arbejdede jeg uforstyrret paa Billedet, saa havde Ordonansen Tjeneste.

Tykke, (jeg vil benævne de to Soldater Tykke og Tynde), der havde været interesseret Tilskuer, mente nu, det var bedst, han laasede mig inde.

Derimod protesterede jeg kraftigt, med det Resultat, at Døren blev staaende paa Klem. Fra den Dag sov jeg kun bag laaset Dør.

Tiden gik med skiftevis at tegne Tykke og Tynde, eftersom deres Tjeneste tillod.

Trediedagen om Eftermiddagen sad Tykke Model med opstrøget »Schnurrbart« og korslagte Arme og saa saa mandig krigerisk ud, at Konen og andre tilfældige Beskue- re nødtvungent maatte beundre ham, naar det vellignende Billede hang derhjemme paa hans Væg i Hamborg. Sol- straalerne faldt varmt ind gennem Døren ud til Raadhus- gaarden.

Pludselig sprang Tykke op fra Stolen som stukket af en Bi og gjorde Honnør. Jeg vendte mig forbavset om. I Døren stod Borgmesteren, Hr. Rickmers, og saa smilende til. Han hilste elskværdigt og udtalte sin Beklagelse over mit »Pech«, idet han anbefalede mig at sende Gene-

ralkommandoen et Telegram med Anmodning om at paa-skynde Undersøgelsen. Han bad mig komme op paa sit Kontor, saa vilde han være mig behjælpelig med Afsendelsen. Samme Dag blev Telegrammet afsendt.

Havde Soldaterne maaske hidtil været noget betænkelig ved at lade mig gaa frit omkring, blev jeg fra nu af behandlet som Gæst — der maatte føje sig ind under »Husets Skikke«!

Ganske vist blev de af Soldater, der besøgte dem, og som saa mig gaa frit omkring, advarede mod at behandle mig saa frit. Især en rødhaaret Soldat, (Angelbo sa'e Tykke han var), betragtede mig fjendtligt og forsøgte ofte at udvirke min Indespærring ved at gøre mig mistænkelig. Betegnelsen »Däne«, som han ofte brugte ved Omtalen af mig, syntes at være hans vigtigste Argument til Mistænkeliggørelse. Men Tykke og Tynde lod sig heldigvis ikke rokke i deres frisindede Anskuelser og vedblev at behandle mig venligt.

Otte Dage efter min Anholdelse blev jeg beordret op paa Raadhuset. Glad troede jeg, det endelig var Frihedens Time. Men der blev kun meddelt mig, at »Sagen«, da jeg var Civilist, var bleven sendt tilbage fra Generalkommandoen, og nu skulde videre til Landsretten i Flensborg. Den skulde blive sendt afsted straks. Men naar Undersøgelsen blev sluttet, vidste de ikke.

Saa fortsattes det mærkelige Arrestliv paa ubestemt Tid.

Dagene gik med at tegne Tykke og Tynde, der var ved at faa et helt Portrætgalleri af sig selv. Eller ogsaa sad jeg ude i Raadhusgaarden op til Muren ud til Gaden, mens jeg nød Gadelivet gennem Ørerne eller læste i de Bøger, jeg laante af en af Skriverne paa Raadhuset.

Nu, da jeg ingen Ende saa paa mit Ophold i Arresten,

begyndte jeg nærmere at iagttage mine »Lidelsesfæller.« Særlig lagde jeg Mærke til en ung Soldat med en slank, vel nok af Situationen noget bøjet Skikkelse, der, naar jeg om Eftermiddagen sad ude ved Muren og læste, blev ført en halv Time i det fri. Han gik altid op og ned ved Muren ud mod Skolen med Hænderne foldet sammen paa Ryggen. Ofte lagde jeg Mærke til, naar Garnisonens støjende Blikmusik trak forbi med en af de brovtende Krigssanges Melodier, eller naar Soldaterne raabte til hinanden om store Sejre, at der gled et spydigt Smil over hans unge Ansigt, og han trak næsten umærkeligt paa Skuldrene. Derved søgte hans forskende Blik hen mod mig.

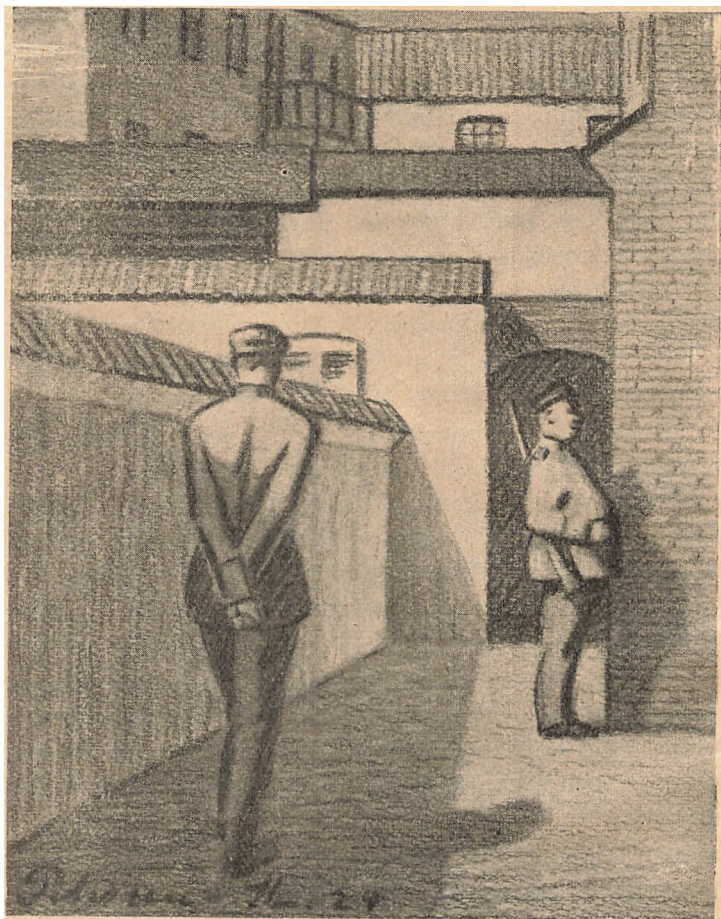
»Hvad har den unge Mand gjort?« spurgte jeg Tykke, der stod og soled sig i Nærheden.

»Faneflygtig«, knurrede han og saa halvt gnavent, halvt medlidende efter den unge Soldat, der fortsatte sin Vandring frem og tilbage langs Muren.

Dagen derpaa fik jeg Lejlighed til at høre hans Historie af hans egen Mund. Solen bagte saa varmt ned over Arresten, at Tykke fandt det nødvendigt hen paa Eftermiddagen at søge ned til Stranden og faa Sveden vasket af. Tynde var i Byen, saa »Forretningen« blev lukket, som Tykke udtrykte sig, da han laasede Gangdøren ved Bortgangen.

Min Celledør stod aaben, saa jeg kunde fordrive Tiden med at trave op og ned i den lange Gang. Jeg standsede ved den unge Mands Celle og kunde ikke modstaa Fristelsen til at skyde en lille Lem i Døren til Side, hvorved jeg gennem en Glasrude kunde se ind i Cellen. Arrestanten, der sad paa Briksen, saa op. Jeg vinkede ham hen til mig.

I Korthed forklarede jeg ham, hvorfor jeg var i Arresten og blev behagelig overrasket, da han med en lille Latter udbrød paa Dansk:

Han gik altid op og ned ved Muren med Hænderne paa ryggen.

»Ja, de Tyskere faar nok snart andet at tænke paa; det vil sikkert ikke vare længe, før den danske Hær kommer hened og jager dem sydpaa.«

Skønt jeg ikke delte hans Anskuelse, nænnede jeg dog

ikke at tage denne Trøst fra ham, men spurgte om hans »Forbrydelse«.

»Ja, det gik jo galt, desværre! Jeg laa i Garnison her i Aabenraa. Saa havde jeg Orlov og besluttede da at flygte over Grænsen. I Civil tog jeg ned til Grænsen og besøgte en Søster, der boede der. En Dag cyklede jeg hen i Nærheden af Grænsen for at se en Lejlighed til at slippe over. Der traf jeg en preussisk Gendarm. Til Trods for, at jeg forklarede, at jeg kun ønskede at bese Egnen og opholdt mig i Besøg der, anholdt han mig, og jeg har nu været her i 8 Uger.«

Han lo lidt.

»Det bliver naturligvis Fronten. Men før den Tid er Krigen maaske forbi. — Hør, hvor de larmer derude paa Gaden. Hvorfor ringer Klokkerne?«

Jeg fortalte ham, at Brest Litovsk var falden, og at Russerne var i stærkt Tilbagetog.

Men hans lyse Syn var ukueligt.

»De bliver aldrig færdige med Russerne. Husk 1812! Nej, Tyskerne vil denne Gang selv faa at føle, hvad et Nederlag er«, udbød han med et Smil.

For ikke at blive overrasket af Tykke, sagde jeg ham Farvel for denne Gang, skød Lemmen for og vandrede igen opmuntret af at have talt mit Modersmaal med en Landsmand op og ned i den lange Gang forbi 10 Celler, i hvilke unge og ældre Mænd sad indespærrede som »Forbrydere« mod den herskende Afgud, Militæraanden.

Da Tykke kom tilbage, førte han den unge Soldat ud i Raadhusgaarden. Jeg tog en Bog og fulgte efter. Under Foregivende af, at Solen generede mig, satte jeg mig i Nærheden af Soldaten. Derved fik jeg Lejlighed til at opmuntre ham med smaa Bemærkninger, naar han paa sin Vandring passerede min Plads.

Om Aftenen fik jeg Lov til at laane ham den Bog, jeg havde bragt med, da jeg kom til Arresten. Tykke var den Aften i sentimentalt Humør. Han skældte drabeligt ud paa Krigen og fortalte mig om sit Hjem. Om en dejlig Dreng han havde haft, og som han havde mistet paa en uhyggelig Maade. En Dag, han var kommen fra Arbejde, havde Drengen siddet i det aabne Vindue og raabt efter ham. Men idet han naar til Indgangsdøren, falder Drengen ud af Vinduet og dræbtes mod Stenbroen ved Faderens Fødder. Tykke stønner ved Mindet. Saa kalder han paa Tynde.

»Du maa passe Forretningen i Aften; jeg skal ha'e Øl!«

Tynde gør opmærksom paa, at det er hans Friaften, og han har Stævnemøde.

»Jeg skal ha'e Øl«, gentager Tykke.

Tavshed. De ser paa hinanden.

»Hør nu mit Forslag«, siger jeg saa. »Nu har jeg opholdt mig her i 14 Dage og kender Forretningens Gang ud og ind. Tykke skal gaa og faa Øl, og Tynde skal gaa til Stævnemøde, og jeg skal passe Huset.«

De saa begge maabende paa mig. Saa brast Tykke ud i en brølende Latter.

»De, Arrestanten, Spionen passe Arresten! Ha, ha, ha, det er kosteligt. Men ligemeget, Maler, det er en god Idé! Det er antaget. Jeg stoler paa Dem, og jeg skal ha'e Øl.«

Noget efter forsvandt de to ud i den milde, dæmrende Sensommeraften.

Med en Bog havde jeg gjort mig det hyggeligt under Gasblusset i Gangen, hvis Dør stod aaben til Raadhusgaarden, der snart henlaa i tavst Mørke.

En halv Time efter afbrydes Aftenstilheden af Stampen af sømbeslaaede Soldaterstøvler, og frem af Mørket dukkede en Underofficer i fuld Uniform og to menige uden Sidevaaben.

Altsaa Indkvartering!

Underofficeren ser forundret paa mig og spørger efter Tykke og Tynde.

»Tjenstlig i Byen, Hr. Underofficer«, svarer jeg soldatmæssigt og tilføjer: »Vel sagtens de to Berlinerrejsende. Skal melde fra Tykke, at Celle 5 og 9 er ledige. Nøglerne hænger ved Døren, Hr. Underofficer.«

Denne glør endnu et Minut dumt paa mig, men overfor saa megen Kendskab til Forretningsgangen opgiver han videre Spørgsmaal og anbringer Arrestanterne i de angivne Celler. Hvorpaa han endnu en Gang ser undrende paa mig og saa tager Afsked med en kort Hilsen.

Situationen var klaret! Leende satte jeg mig til at læse videre.

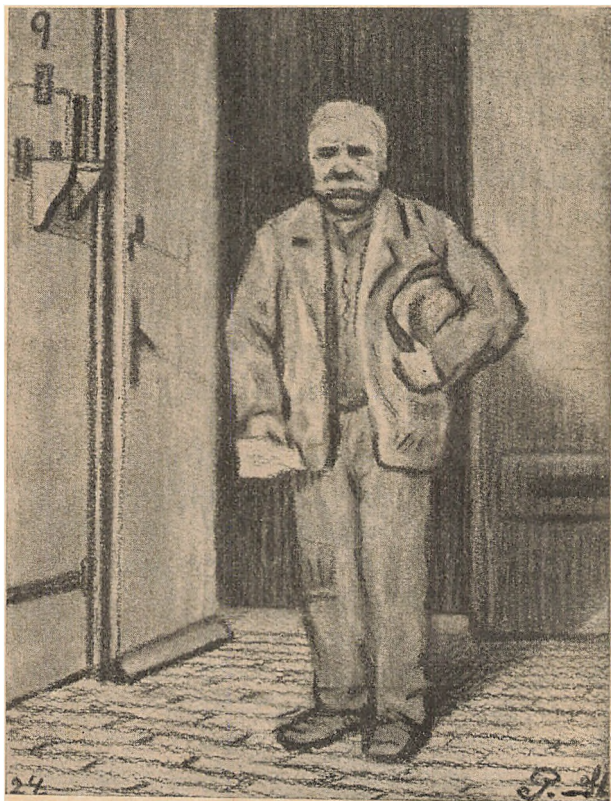
Men Aftenen bragte endnu flere Oplevelser. Ved Nitienden puslede forsigtige Skridt op ad Stentrappen til Arresten. En halvgammel Vagabond viste sig i Døren. Med Hatten under Armen kom han ydmygt hen mod mig og overrakte mig et krøllet Papir.

Jeg lagde Bogen paa Stolen og tog Papiret. Det indeholdt Mandens Signalement og stadfæstede, at han havde arbejdet paa en Fabrik nede i Tyskland.

Han forklarede, at han var vandret til Fods dernede fra og nu kun ønskede Nattely, saa han Dagen efter kunde fortsætte Turen videre. Han var bleven vist her hen til Arresten af Politiet.

Celle 10, der var ledig, havde to Brikser. Der fik han den ene Briks til Raadighed. Han takkede, og jeg laasede Døren.

Han var kun lige vel anbragt, da der lød hastige Skridt paa Raadhuspladsen, og Tykke kom pustende op ad Trappen. Hans Blik søgte hurtigt hen mod mig. Saa lo han beroliget.

En halvgammel Vagabond viste sig i Døren.

Naa, hvad Nyt?» spurgte han.

»Tre Patienter«, svarede jeg og forklarede ham Aftenens Hændelser.

»Donnerwetter«, udrød han og var lige begyndt paa en Lattersalve, da vi begge tav og lyttede.

Udefra lød heftige Stemmer, og lidt efter kommer to Soldater slæbende med en tredie, der gør heftig Modstand.

Han var beruset og havde opført sig uærbødigt overfor en overordnet, fortalte Soldaterne.

»Celle 10 er fri«, raabte Tykke. Hurtigt havde han aabnet Døren, og ved forenede Kræfter blev den berusede Soldat skubbet ind i Cellen og Døren laaset. Et højt Brøl og en heftig Skænden af to Stemmer fik dem dog til hastigt at aabne Døren igen.

»Han har smidt sig ovenpaa mig«, jamrede en Stemme.

Soldaterne saa forbavset paa hinanden. Jeg skyndte mig at hviske til Tykke, at Vagabonden var anbragt i denne Celle. Med stort Besvær blev Vagabonden befriet for sin Byrde og Soldaten anbragt paa den anden Briks.

Saa bød Soldaterne med et Grin Godnat og fjernede sig.

Efter at Tynde var ankommen, lukkede vi Arresten og søgte den vel fortjente Ro paa Briksen efter den bevægede Aften.

Dagene gled.

Om Morgenen raslede Nøglen i Døren, og Tykke forespurgte, om »Kurgæsten« havde sovet godt. Kaffen var serveret.

At komme i Tøjet var hurtigt besørget, eftersom jeg om Aftenen kun tog Frakken af og brugte den som Hovedpude. Resten beholdt jeg paa for at holde Varmen i de kølige Nætter.

I Vagtstuen, en Celle, der var omdannet til Kvarter for de opsynshavende Soldater, indtog jeg Kaffen med Smørrebrød i Selskab med Tykke og Tynde.

Arrestforvarerens Kone skulde for 80 Penning om Dagen give mig fuld Kost. Da dette var umuligt for hende, ordnede Tykke det saadan, at hun gav mig Kaffe med Smørrebrød Morgen og Aften. Middagen fik jeg sammen med Soldaterne. Den bestod i et stort Fad fuldt af Ærter eller Hvidkaalssuppe eller lignende med rigeligt Kød.

Den Gang havde Tyskerne endnu Mad nok. I Førstningen var det mig ikke muligt at spise mere end højst en Trediedel af Fadets Indhold. Senere vænnede jeg mig til at tømme Fadet.

Fra den gastronomiske Side var der saaledes ikke noget at klage over. Derimod virkede den meningsløse Frihedsberøvelse stærkt nedslaaende paa Humøret. Solen skinnede hver Dag fra en klar Himmel og indbød til at gaa ud i Naturen og male, medens jeg her maatte føre denne tvungne Huletilværelse.

Det var just ikke godt, hvad jeg ønskede Tyskerne. For at lette Sindet gav jeg mine mindre venlige Følelser Luft ved at skildre alle deres daarlige Egenskaber i de Breve, jeg fik Lov at skrive til mit Hjem.

Saaledes skildrede jeg en Dag Militærvæsenet som en Maskine, der følelsesløst knuste alle, der var saa uheldige at komme den saa nær, saa et af dens Hjul fik fat i dem. Lettet skrev jeg Adressen, stak Brevet i Konvolutten og kaldte paa Tynde, der tjenstvillig bragte Brevet op paa Raadhuset, hvor alt skrevet skulde gennemlæses, før det blev videresendt.

I ganske godt Humør stillede jeg mig i Arrestens Dør, tændte Piben og nød Solskinnet. Ovre paa Skolepladsen legede Børnene Tagfat, og i Raadhusgaarden sloges Spurvene om nogle fundne Madrester. Og over det hele gød Septembersolen sine varmende Straaler.

Jeg tænkte lige paa at hente mig en Bog til Tidsfor driv, da Bysekretæren kom i hastigt Tempo ovre fra Raadhuset. Han viftede med et Papir i Haanden, saa jeg antog, at Ærindet gjaldt det lille Hus om Hjørnet. Men nej, han fo'r op ad Trappen til mig. Nu saa jeg, at Papi ret var mit Brev i den blaa Konvolut.

Arrig og forpustet hikkede han: »Hr. Petersen, dette gaar for vidt«. Han holdt Brevet op for mig.

Mit gode Humør svandt og temmelig ubehersket svarede jeg:

»Ja, Hr. Sekretær, dette her gaar sandelig ogsaa mig for vidt. Her har jeg nu for ingenting været indespærret i Uger, mens hver Fiber i mig længes efter Frihed.«

Hans Blik blev fjendsk.

»Hvis jeg sender dette Brev til Generalkommandoen, vil det vare meget længere, før De kommer fri,« snørrede han.

Jeg svarede ham, at hvis han fandt, der ikke var gjort mig Uret nok, kunde han sende Brevet derhen. Dette gjorde ham roligere, og med en Formaning om ikke at skrive noget lignende, da han ellers maatte sende det til Generalkommandoen, forsvandt han.

For at dæmpe det onde Sind, der var blevet tilbage i mig, bankede jeg Piben haardt mod Arrestmuren, hvorpaa jeg stoppede med frisk Tobak og tændte den. Børnene var forsvundne fra Legepladsen, og Spurvene var fløjet bort. Raadhusgaarden laa i dump Ro.

I trist Humør stod jeg og grublede over Krigens Meningsløshed og Grusomhed, da Klinken paa den lille Dør i Muren til Gaden nede i det ene Hjørne af Gaarden klikkede, og Døren langsomt aabnede sig. To mørkklædte Kvinder gled stille ind gennem den.

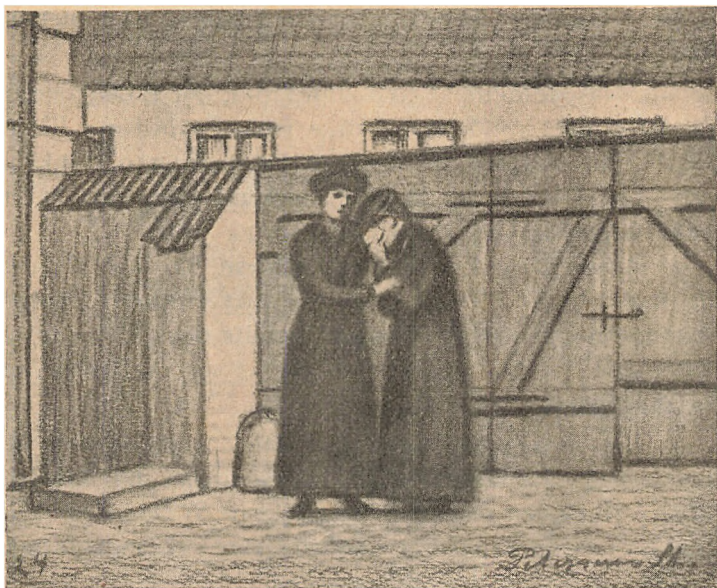
Det var en ældre Kvinde og en ung Pige, vel Moder og Datter. Den ældre græd, og den unge talte trøstende til hende.

De stod længe og saa forskende op mod Døren, hvor jeg stod. Saa kom den unge Pige hen mod mig. Jeg saa, at hendes Ansigt var fuldt af Sorg, og hun kæmpede med Graaden. Hendes Øjne stod fulde af Taarer.

Hun stod og saa tavs bedende op paa mig. Saa sagde hun stille:

»Maa Moer ikke tale med min Bror«? Bevægelsen kvalte hendes Stemme. »Det er B. fra U.«, føjede hun til.

En dyb Medlidenhed greb mig og en skælvende Undren over Skæbnens bitre Ironi. Intet hellere vilde jeg, end give denne stakkels Moder Lejlighed til at se sin Søn. Men jeg —?

Den ældre græd, og den unge talte trøstende til hende.

»Jeg er selv Arrestant,« svarede jeg hende, og jeg saa paa hendes forskende Blik, at hun troede, jeg vilde haane hende.

Da kaldte jeg paa Tykke.

Han kom og begyndte straks at lamentere. Han havde en Gang afvist dem og sagt, de kunde søge Majorens Tilladelse.

»Der har vi været«, svarede den unge Pige forknyet.

»Jeg kan ikke hjælpe«, brummede Tykke.

»Tænk paa Deres Dreng,« forsøgte jeg for at faa ham til at give efter.

»Jeg kan ikke, og jeg maa ikke«, svarede han og gik hurtigt ind.

Jeg fortalte den unge Pige, hvad jeg vidste om Broderen. Han var frejdig og forhaabningsfuld, og jeg lovede at bringe ham en Hilsen.

Saa gik hun stille ned til Moderen. De blev endnu staaende længe. Saa lukkede Døren sig efter dem.

Den stakkels Moder fik aldrig sin Søn at se mere. Aaret efter stod i Tabslisten, at han var død i fransk Fangenskab.

En Morgen, nogle Dage derefter, stod en Underofficer udenfor B.s Dør. Han bar Sabel, og Geværet hang i en Rem over Skuldren.

Tykke aabnede Celledøren og bød B. tage Uniformshuen paa og træde ud paa Gangen.

Underofficeren forklarede B., at han vilde blive ført til Krigsretten i Flensborg. Derpaa tog han Geværet fra Skuldren og ladede det i hans Paasyn.

»Hvis De forsøger at undvige, skal jeg skyde Dem ned.«

B. svarede »Ja«, og saa førte Underofficeren — en dansk Mand — sin Landsmand til den preussiske Krigsret, hvor B. blev dømt til et Aars Fæstningsstraf i Spandau.....

Det blev Aften og Morgen og Aften igen i trist Ensformighed, uden at der fremkom noget om Forløbet af min »Sag«.

»Tykke, jeg trænger haardt til en ren Skjorte«, klagede jeg mig om Morgenen, da vi sad ved Kaffen i Vagtstuen.

»Aldrig tilfreds«, grinede han, og smurte et ekstra tykt Lag Smør paa en Rundtenom Brød. En ny Ordonans — en ung Gaardejer — der skulde tiltræde »Pladsen« (Tynde skulde i Køkkenet) havde medbragt en stor Krukke af denne rare Smørelse.

»Jeg kan ikke hjælpe Dem«.

»Faar jeg Lus, bærer De Ansvar«.

Nu lo han

»De kære Smaadyr hører med til Soldaterlivets Behageligheder«.

Jeg tømte min Kop og slog Asken af min Pibe, mens jeg studerede hans Ansigt, der straaled af Tilfredshed over Nydelsen af det lækre Smør.

»Jeg er ikke Soldat«, indvendte jeg, »hvad mener De, om at jeg gik i Byen og købte mig rent Undertøj?«

Tykke satte den hævede Kop fra sig uden at drikke og saa stum paa mig.

Jeg rejste mig og henvendte kort til Tynde, der stod og tændte en Cigaret:

»Skal vi saa gaa«.

»Naa da, det maa jeg sige,« foer Tykke op.

»Bliv siddende og smør Dem et Stykke Smørrebrød til. Vi kommer snart igen«, beroligede jeg ham.

»Naa ja, stik saa af«, kom det opgivende, og han fulgte mit Raad.

En ejendommelig Spadseretur. Jeg var Arrestant og promenerede dog paa Gaden som en »fri Mand«. Tynde var saa hensynsfuld at holde sig paa Afstand paa den anden Side af Gaden. Men han var der. Jeg saa ham staa fordybet i Betragtning af et Boghandlervindue og kunde ikke afholde mig fra den Spøg at forsvinde ind ad Døren til en Barber.

Der fulgte jeg Barberens bukkende Indbydelse til at

tage Plads i en Stol og blev indsæbet og skrabet under den sædvanlige Skylle af frittende Spørgsmaal.

Om jeg var Turist — om jeg opholdt mig længere Tid i Byen o. s. v., og da jeg stadig ikke svarede, kom det i en vrængende Tone:

»Naa, saa æ Di vel lidt te Stajs æ Dav«.

Gennem Spejlet holdt jeg skarpt Øje med Gaden. Der foer Tyndes hvide, solbeskinnede Drejlstrøje forbi Vinduet. Lidt efter lynede den atter udenfor Vinduet, og et Ansigt spejdede gennem Ruden. Saa gik Døren op, og Tynde satte sig stilfærdigt paa en Stol.

»Værsartig,« Barberen traadte tilbage, og jeg rejste mig.

Saa bukkede han for Tynde. Jeg skyndte mig at forklarede ham, at det var min Bror, der laa i Garnison her, og som jeg besøgte.

»Aa, ja saa!« Bukkende lukkede han Døren efter os.

Saa slentrede vi op ad Gaden gennem Solskinnet, og jeg bad Tynde undskyldte min Spøg.

I en Konfektionsforretning købte jeg Undertøj og en Hat — den Sportshue, jeg bar, mindede i Formen om de russiske Uniformshuer og fik Børnene i Skolen ved Siden af Arresten til at raabe »Ruski«, naar de saa mig sidde i Raadhusgaarden.

Efter endnu et Par Smaaindkøb — som at købe og tænde en Cigar i en Cigarforretning, Dagligdagsting for »frie« Mennesker, for mig i min Stilling som Arrestant en Begivenhed, der fyldte mig med en mærkelig stærk Glæde — gik vi tilbage til Arresten, hvor Tykke stod i Døren og spejdede efter os.

Han lo hjerteligt, da Tynde fortalte om min »Undvigelse«.

— — —

Tre Uger var gaaet, og jeg sendte Generalkommandoen en Skrivelse med Anmodning om at faa min »Sag« afsluttet, saa jeg kunde komme paa fri Fod igen.

Et nyt Afsnit af mit Arrestophold begyndte: Jeg fik Bestillinger.

Den ny Ordonans, der nu afløste Tynde, havde spurgt Tykke, om han troede, jeg vilde tegne et Billede af ham.

»Ja, men det er dyrt!« havde denne svaret.

De kom begge til mig og forespurgte om Prisen. Tykke mente, at under en bestemt Sum han nævnte, gjorde jeg det vist ikke. Han blinkede til mig og jeg slog til. Men, mente Tykke, saa maatte Ordonansen ogsaa bringe en Krukke Honning, naar han næste Gang kom paa Orlov. Godmodig leende indvilligede han i Betingelsen, og hans »Forevigelse« begyndte. Da han var tegnet, ønskede han ogsaa et Billede af sin Kæreste.

»Skal hun bo hos os saa længe?« grinte Tykke.

»Nej, det skal tegnes efter Fotografi«, svarede Ordonansen alvorligt.

Ogsaa Officererne var bleven interesseret i mine Tegninger, og Tykke bragte en Dag den Meddelelse, at jeg kunde vente at blive kaldt ned paa Skrivestuen for at tegne Portrætter af Officererne.

Jeg var ved at blive fortrolig med den Tanke, at jeg skulde overvintre i Arresten, da Bysekretæren en Morgen kommer løbende.

»Er Hr. Petersen endnu her?«

Jo, jeg var der.

»Ja, nu er De fri! Et Telegram er lige ankommen fra Rigsretten i Leipzig: Kunstmaler Petersen skal straks gives fri.«

Han lykønskede mig og beklagede, at jeg saa længe havde været uskyldig arresteret.

Kort derefter gik jeg som fri Mand gennem Aabenraas Gader.

29 Dage havde jeg opholdt mig i Arresten. Efteraaret var kommen. De Bestillinger, jeg havde modtaget før min Anholdelse, kunde ikke udføres dette Aar. De blev senere alle afbestilte til »efter Krigen«.

En Skrivelse til Generalkommandoen om Erstatning for den mig forvoldte Skade forblev ubesvaret.

Derimod kom Forordningen med Forbud mod at male i det fri uden Tilladelse fra Distriktskommandoen. Denne Tilladelse erholdtes ved at skaffe et Bevis for »politische Einwandfreiheit« fra Amtsforstanderen. Dette Bevis opnaede alle mine tysksindede, slesvigske Kolleger, hvorimod det blev mig nægtet som dansksindet Maler.

»De er fanatisk, tumbe dansk«, spyttede Amtsforstanderen i Holbøl mig i Ansigtet, da jeg ansøgte om Beviset.

Forbudet opretholdtes under hele Krigen.

Under tysk Skolestyre.

Vi aftrykker nedenfor en Anordning fra Regeringen i Slesvig fra 1887, der for saa vidt er et »Kulturdokument«, som den viser, hvorledes der under tysk Skolestyre gennem Skolerne og deres Embedsmænd blev gjort Forsøg paa at tvinge det tyske Sprog frem blandt de danske Børn.

Resultatet af Anordningen blev i den følgende Tid, at der af særlig nidkære Lærere, der af patriotiske Grunde eller af Hensyn til den kærkomne »Nordmarkzula ge«, »Fortyskningstillæget«, som det kaldtes, blev givet Skolebørnene Ordre til ogsaa at tale Tysk og lege paa Tysk i Frikvartererne, en Ordre som imidlertid vanskeligt kunde overholdes og gennemføres, dels fordi Naturen altid gik over Optugtelsen, og dels fordi Børnene i mange Skoler endnu ikke havde lært at »lege paa Tysk«.

Anordningen lyder:

Slesvig, 8. Oktober 1887.

Under et Besøg i en Række Skoler i Tilsynsdistriktet Tønder II af Hr. Geh. Over-Regeringsraad Schneider fra Berlin har det vist sig, at Eleverne for en stor Del taber Færdigheden i med Lethed at udtrykke sig om det daglige Livs Foreteelser. Grunden hertil kan kun ses deri, at i det betegnede Omraade bliver den Sprogøvelse, der maa foretages med Børnene, ikke drevet tilstrækkeligt, og at Tysk som Undervisningssprog overhovedet ikke kommer til den det tilkommende Ret i Lærernes Samkvem med Børnene. Vi tager deraf Foranledning til at paalægge Deres Velbaarenhed at anvise Lokalskoleinspektørerne og Lærerne ved de Dem underlagte Skoler uafbrudt at

have deres fulde Opmærksomhed henvendt paa det tyske Sprogs Fremme i den nævnte Retning, og navnlig forlange af Lærerne, at Samkvemmet mellem Lærer og Elever i og ved Skolen foregaar i det tyske Sprog. Med Hensyn til Haandgerningstimerne gør vi særlig opmærksom paa, at Undervisningen, som gives heri i Skoler med tysk Undervisningssprog, selvfølgelig kun maa gives i det tyske Sprog, og at der ved Ansættelsen af Lærerinder i Haandgerning overhovedet maa ses paa, om disse er det tyske Sprog mægtig.

Den kongelige Regering
von Rumohr.

Til
den kgl. Kredsskoleinspektør,
Haderslev.

Foranstaaende Anordning bringes hermed til de Herrer Skoleinspektørers Kendskab med Anmodning om at forandle dens Indførelse i de resp. Skolekroniker og at ville henvende Deres fulde Opmærksomhed paa dens punktlige Overholdelse.

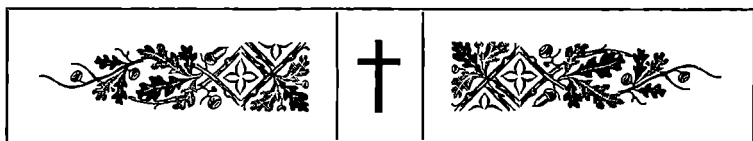
Haderslev, d. 8. Novbr. 1887.

Den kgl. Kredsskoleinspektør
Stegelmann.

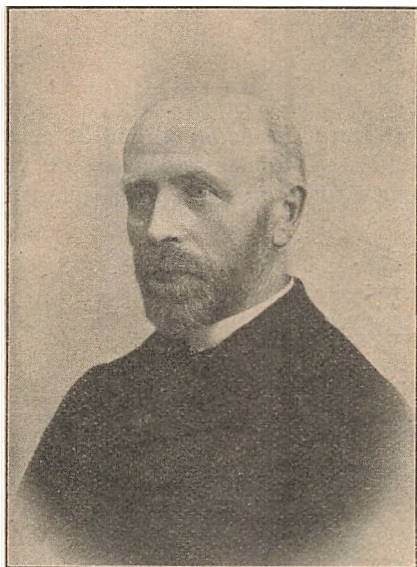
Til
de Herrer Skoleinspektører
i Haderslev Kreds.

Det er ikke uden Interesse at sammenligne den nu-gældende Skoleordning for det tyske Mindretal under dansk Styre med Forholdene under det tyske Regimente, saaledes som de karakteriseres ved ovenstaaende.

N. H.

Frimenighedspræst N. Lycke.

Den 13. April 1924 døde Frimenighedspræst N. Lycke i Rødding. I over 30 Aar havde han været Præst i denne Kreds med det levende Menighedsliv, der blev dannet som den første Frimenighed i Sønderjylland efter den ulykkelige Krig i 1864 med Cornelius Appel som Præst. Det var et stort Følge, der fulgte den gamle Præst til Graven i Læ af den nye

Kirke, der havde rejst sig under hans Præstevirksomhed, og gennem alle de Ord, der blev talt ved hans Jordefærd, gik en Taknemlighedsfølelse for, hvad Lycke havde været gennem sin Forkyndelse og gennem sin Personlighed for Menighedskredsen.

N. Lycke var født i Tiset den 16. Juni 1842, men sine

Barndomsaar kom han til at opleve i Hygum, hvor hans Fader var Degn og Lærer. Selv følte han Trang og Lyst til at blive Lærer, og han fik sin Uddannelse paa Tønder Seminar, hvortil der dengang var knyttet flere udmærkede Lærere, der fik stor Indflydelse paa Eleverne. Det var for Lyckes Vedkommende i særlig Grad Tilfældet med Kap-
tajn Thurah og Cornelius Appel. Lycke blev efter endt Uddannelse Lærer i Hygum og senere i 13 Aar i Skærbæk. Og han var en dygtig Lærer, der var afholdt af Børnene, og hvis Virksomhed i høj Grad paaskønnedes af Forældrene. Men til Trods for, at Lycke havde saa ypperlige Evner som Lærer og for saa vidt var kommen paa sin rette Plads, kunde han, som saa mange andre dansksindede Lærere, alligevel ikke finde sig til Rette i den preussiske Skoles Form og Aand. Dertil var han for dansk. Og han søgte derfor og fik Kaldet som Kirkesanger og Degn ved Gram Kirke, til hvilket Embede der ikke var knyttet nogen Lærervirksomhed.

I 9 Aar virkede Lycke her, indtil i 1889 Kaldet kom til ham om at blive Frimenighedens Ordfører i Rødding, efter at Appel af Helbredshensyn havde trukket sig tilbage. Det var sikkert med Frygt og Bæven, at den 47-aarige Mand tog imod Kaldelsen, men baade for ham og Menigheden var det en Lykke, at han fattede Mod til det.

Cornelius Appel havde været en kraftfuld Personlighed. N. Lycke var i visse Maader hans Modsætning. Men det var som deres Gerning paa en udmærket Maade udfyldte hinanden. Lycke var ingen veltalende Mand, og han var ikke dybtænkende i filosofisk Forstand, men han fortstod at

tale sandt om stort og smaat
og jævnt om alt det høje,

en ærligere og redeligere Kristendomsforkyndelse har ikke

lydt fra nogen Prædikestol, end naar han jævnt og ligefremt ikke fortolkede, men med sine egne Ord gengav Dagens Evangelium og knyttede sine Tanker dertil. Mange af Menighedskredsen vil længe mindes Søndagsgudstjenesterne i den lille prunkløse Kirkesal, Højskolens gamle Gymnastiksal, naar Lycke stod paa Prædikestolen eller han stod ved Korbuen og ledede Salmesangen.

Kredsen voksede, og navnlig de unge sluttede sig til i voksende Skarer. Intet har vel glædet Lycke mere end netop dette, at han kunde samle de unge. Det var jo den smukkeste Fortsættelse af hans Lærergerning. Og da den lille Kirkesal blev for lille, rejstes St. Pouls Kirken paa Kirkebakken, der ogsaa staar for Efterslægten som et Vidnesbyrd om Pastor Lyckes trofaste Arbejde.

Lycke havde Glæde af sin Virksomhed, fordi han saa, at den bar god Frugt. Men han blev ikke sparet for Sorger. I Begyndelsen af Krigen havde han og hans Hustru den store Sorg at miste to unge Sønner, men den smukke Maade, hvorpaa det gamle Ægtepar forstod at bære Sorgen, var maaske den bedste Prædiken for mange, der i de tunge Tider søgte Trøst indenfor Kirkens Mure.

I de allersidste Aar slog Helbredet ikke længere til for Lycke, og han maatte overlade Arbejdet til yngre Kræfter. Men han havde den store Glæde at opleve Genforeningen og at se den nye Rødding Højskole rejse sig paa den gamles Plads. Hans Virksomhed havde jo staaet i nærmeste Forbindelse med Højskolen, og til det sidste fulgte han med, saa vidt Kræfterne tillod det, baade i Fri-menighedens og Højskolens Virksomhed.

Det var en stor og betydningsfuld Gerning, Lycke kom til at udføre, større end de fleste Præster faar Velsignelse til. Og det naaede han ikke i Kraft af Begavelse og ydre Evner, men i Kraft af sit ærlige, redelige og trofaste Sind.

Han var med til at bygge op det bedste, der findes i vort Folk, og hans Minde vil blive bevaret som en af vort Folks bedste Sønner.

Niels Hansen.

Peter Sofus Paulsen.

Peter Sofus Paulsen fra Tandslet, som den 17. Februar 1924 blev bortkaldt i en altfor tidlig Alder, hørte til de første af den Generation, der efter den store Udvandring blev i Sønderjylland for at værge og bygge Landet.

Hvor husker jeg godt vort første Møde! Det var i 1885. Rigsdagsmand J. P. Junggreen havde indbudt til et politisk Møde i Sønderborg, og Kærnetroppeerne fra Als og Sundeved med deres djærve Foregangsmand Peter Reimers i Spidsen var mødt. Men det var kun en lille Skare, thi Nordslesvig var den Gang, som Karl Gjellerup udtrykte det i »Germanernes Lærling«, »et underligt Land uden mandlig Ungdom«.

Midt paa Gulvet stod et Bord. Ved det sad Junggreen og Reimers, da jeg traadte ind i Salen med min Fader. Iøvrigt var Gulvet gabente tomt. Men paa Bænkene ned med begge Sider af Salen sad der henved fyrretyve Mænd, alle i fremrykket Alder. De yngste havde allerede passeret de Halvhundrede. Det var Borgere og Bønder med

kendte Navne, Danskhedens Bærere paa Als og i Sundeved. Deres stortskaarne, kraftige Ansigtstræk viste, at de var Mænd med stærke Viljer, faste ubøjelige Karakterer, haarde Nødder at knække for Preusserne. Jeg følte mig saa lille i dette Selskab og satte mig nederst paa den ene Sidebænk.

Da gik Døren atter op og en ung, meget lys Mand med klare, kloge Øjne og dunet Fuldskæg omkring Munden, klædt i blaa Vadmeldragt, med lange blanke Støvler, traadte ind. Han kastede et spejdende Blik til begge Sider, fik saa Øje paa mig, tog en rask Beslutning, gik hen og satte sig ved Siden af mig. Saaledes traf jeg første Gang Peter Sofus Paulsen, og fra den Dag af var vi Venner.

Han var allerede den Gang gift og hjemfaren, thi hans Fader **A n d r e a s P a u l s e n**, en begavet og oplyst Bonde, en af Rødding Højskoles første Elever, var allerede i 1864, da Peter Sofus kun var tre Aar gammel, afgaaet ved Døden, og som eneste Arving overtog han derfor i en tidlig Alder Fædrengaarden. Forinden havde han søgt og faaet en god Uddannelse baade ved Landbruget hjemme paa Øen og paa Skoler i Kongeriget.

Der samledes nu snart en større Kreds af unge fra Als Sønderherred omkring ham. Han stiftede og blev Formand for den første Ungdomsforening paa Als. Foreningen førte ikke dette Navn men udfoldede en tilsvarende Virksomhed, samlede de unge om Sang og Oplæsning, til hyggelige Smaamøder og fornøjelige Udflugter. Og ligesom de fleste andre af disse Dages unge i det folketomme Land fik han hurtig en Række Tillidshverv, indenfor vore økonomiske og nationale Sammenslutninger, i Kommune, Sogn og Amt. Her skal kun nævnes, at han allerede i en ung Alder blev Bogholder ved den stedlige Sparekasse,

senere Medlem af Sønderborg Banks Tilsynsraad, og efter Genforeningen Medlem af Skatteraadet, at han i en længere Aarrække var Medlem af Provstisynoden og senere tillige Kirkeældste, at han var Formand for Foredragsforeningen, Grundlægger af Forsamlingshuset i Tandslet, Tilidsmand for flere af vore store nationale Foreninger og Medlem af Vælgerforeningens Tilsynsraad. I alle disse Stillinger gjorde han god Fyldest, og han var til sit sidste Aandedræt en trofast Arbejder i den danske Sags Tjeneste.

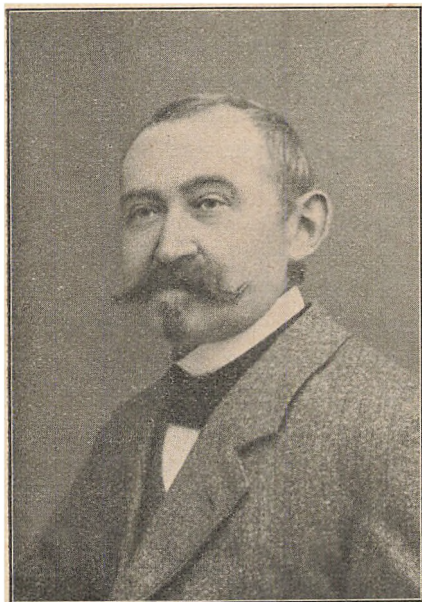
Peter Sofus Paulsen var, som en af hans Venner, Generaløjntant Tuxen, der er barnefødt i Tandslet, skrev efter hans Død »en elskværdig og fin Personlighed, højt begavet, meget belæst, taktfuld og klog, livligt interesseret paa mange, ogsaa kirkelige, Omraader. Der var noget festligt over hans kraftige, firskaarne Person, han bragte Liv og Glæde med sig, hvor han kom, han var en højst fornøjelig Gæst, og han og hans fine, stilfærdige Hustru var udmærkede Værter. Han var en fortræffelig Korrespondent, skrev ypperligt for sig og behandlede Øjeblikkets Problemer og Foretelser frisk og originalt.« Til denne sikkert rammende Karakteristik vil jeg endnu føje, at han var en sjælden trofast Mand i alle Forhold, at han var en meget virksom Mand, ogsaa efter at han havde overdraget Fædrengaarden til en yngre Broder, og at han var en myndig Mand, hvis Ord, især i hans senere Aar, faldt med megen Vægt.

For Peter Sofus Paulsens mange personlige Venner var det en stor Sorg, at han saa tidlig blev bortkaldt, for den danske Sag var det et meget smerteligt Tab.

Ære være hans Minde!

H. P. H a n s s e n.

Møller L. P. Alnor, Varnæs.

Den 29. August 1923 lød det Sorgens Budskab ud over Varnæs By og Omegn, at Møller Alnor var død. Budskabet kom uventet, idet de fleste ikke havde erfaret noget om Alnors korte Sygeleje, og kun hans allernærmeste havde været forbedt paa Dødens Komme.

Midt i sin Mandoms fulde Kraft segnede denne stovte danske Mand for Dødens Hug. Der blev en tom Plads, hvor han stod.

Lige som Møllen staar paa Bakken og vinker ud over Landsbyen og ud over Sognet, saaledes stod Møller Alnor blandt sine Bysbørn som den, man først fik Øje paa.

Hvad der gav Alnor den Anseelse, han nød, var hans aabne Færd. Han var ærlig, trofast, djærv og dansk.

Lorens Peter Alnor fødtes i et Smaamandshjem i Varnæs den 23. Oktober 1869; hans Fader var Daglejer. Rige paa Gods og Guld har hans Forældre ikke været, men derfor behøver Hjemmet ikke at have været fattigt. Et Hjem kan være saare fattigt, selv om der er Overflod af timelige Fornødenheder.

Alnor hører altsaa til det Hold, der er vokset op efter Sønderjyllands Adskillelse fra Moderlandet, og maatte som ung tjene to Aar i den tyske Hærs Rækker. Han lærte Møllerhaandteringen i sin Fødeby og overtog i Sommeren 1897 Varnæs Mølle. Samme Aar blev han gift med Hansine Brodersen fra Klipleve.

Saa drev han Mølleriet og ledede sin Forretning med Dygtighed, og i Ny og Næ slog han en Passiar af med Folk, som kom til Mølle. Hans Tale kunde været skæmtende, men han kunde ogsaa sige drøje Sandheder, og Folk mærkede, at der sad et godt Hoved paa den Møller.

Efterhaanden fik han overdraget adskillige Tillidsposter, og han stod fremme blandt de forreste i den nationale Kamp.

Møller Alnor har været Medlem af Kommune- og Sogneraad, har været Kirkeældste, Medlem af Menighedsraadet, og var en Tid Medlem af Aabenraa Amsraad. At han var dansk Tillidsmand, er en Selvfølge, og han deltog ogsaa som Suppleant i Vælgerforeningens betydningsfulde Møde den 16. og 17. November 1918.

Som gammel Landstormsmand maatte han med i Krigen allerede i Efteraaret 1914, og laa en Tid lang i Skyttegravene i Rusland. Sikkert har dette Liv bidraget til at nedbryde den kraftige Mands Sundhed. At han kom til at opleve Genforeningen, var ham en stor Glæde, og intet kunde gøre Skaar i denne hans Glæde over at være forenet med sit Folk.

Danskheden havde dybe Rødder i hans Personlighed, han ikke blot frydedes over Danmarks Ros og Ære, men han følte for Alvor Ansvaret for de Pletter, der klæbde paa Danmarks Navn.

Han var til sin Tid ivrig virksom ved Oprettelsen af en Ungdomsforening i Sognet, og ligeledes ved Oprettelsen af en Afholdsforening, hvis Formand han var til sin Død.

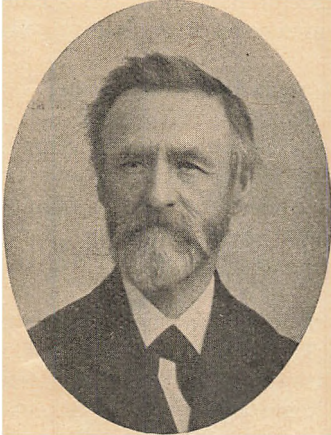
Naar Talen var om Drik og Udskejelse kunde han ofte sige: »Vi kan som danske ikke være det bekendt!« En Udtalelse som denne giver et Billede af Manden.

Han var ligeledes indtil sin Død Formand for Varnæs Sogns Haandværkerforening, og interesserede sig for Lærlingenes Uddannelse, idet han forstod, at det gælder om at opdrage en Slægt, der er dygtig til Arbejdet.

Lorens Peter Alnor efterlader sig ingen Børn, men han efterlader sig et Minde, som sent vil blegne, Mindet om en god dansk Mand, en af de bedste.

Th. K.

Lærer Marcus Skov.

Marcus Jensen Skov er født 10. Januar 1844 paa Gaarden Aaskov, i Gram Sogn, der ligger ved den gamle Landevej fra Foldingbro over Løgunkloster til Tønder. Der har han som Dreng vogtet Faareflokken mellem de store Hedebanker. Skov fik tidlig Lyst til Lærergerningen, og efter at have faaet nogen privat Undervisning, blev han i 1862 optaget paa Tønder Seminarium. Opholdet der blev afbrudt ved Krigen 1864. Da Seminariet efter Krigen igen blev aabnet, raadførte Skov sig med den gamle Førstander,

Professor Kühnel, nu i København, om han skulde tage til Danmark og fortsætte sin Uddannelse, eller han skulde blive herovre. Kühnel raadede ham til at blive her. Skov tog saa igen fat i Tønder under de ny Forhold, og tog Eksamen 1866.

Skov var først en kort Tid Lærer i Vilsbæk, siden i Alslev ved Løgunkloster, hvor han blev gift med sin forlovede, Ane Marie Christiansen fra Døstrup. I Marts 1873 kom han til Birkelev i Vodder Sogn som Degn og Lærer, og her faldt hans egenlige Manddomsgerning. Det var vanskelige Kaar for de dansksindede Lærere under preussisk Styre, og de maatte døje en Del for deres Sindelag, blev hundset, og sendt til Kursus i Tønder og Segeberg, endnu efter at de havde været Lærer i over 20 Aar.

1886 døde hans Hustru fra en stor Børneflokk, og efter at have været Enkemand i 5 Aar, blev han gift med Hanne Marie Christensen fra Nørre Bork, der overlever ham. 1896 fik han samtidig med en Del andre dansksindede ældre Lærere underhaanden Opfordring til at søge sin Afsked som Lærer, og han fik saa en lille Pension.

Dette følte han vel nærmest som en Befrielse. Han købte saa et Landbolssted i Vodderbro i Roager Sogn, og nu kunde

hans danske Sindelag ret komme frem. Han blev snart Tillidsmand for Sprogforeningen, og der er faa herude, der har gjort saa stort et Arbejde for denne Forening som Skov. Han fik de gamle, forslidte Bøger indbunden paany, og sørgede for Nyanskaffelse, og fik snart Skab og Reol fyldt, og han holdt det hele i en udmærket Orden. Han var ogsaa en Tid Tillidsmand for Vælgerforeningen og var utrættelig til at faa Folk til at indmelde sig og give deres Bidrag til de to nationale Foreninger.

Men Forfølgelsen fra Myndighedernes Side udeblev heller ikke. Et Pensionstillæg paa 200 Mark aarlig blev taget ham det første Aar..

1903 blev Forældreretten af Amdsdommer Lindemann i Toftlund frataget ham og hans Hustru, fordi de havde sendt en Søn paa Efterskole i Danmark og nægtede at tage ham hjem.

En sydfra indvandret Domæneforpagter Becker i Øster Aabølling, blev indsat som Formynder for Børnene. Da Sagen kom for Retten, kunde dette dog ikke opretholdes, og Skov fik fra Amdsdommeren Underretning om, at han lod Sagen falde.

Skov var med til at bygge Kirkesalen i Vodder, og han og hans Familie sluttede sig nær til den Kreds, der der samledes om Frimenighedspræst Jørgensens Forkyndelser.

Skov var en stor Elsker af Sang. Selv sang han godt, saa der blev sunget meget i hans Hjem, og hvor han ellers kom sammen med Folk. Han var ikke stærk af Helbred, og derfor solgte de 1913 Landbolsstedet og byggede et Hus ved Øster Aabølling St. De sidste Par Aar, han levede, led han af en pinefuld og haabløs Mavesygdom, som han bar taalmodig, kærlig plejet af sin Hustru. Hans Kærlighed til og Interessen for vor Folkesag bevarede han til det sidste.

Den 3. September 1914 døde han. Det var med Vemod og bange Anelser, en Flok af hans Venner og Naboer samledes med hans Slægtninge om hans Kiste. Netop den Dag kom Budskabet om den første faldne her fra Egnen. Frimenighedspræst Jørgensen fra Skærbæk talte og forrettede Jordpaakastelsen i Hjemmet, og Skov blev jordet paa Roager Kirkegaard uden Klokketklang. Det var dengang forbudt at ringe med Klokker over dem, der sluttede sig til Frimenigheden.

Da Sprogforeningens mangeaarige Formand M. Andresen besøgte Skov paa hans sidste Sygeleje, bad han om at faa Lov

til at skrive hans Eftermæle. Det blev ikke saadan, da M. Andresen døde under Krigen. Naar jeg nu, og saa mange bagefter, har ønsket at sætte min gamle Ven et Minde i Sprogforeningens Almanak, da er det, fordi han var en af dem, der aldrig opgav Haabet om vor Folkesags Sejr og aldrig tvivlede om, at vi engang kom tilbage til Danmark. Og han brugte med Glæde og usvigelig Troskab alle de Evner og Kræfter, der blev ham givet, i den Sags Tjeneste. En stor Børneflokk er udgaaet fra det lille Lærershjem, baade Sønner og Døtre, og de har alle bevaret det gode danske Sindelag og Kærlighed til den Sag, der i Hjemmet blev sunget og talt saa meget om.

Ære være hans Minde.

P. A. G a d.

Asmus Christian Nielsen.

Asmus Christian Nielsen i Hønkys, som den 2. Januar 1924 afgik ved Døden, var en sejt Jyde, udrustet med alle Jydens bedste Egenskaber, — en af dem, paa hvem Sten Blichers Karakteristik af Jyden derfor passer udmærket. Han var en helstøbt Mand, nøjsom og flittig, trofast i sin Gerning, offervillig, hvor Forholdene krævede det. Aldrig saa man ham forknyt. Altid var han rede til at træde i Skranken for den danske Sag.

Naar der kaldtes til Valg, var han tidlig paa Tærne. Han holdt nøje Mandtal i sit Distrikt og sørgede omhyggeligt for, at alle danske Vælgere gjorde deres Pligt.

Skulde et eller andet godt Formaal fremmes, kunde man altid stole paa ham. Ingen laa vort Modersmaals trange Kaar varmere paa Sinde. At værne om det af al Evne var ham altid en Hjertesag.

I sit Hjem søgte A. C. Nielsen derfor at bøde paa Skolens Brøst ved at undervise sine Børn i Dansk udenfor den lovbefalede Skoletid. Det var Skolemyndighederne en Torn i Øjet, og de søgte at forpurre det ved at overbyrde hans Børn med tyske Lektier. Men han satte haardt imod haardt og forbød sine Børn at lære dem i Hjemmet. Der fulgte Eftertimer i Skolen, Bøder og Retssager. Men Nielsen var i Besiddelse af den sønderjydske Bondes sejge Retsbevidsthed, den gamle Hans Nissen i Hammelev gav Udtryk i Valgproget: »Gør Ret og frygt saa ikke selve Djævelen«. Han gav ikke efter, før han blev nødt til at vige for overmægtig Vold.

Mange vil huske A. C. Nielsen fra Aabenraa Provstisyndode, hvor han Gang efter Gang i jævne, men varme og indtrængende af en dyb, fast, indre Overbevisning baarne Ord motiverede det beskedne danske Sprogdragende om Indførelse af to danske Sprogtimer i vor Folkeskole. Gang efter Gang blev det, til dyb Beskæmmelse for Tyskerne, ikke mindst den tyske Gejstlighed, afvist, men det kom igen næste Aar, ligesaa sikkert som Svalen og Storcken.

Vore store nationale Foreninger omfattede A. C. Nielsen med megen Interesse. Han var Sprogforeningen en god Tillidsmand og Talsmand. I en længere Aarrække havde han Sæde i Vælgerforeningens Tilsynsraad, og da den efter Tysklands Sammenbrud blev stillet overfor store, i vort Folks og Fædrelands Fremtid dybt indgribende Afgørelser, var hans Tanke som altid klar og hans Standpunkt, udformet under en Menneskealders utrættelig, med aldrig svigtende Offervilje og Mod ført Kamp imod Frem-

medherredømmets Tryk og Tvang, fast og urokkeligt. Kræv Ret og øv Ret, — det var en af A. C. Nielsens Grundsetninger, og den blev han tro til det sidste.

H. P. H a n s s e n.

Christian Salling, Kastbjerggaard.

Christian Salling, Kastbjerg, er født 1. Maj 1836 og er Søn af Danebrogsmand Niels J. Chr. Salling, der var bosiddende i Troldal i Lintrup Sogn. Gamle Salling, som han almindelig blev kaldt efter 1864, var en begavet og interesseret Mand. Og i politisk Henseende var han meget interesseret, og var ubetinget en af Egnens største Forkæmpere for Danskhedens Sag. Han fik saaledes med Bistand af den brave danske Sognepræst Kragh i Lintrup udvirket, at den tysksindede Kommuneformstander i Lintrup, — der blandt andet med Vilje til-

bageholdt Militærindkaldelsesordren til den danske Hær i 48, — blev afskediget. I 1848 var han en af Førerne for Opbudet af Landstormen, der samledes i Rødding Højskolegaard. Det er altsaa ikke saa underligt, at Sønnen Christian Salling ligesom hans Broder afdøde Højskoleforstander S. H. Salling i Ribe lige fra Ungdommen af fulgte med i og blev stærkt grebet af den nationale Kamp.

Christian Salling har vel, trods det at han var fra et økonomisk fattigt Hjem, faaet en mere kundskabsrig Uddannelse end de fleste af sine samtidige, og siden, da han blev voksen, kom han paa Højskolen i Askov. Han tjente i Mellemtiden hos

kendte dygtige Landmænd, saa han var godt rustet ogsaa i den Henseende, da han i Aaret 1862 giftede sig med Else Villumsen og overtog Kastbjerggaard.

Efter 1864 var han den første Kommuneforstander under tysk Styre, men afskedigedes som Edsnægter. Iøvrigt var han en Mand, der havde Befolkningens Tillid, hvilket viste sig deri, at han fik betroet de fleste Tillidshverv i Sognet, som ikke behøvede Autoriteternes Stadfæstelse. Hvor Landraad og Amtsforsender skulde stadfæste, kunde Christian Salling ikke bruges. Han var i en lang Aarrække Vælgerforeningens Tillidsmand, og i en Menneskealder var han Formand for Lintrup Sogns Fattigkasse, og mange af Sognets fattige vil mindes ham. Han var ogsaa tjenstvillig, naar nogen kom og bad ham om en Haandsrækning, og han kunde sætte alle Hensyn til Side. Der fortælles endnu, at han engang skulde hente Lægen i Ribe til en syg Kone i Nabolaget, og i Løbet af 2 Timer var Christian Salling tilbage med Lægen de to Mil frem og to tilbage.

At han var interesseret Landmand, viser, at han blandt andet var Medstifter af Sønderjyllands første Andelsmejeri i Mejlby, ligesom han ogsaa forbedrede sin Besætning ved altid at holde første Klases Korthorns Avlstyre.

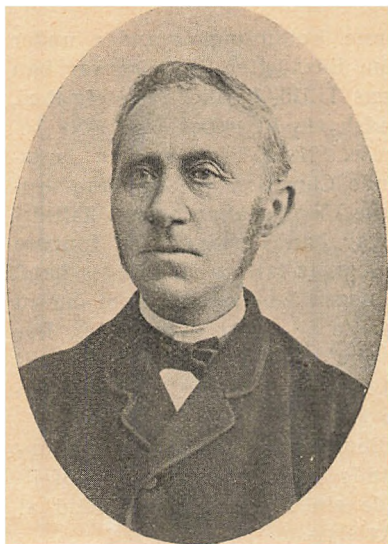
I Christian Sallings Hjem var altid aabne Døre og stor Gæstfrihed, og mange unge har senere maattet erkende, at den Sang, som altid lød saa frejdigt der, havde en dyb Klang af inderlig Fædrelandskærlighed, som satte sine Mærker. Det var et godt Hjem at komme i, hvor Dagens Spørgsmaal altid blev drøftet, og Chr. Salling havde altid sin bestemte Mening, som han aldrig skød under Stolen.

Før Krigen delte Christian Salling Gaarden mellem sine to Sønner, men maatte under Krigen igen overtage Styret. Krigen tog haardt paa den dengang 80-aarige gamle Mand — men han holdt Haabet højt i Tillid til den gamle af Dage. Og han opnaaede ogsaa Genforeningens Glæde.

Han døde den 29. Juni af en i flere Aar tiltagende Alderdomssvaghed.

P. L. P.

Christian Bladt, Tandsgaard.

Christian H. Bladt blev født paa sin Fædrenegaard, Tandsgaard i Tandslet Sogn, som Søn efter daværende Synsmand, senere Stænderdeputeret til den slesvigske Stænderforsamling, H. C. Bladt og Hustru Silia Maria f. Moes. Opvokset i et Hjem, som var stærkt præget af Datidens aandelige og nationale Gennembrud, blev han tidlig vakt og interesseret i de Krav, som stilledes ogsaa til den sønderjydske Bondestand. Som ungt Menneske kom han derfor ogsaa midt i 50erne paa Rødding Højskole, og han har senere fortalt om,

hvorledes han sammen med sin Fader og to jævnaldrende Kammerater og med en yngre Broder som Kusk gjorde den ret besværlige Køretur fra Als til Rødding pr. Hest og Vogn.

Som Nummer 9 i en Børneflokk paa 10 Stykker, men som den ældste Søn, overtog han i en forholdsvis ung Alder, i 1858, sin Fædrenegaard, efter at han samme Aar var bleven gift med Cecilie Marie Bertelsen, Datter af Gdr. Jørgen Bertelsen i Tandslet. Han viste sig som en praktisk og dygtig Bonde, som tog fat med Arbejdslyst, og hans Interesse ogsaa for det offentlige Liv førte jo til, at han efterhaanden fik overdraget mange Tillidshverv. Han var virksom i Sognets og Kommunens Anliggender, blev Kirkeældste og senere Medlem af Sønderborg Provstisynode, fik oprettet en lokal Landboforening og var i mange Aar dens Formand, ligesom han ogsaa i mange Aar var Medlem af Bestyrelsen for den alsiske Landboforening. Fra 1878 til 1915 var han tillige Sekretær og Bestyrelsesmedlem i Den alsiske Brandforsikringsforening for Løsøre, et Hverv, som lagde

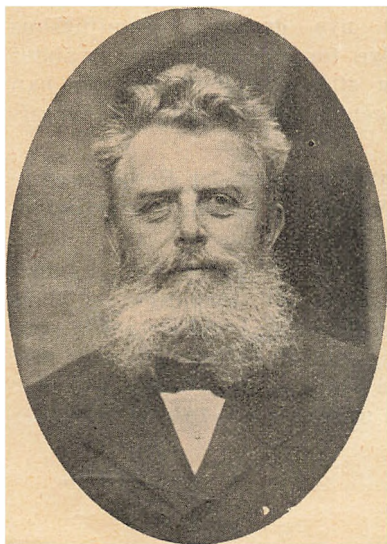
megen Beslag paa hans Tid og Arbejdskraft, men som han desuagtet varetog med særlig Dygtighed indtil en ret høj Alder.

Midt i 90erne overdrog han Ejendommen til sin Søn, men vedblev i mange Aar med usvækket Kraft at varetage en Del af de overtagne Bestillinger, ligesom han med levende Interesse vedblev at følge med i hele det offentlige Liv, og særlig hvad der vedrørte vort Folks nationale Kaar.

De sidste Par Aar blev han meget tunghør men holdt sig ualmindelig aandsfrisk. Efter at hans Hustru for nogle Aar siden var gaaet bort, opholdt han sig hos sin Søn og Svigerdatter, hvor han nød en omsorgsfuld Pleje til det sidste. Den 4. April 1924 døde han stille og rolig, efterat han legemlig svag havde været sengeliggende i ca. 3 Maaneder.

A. B.

Drogist cand. pharm. L. Nielsen.

Den 22. Maj 1924 afgik Drogist Nielsen, Sønderborg, ved Døden efter et langt Sygeleje, kap 68 Aar gammel.

Med ham er en Mand gaaet bort, der gennem mange Aar har haft en fremskudt Plads indenfor Sønderborg Bys danske Borgerskab. Nielsen var født nordfor den gamle Grænse, paa Ørnstrupgaard ved Horsens, som hans Fader var Ejer af, de 22. Juni 1856. Men allerede et halvt Aar efter Drengens Fødsel flyttede Forældrene til Sønderjylland, hvor Faderen købte Hørregaard udenfor Haderslev. Og i denne By henlevede Nielsen sine Ung-

domsaar, idet han efter at have taget Kandidateksamen i København fik Ansættelse ved Hjørteapoteket i Haderslev. Først i

1885 kom han til Sønderborg, hvor han altsaa ved sin Død havde været Borger i næsten 40 Aar.

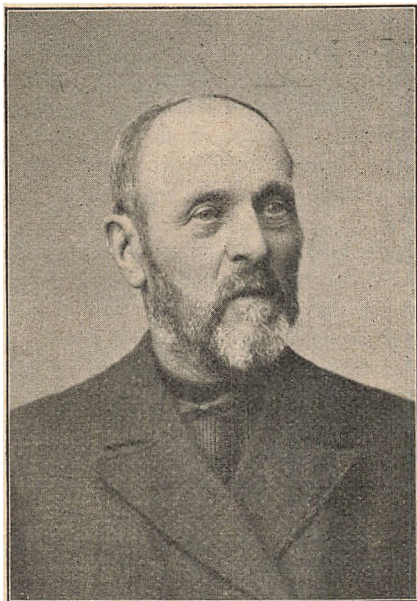
Paa det Tidspunkt intog Danskheden i Sønderborg endnu en meget stærk Stilling. P. Reimers og hans samtidige var i deres fulde Kraft, og Als med Sønderborg By i Spidsen gjaldt for at være de danskes faste Borg. Men omkring Aarhundredskiftet gled det ældre Slægtled efterhaanden ud, og i vore Købstæder var fuldtalligt nyt Mandskab ikke naaet frem til Afløsning. I disse for os saa vanskelige Aar ramtes Sønderborg desuden nationalt set af en stærk tysk Indvandring i Følge med Marinestationen. Blandt dem, der her holdt Ryggen rank, maa i første Række nævnes Drogist Nielsen. Skønt legemligt svag maatte han modtage forskellige vigtige Tillidshverv. Han blev saaledes Formand for den danske selskabelige Forening Borgerforeningen, et ikke altid lige let Hverv under det gammelpreussiske Politistyre. Ligeledes var han en Del Aar Formand for Sønderborg Dilettantforening, der gav store, offentlige Forestillinger, og endelig var han Formand for Byens danske Blad »Dybbøl-Posten«. Da det nye danske Forsamlingshus »Sønderborghus« blev bygget lige før Verdenskrigen, valgtes han ind i dettes Bestyrelse, og efter Genforeningen var han Formand for Kommunalforeningen og senere for den konservative Forening i Sønderborg.

Sit største Arbejde gjorde han dog inden for Borgerforeningen, og hans Ledelse her var i Aarene før Krigen af stor Betydning for det danske Sammenhold i Byen.

Det var da kun naturligt, at hans Kiste blev svøbt i Danebrog, og at Garnisonens Musikkorps gik i Spidsen ved hans Jordefærd. Han havde været sin By og sit Land en god Borger, og hans varme danske Sindelag, hans Rankhed i de onde Aar og hans altid lyse Tro paa bedre Tider — en Tro, der ikke blev gjort til Skamme —, vil blive mindet med Tak af alle, der kendte ham.

A. S v e n s s o n.

Simon Thøstesen, Fæsted.

Den 19. August 1923 døde Simon Lauridsen Thøstesen fra Fæsted paa Amtssygehuset i Haderslev. Det var en tiltagende Aareforkalkning, der knækkede den stærke og kraftige Mand. Skønt han var 80 Aar, vilde ingen, der saa ham, have antaget ham for ældre end 60 Aar. Med ham er en typisk sønderjydske Bonde af god gammel Æt, Livsførelse og Tankegang gaaet bort, og der er afsluttet et indholdsrigt Liv.

Simon Thøstesen er født den 29. Marts 1843 i Fæsted. Hans Hjem var en vestslesvigsk Bondegaard og var i umindelige Tider i Slægtens Eje.

Han besøgte Folkeskolen og var 1870—71 Elev paa Askov Højskole. 1871 overtog han Fædrenegaarden, som han ejede i godt 50 Aar, indtil han overdrog den smukke Gaard til sin Søn Thøste.

1873 giftede han sig med Kirsten Simonsen fra Fæsted. Efter 5 Aars lykkeligt Samliv mistede han sin Hustru, og af Sorg blev han saa nedbrudt og tungsindig, at han kastedes paa et langt Sygeleje, hvorfra han efter en længere Kur hos den bekendte Dr. Jersild i Tønder først fuldstændig rejste sig efter et Par Aars Forløb.

Da han i 1883 giftede sig for anden Gang med Karen Margrethe Kaltoft fra Gaarden »Holm« ved Hygum, var den gamle

Livskraft vaagnet igen, og hans Evner som Foregangsmand paa Landbrugets Omraade kom rigtig frem. 1884 købte han en Nabo-gaard. Han nedbrød de gamle Bygninger, og i 1885 byggede han den nuværende smukke, grundmurede Gaard. Med Stolthed dvælede han i Mindet om den Tids Travlhed, da han med Støtte af sin dygtige Hustru og med en Stab af dygtige Karle og Piger fik Gaarden fuldført og taget i Brug inden Høsten. Simon Thøstesen var en dygtig Landmand. Mange er de, der har søgt Vejledning hos denne dygtige Bonde, hvis Korn og Kvæg var kendt viden om, og hvorfra mange lod sig forsyne med Sædekorn og gode Avlsdyr.

Var han end ej af mange Ord, fandt man ham dog altid ved Valget til Tillidsposter. I 30 Aar var han Kirkeældste, en lang Aarrække Medlem af Provstisynoden; fra 1904 til Genforeningen Formand for Mejeriet »Kløvergaard« og i mange Aar Medlem af Tilsynsraadet for Spare- og Laanekassen for Frøs- og Kalvslund Herreder i Rødding, og desuden havde han kommunale og andre Tillidshverv.

Han var en ærlig Natur, en trofast Ven, og en ægte dansk Mand, der aldrig gik paa Akkord med sin Samvittighed og de fremmede Magthavere.

For Skoleforeningen var han Tillidsmand i mange Aar og stedfortrædende Medlem af Vælgerforeningens Tilsynsraad.

Med Glædestaarer hejste han Danebrog ved sin Gaard den Dag, vi fik Lov til at stemme os hjem til vort kære Moderland. Han var saa lykkelig og glad, at han fik Lov til at opleve det.

Nu ligger han under Mulde. Et dygtigt og virksomt Manddomsliv er afsluttet. Han var tro mod sin Gud, sit Hjem, Land og Folk. Hos Gud faar han Løn for sin Tro, i sit Hjem og sit Land, blandt det Folk han havde kær, vil hans Minde altid være i Ære.

J. N. O.

Menneskejagt i Sønderjylland.

Da Gendarmen blev narret.

I Tiden efter 1866 herskede der under Preusserstyret i Sønderjylland en sand Menneskejagt. Ved Art. 19 i Wienerfreden var der givet vore unge Mænd den Ret, at de ved den militærpligtige Alder selv kunde vælge, hvor de vilde aftjene deres Værnepligt, naar de afgav en Erklæring herom inden 30. Oktober 1870.

Nu stod der imidlertid i denne Artikel intet om, at de ved at afgive denne Erklæring blev fredløse, saa de kunde jages ud af deres Hjem, og de fleste unge valgte at blive fri for den preussiske Militærtrøje; men naar de havde erklæret sig for Danmark, blev de straks jagede heraus og fik ikke Lov til at komme tilbage til deres Hjem, ikke engang paa Besøg et Par Dage.

Dette gav Anledning til et uhyggeligt Angiveri og Menneskejageri, der undertiden kunde have sine morsomme Sider. Tysskerne, som blev tilbage, blev straks hele Karle og overtog Kommandoen i et og alt.

Tandslet Sogn har altid været rosværdigt bekendt for sin Danskhed, og næsten alle unge i Sognet erklærede sig dengang for Danmark. Iblandt dem var ogsaa en ung Karl, lad mig kalde ham Nikolaj. Han var engang kommen hjem trods Forbudet og var beskæftiget ude i Marken med at pløje. Det var nu bleven meldt til Gendarmen, at Nikolaj var kommen hjem, og den meget ivrige Ordenshaandhæver mødte straks op for at faa Fingre i ham. Først søgte han at udfritte Konen om, hvor Nikolaj opholdt sig, men i samme Øjeblik kom netop Nikolaj ridende ind i Gaarden, det var nemlig Middag. Saa snart han saa Gendarmen, var han klar over, at det var ham, det gjaldt,

og en—to—tre smed han Kurven, han havde paa Armen, ned paa Møddingen, sprang af Hesten og satte afsted i skarp Trav ad Tandsgaard til. Gendarmen øjeblikkelig efter ham, og Farten gik nu efter Tandshede. Nikolaj indsaa, at han i Længden ikke vilde kunne klare sig. Det var Friheden, det gjaldt. Han besluttede saa at sætte Kursen mod Nedre Tandslet, hvor han mente at have bedre Udsigt til at slippe fra sin Forfølger. Ved denne Kursændring havde Gendarmen den Fordel at kunne skære Genvej lige over efter sit Vildt, og han halede nu stærkt ind paa Nikolaj.

Han var nu saa nær, at han besluttede ved en sidste Kraftanstrengelse at hugge Nikolaj i Kraven. Men Springet mislykkedes. Han faldt og fik i Stedet for sit Bytte, som han haabede, en af Nikolajs Støvlehæle lige i Planeten, saa Pikkelhuen dansede hen i en Agerren, og ved Gendarmens Uheld fik Nikolaj et saa stort Forspring, at han var frelst.

Hertil bidrog dog ogsaa en anden Ting.

Der gjaldt nemlig den Bestemmelse, at naar Gendarmen var ude paa den Slags Forretning, skulde han hos Kommuneforstanderen have en Paategning herom. Kommuneforstanderen i Tandslet boede dengang paa Tandsgaard. Han stod netop paa sin Gaardsplads og iagttog Jagten, og da han saa Gendarmens Fald, raabte han saa højt, at den bistre Gendarm kunde høre det: »Hurra! nu vinder de Danske«. Herover blev den iltre Gendarm saa lynende gal, at han gjorde kort omkring og ikke vilde melde sig hos Kommuneforstanderen — hvad denne dog ikke tog sig videre nær.

Men Nikolaj slap fri, kom tilbage til Danmark, og Gendarmen fik aldrig fat i ham.

J. Njelsen.

Hanen.

Af P. Falk Rønne.

Det var Juleaftens Dag, koldt som en Ulykke med begyndende Frost og isnende Nordost.

Unge Doktor Jørgensen og Frue sad, indpakkede til Næsen i, hvad Huset ejede af Overtøj, inde i den lukkede og rullede af Sted mod Købstaden. Der var Juleaftensgudstjeneste i Kirken derinde, og den vilde de med til.

Den lukkede var gammel og utæt, og den bidende Vind peb gennem Sprækkerne i det gamle Skrog. Ogsaa gik det langsomt, for den lukkede var tung, og Søren Jensens Heste havde deres Mas med at trække den. Men herskabeligt var det, jo da at komme i lukket Vogn; saadan brugte bedre Folk, og derfor havde den unge Frue ment, at de ved denne Lejlighed burde bruge Kæreten, — som de forresten var blevet hængende vød af en Føjltagelse paa Formandens Auktion, og som de ikke hidtil havde vovet sig til, at bruge i de 3 Fjerdingaar, de havde været gift og boet i Bonderup.

Fruen havde pyntet Juletræ om Formiddagen; det stod i hendes Værelse og var saa kønt og jo foreløbig en stor Hemmelighed for hendes Mand. Hun glædede sig som et Barn til at tænde det og saa se hans Øjne, naar alle Julelysene tindrede ham i Møde.

Jo, vist var det forfærdelig yndigt at holde Jul sammen for første Gang. Det var saamænd ogsaa rigtig yndigt at sidde i denne gamle Karosse, der duftede ubestemmeligt af henfarne Slægter. — Men det ene Hjul peb nu, — højt endda! Mon Poul havde mærket det? Det vilde ikke været rart, for han havde ment, de burde tage Jagtvognen og ikke den »gamle Gumpekasse«.

Og for at overdøve det stadig højere pibende Hjul, snakkede den lille Frue løs af fuld Kraft. Det faldt hende ikke svært, Gudskelov, hun havde altid vidst, hvad hun skulde snakke om.

Men Poul gav ikke rigtig Genlyd i Dag. Han sad indsunket i sit Hjørne og saa spekulativ ud, af og til bed han sig i Overskægget, saadan som naar han spekulerede paa et vanskeligt Mavetilfælde eller sligt.

Tilslidst blev det Fruen for galt; hun glemte det pibende Hjul og gjorde Pause, — pludselig, saa Poul skvat op.

»Hva — hva' er der, Emmy«?

»Ja, det maa da jeg spørge om, — her sidder Du, stum som en Fisk og siger ikke andet end »Hm« og »Jo« og »Næ« —.

»Ja, saa meget plejer Fiskene nu ikke at drive det til«, kommer det stiltfærdigt fra Doktoren.

»Aa, lad være, — men der er noget, Du spekulerer paa; jo, jeg kender dig, — hvad er der«?

»Ikke det mindste«, forsikrer Doktoren og lader utvungen. Og i fem Minutter er han livlig og svarer kvikt og opvakt paa sin Kones Bemærkninger. Men saa tager Tankerne ham igen.

Doktoren sidder og tænker paa en Hane.

Hans lille Kone har jo med megen Iver lagt sig efter Hønseriet, siden de kom til Bonderup. Hun hævder med stor Alvor, at det er uhyre rentabelt, og hun har virkelig faaet sig en køn Samling Høns, der ogsaa af og til lægger Æg, naar de er i Humør til det. — Hendes sidste Erhvervelse — og hendes Stolt-hed — er 6 sorte »Orpingtons«, skænkede hende af Kammerherreinden, — nogle fede, lavbenede Hønniker af meget fornem Race, der holdes i et lille Hus for sig og ikke maa komme sammen med Hønsegaardens øvrige Beboere.

— Doktoren har saamænd selv tømret Huset, for han er snild til sligt, og han har over Døren, med sorte Bogstaver malet Navnet »Orpington«.

Men der er desværre ingen Husherre i den lille, aristokratiske Villa, med andre Ord, der savnes en Hane, — en ægte Orpington selvfølgelig. Doktoren har paa sine Ture forespurgt vidt og bredt, men det har hidtil været umuligt at opdrive en saadan.

Og nu er det, han har en ganske særlig og speciel Overraskelse til sin Kone. Manden paa Hønseriet inde i Byen har

fra København faaet forskrevet en Hane af den rette Race, og han har givet bestemt og bindende Løfte om, at i Dag skal Dyret staa til Afhentning.

Det skal altsaa være Fruens Julegave, — ikke den eneste, langtfra, — men dette her skal nu være Overraskelsen. Doktoren har glædet sig meget, men nu, da han sidder her i Vognen, melder Betænelighederne sig. Mon nu ogsaa den Hønsrimand har faaet fat i Dyret? Hvorledes skal han faa den i Vognen, uden at Emmy mærker det? Hvorledes skal den i det hele taget transporteres? Kan saadan et Dyr sidde i en Kurv eller skal den anbringes mere frit og luftigt. Han maatte indrømme for sig selv, at han kendte ikke større til Haners Væremaaede og Fornødenheder paa Rejser. Maaske vilde den blive tosset og gale hele Vejen hjem, hvad der jo vilde være ubehageligt og opsigtsvækkende. —

Naa, men morsomt bli'r det nu altsaa, naar Racedyret dukker frem inde ved Juletræet og hilser Emmy med et glad Kykeliky. — Saa vil hun da gøre store Øjne —!

Uvilkaarlig smiler Doktoren ved Tanken, og det Smil opdager Fruen.

Doktoren skvatter op igen, — naa, nu har han nok igen været aandsfraværende.

»Hvad er det, Du sidder og smiler ad«?

»Smiler, — jeg smiler saamænd ikke; — m—en, — æh, — hvad jeg vilde sige, — hør, har Du forresten hørt det, — Marga Olsen kommer med Sekstoget, hun skal besøge Kammerherrens«.

Der kommer et ganske lille, stramt Træk om Fruens Mund, hvad Doktoren selvfølgelig ikke bemærker.

»Ja, saa forstaar jeg dit glade Smil —«.

»Det var skam ikke det, jeg smilede af, — jeg smilede overhovedet ikke, — men forresten er det da morsomt nok, at hun kommer her ud«.

»Ja, Du har jo altid sat megen Pris paa Frk. Olsen«, siger Fruen uskyldigt.

»Hun var et flinkt Pigebarn, ja, — og en god Kammerat«.

Fruen svarer ikke paa dette, og Doktoren siger heller ikke mere. For i dette Øjeblik undfanger hans Hjerne en genial Plan til ubemærket at faa Hanen afhentet. Og saa ruller Vog-

nen ind paa Gadens toppede Brosten, hvor det gamle Uhyre skrumler og rasler saa umaadeligt, at al Samtale er umulig.

De kommer ind i den store Købmandsgaard og da de er sluppet vel ud af den lukkede, gaar de Arm i Arm op gennem Gaden, hvor Butikkerne endnu straalere i fuld Belysning, hvor der er fuldt af glade Mennesker, som hilser og raaber Glædelig Jul! og er belæsset med al Verdens Pakker. —

Og for Enden af Gaden, — lidt for sig selv, oppe paa Bakken, — ligger den gamle Kirke med straalende Lys ud fra alle de høje Vinduer. — Granduften slaar dem i Møde fra de to vældige Juletræer i Koret, — Orgelet intonerer den gamle Jule-salme, — og de synger! — Fruen synger med, hun ved, at hun har en køn Stemme, og det husker hun endnu under andet Vers, — saa glemmer hun det, — og synger blot af sit fulde Hjerter med i dette Jubelkor, — helt revet med af Juletræerne og Højtidsstemningen. Først under anden Salme opdager hun, at Poul ogsaa synger med. Han kan ikke, — det er rædsomt falsk, men hun faar næsten Taarer i Øjnene ved at høre det. Hvor han dog er god og kær, Poul! — Og hun husker, at saadan sad han ogsaa og sang med den Søndag, de blev forlovede. Og var med Tante Malle i Kirke bagefter. Men Tante Malle havde ikke vidst noget om det hele, og bagefter var hun jo kommet med nogle spydige Bemærkninger om Kirkesangens Slethed, og Poul havde nok saa frejdigt svaret, at efter hans Mening havde nu hver Fugl Lov til at synges med sit Næb, naar den ellers havde noget at synges om —.

Og da de holdt Bryllup, havde han sunget med. »Jert Hus skal I bygge —«, og den Dag havde hun slet ikke kunnet. Men Poul havde sunget alle Versene med, skønt han vist meget godt mærkede, at mange af Bryllupsgæsterne smilede lidt. —

Ellers havde hun nu aldrig hørt det! Og nu i Aften sad han og sang! Saa maatte han være meget glad og lykkelig! — Men de havde jo da ogsaa været forfærdelig lykkelige i den Tid, de havde været gift. — Og Poul var det bedste, det kæreste af alle Mennesker, — Gudskelov, at hun var blevet færdig med de broderede Tøfler til ham, skønt det havde knebet. —

Og den lille Frue lister sin Haand henimod Pouls. Da han mærker Berøringen, farer han lidt sammen og holder angerfuldt op med Sangen — maaske dog hans Toner er lidt for paafal-

dende. Men da han ser sin Kones Ansigt, forstaar han Meningen og griber hendes Haand; — og saa sidder de da, Haand i Haand, og synger den gamle Salme sammen — hver med sit Næb! —

Da Gudstjenesten nærmer sig sin Slutning, kommer der Uro over Doktoren, og da de begynder paa sidste Salme, bøjer han sig om mod hende og hvisker:

»Bliv her ved Kirken, jeg gaar ned og henter Vognen herop«.

Fruen vil protestere, det lille Stykke kan hun da nemt gaa, men Poul er allerede væk, og egentlig er det da saa forfærdelig pænt og omsorgsfuldt tænkt af ham.

Doktoren løber ned ad Gaden og ind i Købmandsgaarden. Nu gælder det at hitte Søren Jensen og faa spændt for i en Fart. Søren fremskaffes uden større Vanskeligheder, men med Forspændingen gaar det nu blot i den engang vedtagne Gangart, den er Søren fuldkommen ude af Stand til at ændre, og Doktoren tripper af Utaalmodighed. Men selv det faar jo omsider Ende, og Søren kravler paa Bukken.

»Kør saa ned til Hønseriet, — men i en lynende Fart«.

»Hønseriet —«, Søren maaber.

»Ja, nede ved Banegaarden, men lad det gaa lidt villigt«.

Søren smækker uforstaaende paa Hestene, og ud rasler de med megen Bulder og Brag.

Nu gælder det altsaa at faa fat i Racedyret i en Fart. Naar de saa kører lige til Kirken, vil Emmy ikke ane det mindste. —

Hønseriet er et Hus midt i en stor Have, og Vognen maa jo blive ude paa Stationsvejen, mens Doktoren famler sig frem ad den smalle Sti, hvor der er sort og ufremkommeligt, og hvor umotiverede Grene ustandselig slaar ham i Ansigtet. — Endelig er han fremme og naar en Dør, som fører ind til et oplyst Værelse. Det viser sig at være Familiens Køkken, og han antræffer der Hønserimanden i Familiens Kreds; han er i Skjorteærmer og Sutter og øjensynlig lidet oplagt til andet end at holde Helligaften.

Jo, — Hanen havde han da faaet meget rigtigt, — me—en, han havde jo snart ikke ventet, at Doktoren kom efter den i Dag, nu da det blev saa sent, og saa havde han jo da pakket den ud og sluppet den ind i Hønsehuset.

Meget vel, men nu skulde de altsaa ha' fat paa den!

Det lod ikke til at være saa lige en Sag. Manden saa paa

sine Sutter, dem kunde han jo da ikke gaa i Hønsarhuset med, hvor der ikke var saa helt lidt Pløre. Men han kunde jo da ogsaa tage et Par Træsko paa — ja det kunde han. Og det gjorde han da ogsaa med behørig Langsomhed. Derefter skulde en Lygte fremfindes, hvilket ogsaa skete, ligeledes blev den forsynet med et nyt Lys, hvilket efter en Del Overvejelser og vise Betragtninger ansaas for fornødent. Og saa kunde da omsider Ekspeditionen afgaa til Hønsarhuset.

De naaede lykkeligt derover, Døren blev lukket op, Lygten anbetroet Doktoren, der tillige fik den Opgave at »møde«, hvis et Dyr skulde forsøge paa at slippe ud.

Hønsene sad pænt og stiltfærdigt paa deres Raner, men den nye Hane var ikke faldet i Ro. Den vandrede nervøst rundt paa Gulvet. Førresten var det et Kæmpedyr.

»Han er jo nok lidt smaatosset efter Rejsen«, bemærkede Hønsemanden, »men vi skal nok faa fat paa ham«.

I det samme kastede han sig fremad med en Bevægelse som en Svømmer, der springer ud fra den store Vippe. Men Hanen var uhyggelig agtpaagivende og fo'r til Side med et Skraal. Hønsemanden gjorde endnu et Forsøg, men opnaaede kun at erobre en Halefjer. Og nu blev Hanen grebet af Galskab. Dette gjaldt jo øjensynlig Livet, og nu vilde den ud. Med blind Kraft fo'r den løs paa Doktorens Ben, saa han nær havde tabt baade Lygte og Balance og uvilkaarlig flyttede paa sig. Ud susede Dyret, ud i den bælgmørke Have, hvor den begyndte at gale lidenskabeligt.

»Det var li'godt beklageligt«, stammede Hønsemanden, »De sku' jo ha' mødt for ham«.

Ja, det maatte Doktoren indrømme, men hvad var der nu at stille op. Dyret maatte og skulde jo fanges.

Hønsemanden vidste snart ikke, men omsider fandt han da paa at udkommandere sine samtlige Unger, — der var 7 i det hele — og ved Hjælp af denne Styrke omringe den Del af Haven, hvori Hanen formentlig befandt sig. Denne fortræffelige strategiske Plan bragtes ogsaa til Udførelse; Doktoren fik sin Plads i den ene Ende af Kæden, Hønsemanden i den anden, og saa rykkede man forsigtigt frem.

Det gik langsomt og ærlig talt meget besværligt. Doktoren traadte flere Gange i noget, som var blødt og lugtede ilde. Saa

hørte han Sekstoget fløjte ved Stationen, og det løb ham koldt ned ad Ryggen ved Tanken om Emmy oppe i Kirken, hvor de jo nu maatte være færdige forlængst. — Naa, nu havde de jo straks Hanen, — det vil sige, det haabede han da.

Og det lod til, at hans Haab skulde gaa i pludselig og virkingsfuld Opfyldelse. Hanen følte, at den var omringet, der var Raslen og listende Trin til alle Sider, — altsaa maatte der kæmpes for Livet endnu engang. — Og pludselig fo'r den med al sin Kraft lige i Synet paa Doktoren. Det kom overvældende, absolut overvældende, men han havde Aandsnærværelse nok til at slaa Armen om den og knuge det smældende og kradsende Dyr til sit Bryst.

»Jeg har den«, skreg han »jeg har den, kom med Kurven, Kurven for Pokker«.

»Hold fast«, hylede Hønsemanden begejstret »hold fast, Hr. Doktor«.

»Kurven — for Pokker«, stammede Doktoren.

»Kurven, — jo, nu skal jeg straks, — hvor var' et nu, vi satte Kurven, — hvor i Hedehusene er den fordømte Kurv, — find den Unger —«.

Doktoren kæmpede en sand Herkuleskamp med den nu aldeles sindssyge Hane, der kradsede ham i Ansigtet med stor Inderlighed. Længe turde han ikke blive ved paa den Maade.

»Kurven —« stammede han endnu engang hæst.

Saa kom Hønsemanden farende med den.

»Hold ham, Hr. Doktor, hold ham —«.

Men det var for sent. Med en sidste kæmpemæssig Anstrengelse vred Racedyret sig ud af Doktorens Tag, opløftede et Sejrsskraal og baskede ud i Mørket.

Doktoren sagde endnu ingenting, han stod og befølte blidt og sagte sit Ansigt og mærkede endnu ikke rigtig, hvor rasende han var. Hønsemanden begyndte et Foredrag om, hvordan at man skal ta' paa Haner, men Doktoren følte sig ikke beføjet til at høre det til Ende.

»Nu kører vi«, sagde han »saa maa De sende det forbandede Kræ ved første Lejlighed, — men saa snart som muligt, forstaar De.«

Jo, det forstod Hønsemanden, og han skulde da nok fange Hanen, selv om han ikke bestemt kunde sige, naa'r det blev.

— — — — —
Fru Emmy tog den med Ro, da sidste Salme var sunget, og Folk begyndte at strømme ud af Kirken. Poul kunde jo knap være her med Vognen endnu, og den burde absolut holde for Trappen, naar hun gik ud af Kirkedøren, Den lukkede saa helt statelig ud saadan ved Aften, og det var en vældig god Idé af Poul at hente den herop. — Naa, der var Fru Apotekeren. — God Aften, god Aften — og glædelig Jul, — nej, jeg skal ikke ned ad Gaden, min Mand kommer med Vognen og henter mig. Hils hjemme. Farvel, farvel. — God Aften Fru Amtslæge, — aa, nej, det var saamænd ikke saa forfærdelig kold en Tur, — vi kørte jo i vores lukkede Vogn, — ja, min Mand kommer og henter mig med den —!

Og saa fremdeles; der var mange at hilse paa, og efterhaanden vidste de fleste, at Doktor Jørgensens lukkede Vogn var paa Vej til Kirken. De kiggede ogsaa efter den, det kunde dog være interessant at se, hvad for en Karet saadan en Smule ung Doktor havde at køre i. Men den var der ikke, og Gaden laa nu ganske stille uden fjerneste Vognrummel.

Fruen var ogsaa, trods al Langsomhed, naaet ud i Forkirken, men der var ingen Vogn, og hendes Skuffelse var dyb. Det var da ogsaa en farlig Tid Poul brugte til at faa fat i den —! Og hun begyndte at blive ensom, der var oprigtig talt kun et Par gamle Koner tilbage i Forkirken, og nu trippede de ogsaa af ned over Kirkepladsen. Graveren begyndte at pusle stilfærdigt rundt om hende, — bevares, Manden sagde ikke noget, men hun mærkede saa meget tydeligt, at han ventede, hun skulde gaa.

Endnu i fem Minutter holdt hun Stillingen; saa kom Præsten forbi med en hastig Hilsen. Hun kendte ham ikke personlig, men at han saa forundret paa hende, bemærkede hun meget godt. Og nu slukkede de inde i Kirken. Nej, hun maatte gaa! Men dette her var ikke hyggeligt, og det var ikke pænt af Poul, — nej, det var ikke!

Fruen var kommet et Par Skridt ned paa den mørke, blæsende Kirkeplads, da hun hørte Sekstoget pibe ved Stationen.

Sekstoget — Marga Olsen; hende havde hun rent glemt. Men nu dukkede hun ubehagelig skarpt op i Erindringerne, — en interessant mørkhaaret Dame — skrækkelig mager forresten — hen-

des egen diametrale Modsætning. Hun havde nu kun set hende et Par Gange, men Poul havde hendes Portræt — »Til Poul fra Marga« stod der paa det.

Og Poul, som havde smilet saa underligt før i Vognen! — Aa, Vrøvl naturligvis! — Men hvorfor i Alverdens Riger og Lande kom han ikke med den Vogn?

Og Fru Emmy slog endnu et Par Slag over Pladsen, hvor Blæsten jog, snart fra det ene Hjørne, snart fra det andet og gjorde det umuligt at finde Ly.

Marga Olsen, — hvorfor gik hun nu og tænkte paa hende hele Tiden? — Naa, noget skulde hun da forresten tænke paa i sin Ensomhed. — Hun havde nu egentlig et væmmeligt Ansigt, — men af den Slags, Mænd synes om —. Gud ved, hvor mange Tilbedere hun havde haft —! Og Poul; — ja, han havde jo da været en af dem—!

En god Kammerat havde han kaldt hende. Et nydeligt Udtryk, — saadan en, der kunde »dele hans Interesse«, — det hed det vist, — men Kammeratskab — jo pyt!

Aa, det var jo tosset at gaa og spekulere over saadan noget. Hun vidste jo da, hvor hun havde sin kære, rare Poul, og hvor hun altid havde haft ham, siden de traf hinanden.

Ja, hvor var han forresten — hvor i Himlens Navn var han med samt Rumlekassen?

Saa — endelig! Nu hørte hun en fjern Raslen og Rumlen, som hun kunde have kendt mellem alle andre Lyde. Det var den lukkede, som nærmede sig. — Men hvad i Alverden var det, det var jo umuligt, — nej, det var rigtigt, Lyden kom nede fra Stationsvejen, — fra Stationsvejen —? Hun næsten løb hen til Købmand Spuhr's Hjørne, — og da fik hun Syn for Sagen, — den lukkede svingede virkelig op fra Stationsvejen.

— Stationen — Sekstoget — Marga Olsen — og det en Juleaften — Tankerne for ligefrem gennem Hovedet paa hende og faldt over hinanden. Men hendes Ansigt stivnede komplet, og hun stod stiv som en Pind ved Spuhr's Hjørne, da den lukkede omsider raslede frem.

Poul for ud og næsten løftede hende ind i Vognen.

»Jeg er forfærdelig ked af det, Emmy — har Du frosset — med jeg skal sige dig —«.

Hun kunde ikke høre, hvad han videre sagde, for nu satte

Søren igen Hestene igang, og først da de var ude paa Landevejen, kunde Poul igen faa Ørenlyd for sin Forklaring.

Han havde besluttet ikke at røbe Hanen. En Overraskelse skulde det nu være, selv om den kom et Par Dage for sent — det fordømte Kræ.

»— Ja, ser Du Emmy, — Hestene trængte jo til at røres, — og saa kørte vi en Tur, — Søren og jeg«.

»Ned til Stationen«.

»Ja, rigtig, netop ned til Stationen. — Du er da ikke vred, Emmy«.

»Nej, det kunde da ikke falde mig ind«.

Fru Emmy var sig bevidst, at hendes Stemme havde den rette isnende, overlegne Klang. Men desværre pøb det nederdrægtige Hjul saa forbigret, at Poul vist slet ikke mærkede det. Han sad i hvert Fald ganske rolig, — tog sig blot engang imellem til Ansigtet paa en underlig, forsigtig Maade.

Men hun skulde ikke røbe sig, — ikke græde, ikke blive hysterisk — ikke for aldrig det. — Selv om han kørte til Stationen for at hilse paa Marga Olsen og lod hende staa og fryse paa Kirkepladsen — nej, hun vilde være rolig, — hvor det Hjul dog pøb, — og hvor var det dog en elendig, gammel Rumlekasse, — og hun, som havde troet saa fast paa Poul, — men naturligvis, hun var jo ikke »interessant«, det vidste hun da godt — og Poul skulde ikke have Morgenskoene!

Det sidste var nu saa bedrøveligt, at hun var lige ved at græde.

»Hvad sidder Du og tænker paa, — Du siger ikke noget«, kom det ovre fra Pouls Hjørne.

»Mænd burde altid være helt ærlige mod deres Kone«.

»Ja, — aa ja, saamænd«, Poul tænkte paa sin mystiske Køretur, og der var et lille Smil i Stemmen.

»De burde ikke fortie noget — fra deres — deres Ungdomsliv«.

Poul maabede aldeles forbløffet.

»Fra deres Ungdomsliv — hvad Pokker mener Du«.

»Det jeg siger —«, kom det skarpt.

»Det var da et sært Problem at sidde og tumle med en Juleaften«.

Emmy svarede ikke. Poul følte ikke rigtig Trang til at ud-

dybe Emnet. Men mærkeligt var det nu. Hvad Pokker gik der af Emmy — —! Naa, det var vel blot en tosset Idé, og hun havde jo ventet længe i Kulden, Stakkel. — Og saa gled Pouls Tanker atter hen paa Hanekampen, som han nu maatte le lidt af, skønt han jo var gyseligt ærgerlig paa Kræet.

Emmy hørte hans sagte Latter, og den virkede som Piskeslag.

»Naa, — det var nok et behageligt Møde« —.

»Et behageligt Møde«, — Pouls Tanker var endnu ved Hænen, og han svarede halvt aandsfraværende —« ja, Du kan evig stole paa, det var et behageligt Møde —«.

»Kyniker«, for det ud af Fruen.

Poul næsten sank tilbage i Sædet. Hvad Pokker var dog dette! Men i det samme rumlede de ind i Gaarden, — Søren Jensens Heste havde faaet Farten op nu, da det gik hjemad mod Krybben. —

Fruen kom ud af Vognen saa hurtigt, at det var Doktoren umuligt at faa indført et eneste Ord, og saa sjokkede han efter hende ind i Gangen. Der stod allerede Marie og hjalp Emmy af med Overtøjet. Marie var i nystroget Forklæde, hele hendes runde Æbleskiveansigt skinnede af den mest uforfalskede Julefryd; inde i Gangen duftede der af Gran og Gaasesteg. Ak ja, — det var saamænd altsammen saa inderlig dejligt, hvis ikke Emmy var gaaet hen og blevet tosset af den Ventetid paa Kirkepladsen. — For det maatte jo være det —! Den fordømte Hane ogsaa —!

Doktoren lagde ikke Mærke til, at Marie saa lidt underligt paa hans Ansigt. Fruen sendte ham ogsaa et kort, studsende Blik, — men saa var hun af Overtøjet og skyndte sig ind i Kabinettet, hvor Juletræet var. — Poul vilde efter, men før han naaede Døren, blev den lukket for Næsen af ham og Nøglen drejet om indvendig.

»Hør, Emmy —!«

»Nej, Du kommer ikke ind, — jeg skal tænde Juletræ, ved Du«.

Naa, det skulde hun jo, men hendes Stemme lød nu ikke af Julespøg. Men han kunde ikke gaa videre ind paa Sagen, for Marie stod der jo.

Saa drev han ind til sig selv og satte sig lidt ærgerlig i Lænestolen. For en Panik, den grimme Hane ogsaa havde lavet.

Og Gud ved, hvad Emmy egentlig havde faaet i sit Hoved om hans mærkelige Køretur, — i hvert Fald — hvad i Himlens Navn kom den hans Ungdomsliv ved! Kvinder — selv Emmy — var nu nogle forunderlige Skabninger.

Men han fik vel saa røbe Hænen, naar det ikke kunde være andet. Skønt ærgerligt var det efter alle de Genvordigheder. —

Inde ved Juletræet sad Emmy og havde kun faaet tændt et eneste lille Lys, der saa forfærdelig bedrøveligt ud paa det store Træ. Saa havde hun taget de pæne, grønne Morgensko frem; hun sad med dem i Skødet, og det havde jo nu været saa rimeligt, om hun havde grædt et Par Taarer ned i dem.

Men hun gjorde det ikke! Hun sad og spekulerede paa Pouls Ansigt, som hun havde set det i Lyset ude i Entréen. — Manden var jo komplet overkradset —!

Fru Emmys Tanker stod egentlig bomstille overfor dette Fænomen!

Kunde det være Skinsyge?

Hun havde læst et Sted, at det virkelige Liv er mere romantisk end nogen Roman, — men alligevel. — Det vilde dog være for stærkt! — Og paa en Banegaard! — Selv om Marga vel nok var en Kvinde med Temperament, — det var den Slags sorte radmagre Kvindfolk altid —!

Men alligevel, kradse ham i Ansigtet! — Nej, det var jo tosset, — minsandten det var tosset. Det hele var vist tosset —! Men hvor i Himlens Navn havde han saa været henne? — Næ, det var tydeligt, han kunde kun have været paa Stationen!

Men det var nu Synd, som han saa ud, — og han skulde da se at faa noget Borvand paa! —

Saa hørte hun en Vogn rasle ind i Gaarden. Hvem i Alverden kunde det være? — Naa, nu kom Poul ud; Gadedøren gik, hun hørte Stemmer.

»Minsandten Marga, — er det dig?«

Da sank Fru Emmy ned i den store Lænestol. Nu var hun altsaa knust. — Og Livet var værre end nogen Roman, det var det, — i alt Fald var Menneskenes haardhjertede Frækhed værre end den værste Roman.

Hun vilde ikke høre, hvad de sagde derude; hun vilde holde sig for Ørene. — Saa, nu tyssede Poul paa hende, Kvindemenne-

sket —! Ja, saa behøvede hun jo endelig ikke at stoppe sine Øren.

Nu hviskede de. — Men, hvad i Himlens Navn var det, — jo, der kom Lyden igen, — og den kom ude fra Entréen.

Det var en kvalt, men energisk Galen —!

Var hun blevet gal; havde Fortvivlelsen slaæet sig paa Nerverne. Nu galede det igen, — og de to derude. —

Saa kunde Fru Emmy ikke længere! Hun for hen til Døren, fik Nøglen rundt med vanvittig Fart, og stod saa midt i Entréen med Morgenskoene i Haanden.

»Hov, hov, — Du maa ikke«, raabte Poul og søgte at dække for et eller andet, der stod i Krogen.

Men dette et eller andet viste sig at indeholde en forbløffende Livskraft, for pludselig tumlede det frem paa Gulvet og afslørede sig som en mægtig Kurv med Laag, — en Kurv, der galede —!

»Nu er Du nok alligevel robet«, lo Marga Olsen og rakte Haanden frem mod Emmy, »jeg skal sige Dem, Frue, — jeg undte ham ikke at være ene Hane i Kurven, derfor tog jeg Race-dyret med«. Emmy tog den Haand, der blev rakt hende, og havde i det samme en Følelse, som denne Kurv var Nøglen til en Hemmelighed, der afslørede hende selv som et ubegribeligt Fæ, — men et meget lykkeligt Fæ. —

»Hvad, — hvad i Alverden er det —?« stammede hun.

»Det er den sorte Orpington, lille Emmy —«, sagde Poul, »nu skal jeg tage Laaget af Dyret. Og det er et Pragteksemplar, vil jeg sige dig, — en Riddersmand med Mod i Brystet, — det kan Du forresten se paa mit Ansigt«.

»Hvordan, — hvordan i Himlens Navn kommer De med den, Frk. Olsen«?

»Forholdsvis naturligt; ser De, Kammerraadens Vogn var forsinket og lige som den endelig arriverede, kom ogsaa en Mand farende ned til Stationen med denne her Kurv og raabte op, om der da ikke var nogen her, der skulde til Bonderup. Det skulde jo vi, og saa fortalte han en lang Historie om Dr. Pouls uheldige Hanekamp, — ja, den var virkelig meget morsom. »Doktoren er god nok til sit Brug, men han forstaar sig nu inte paa at fange Haner«, sagde han. — »Naa, men Høsemanden havde jo altsaa taget den og faaet den i Kurv, og om jeg da ikke vilde

tage den med! Det vilde jeg naturligvis, og her er Kreaturet! Men nu skal jeg virkelig videre — Glædelig Jul, begge to«.

»Vi haaber da at se Dem her, Frk. Olsen«, sagde Fru Emmy forvirret.

»Desværre, — det kan jeg ikke, — min Forlovede kommer og henter mig allerede i Overmorgen; — ja, vi skal hjem til hans Forældre«.

»Det er jeg virkelig ked af«, Emmy trykkede Marga Olsens Haand med pludselig og overstrømmende Sympati — »men rigtig mange Tak skal De ha! — og glædelig Jul —«!

De nikkede begge to fra Trappestenen, da Kammerraadens Vogn svingede ud af Porten.

»Tænk, naa hun er forlovet, det har jeg aldrig vidst«, sagde Emmy.

»Naa, har jeg aldrig fortalt dig det; det har hun saamænd været det sidste halve Aar —«, Poul var i Færd med at løse Naaget paa Kurven.

»Poul — var det nede hos Hønsemanden — ved Stationen — Du var med Vognen —«?

»Selvfølgelig, — hvor skulde jeg ellers være; — men dette her er virkelig en indviklet Kurv.«

»Nej, selvfølgelig —«, Fru Emmy mærkede, at nu kom Taaerne hende i Øjnene, »selvfølgelig, — hvor skulde Du ellers være, — og for at gøre mig en Glæde —«.

»Poul«, — hun opdagede i det samme, at hun stod med Morgenskoene i den ene Haand, »Poul, — naar Du har ordnet Hanen der — ja, jeg mener, nu gaar jeg ind og tænder Lysene — alle Julelysene«.

»Ja, jeg er der straks«, Poul masede stadig med Kurven.

»Men hør —«, Fruen vendte sig i Døren, »bad først dit Ansigt med Borvand, hører Du, Poul, — Haneklør kan vist være giftige«.

»Nej, det tror jeg ikke«, lo Poul.

»Aa, maaske«, — Fru Emmy smilede ogsaa — »nej, de er ikke giftige. Men tag nu lidt Borvand paa alligevel«.

Saa gik hun ind til Juletræet.

En Vise fra Kampaarene.

Det sønderjydske Lune fornægter sig ikke. Det bar over mangt og meget i alvorlige Tider, og det gav Mod og Feststemning, hvor danske kom sammen.

Fra Tiden lige umiddelbart efter Køllerpolitikken stammer den Vise, vi her bringer. Den er skrevet af Gaardejer Jørgen From, Fjelstrup. En Dag, han var syg, sad hjemme og havde god Tid, skrev han den, og den blev sunget første Gang af ham ved en af de første Sammenkomster i Anslet Forsamlingshus. Naturligvis gjorde den stormende Lykke, — hvad den forøvrigt har gjort mange Gange siden, — for den humorfyldte Satire, den lader regne ned over Overpræsident v. Køllers Ord: »Jeg vil have Ro!« og hans ligestillede mange Fortysknings-Foretagender fra disse Aar, — men ikke mindre for det Fortrøstningens Kampmod for Danskhedens Sag, der lyser ud af dens Ord:*)

(Mel: »Da Noah ind i Arken gik —«)

Der ligger et Land fra Tyskland mod Nord,

— Hurra!

et eget Folkefærd der bor,

— Hurra!

fredsæle Borgere, mest dog Bønder,

vel bedre end dem der længer til Sønder,

Men d a n s k e, det er de, det var de, og bli'r de

— Hurra!

*) Der findes sikkert ud over Landet mange flere gode Viser fra Fremmedherredømmets Tid. De bør samles, nedskrives og offentliggøres, mens de endnu huskes. »Sprogforeningens Almanak« vil gerne modtage saadanne Viser og bringe dem frem i de kommende Aargange.

En Gang blev der talt et mægtigt Ord.
— Hurra!
Der er en forfærdelig Uro i Nord!
— Hurra!
En lille Skare Agitatorer
mod Tysklands mangfoldige Millioner
Nej, de skal straffes! R o s k a l d e r s k a f f e s!
— Hurra!

Vi sender blot op en lille Hær
— Hurra!
af de Personer, der duer især;
— Hurra!
som Køller og Jacobsen, Hahn og Mauve
Strackerjan, Schrøder og Schindelhauer
og flere af samme Kulør og Stamme
— Hurra!

Og saa skal der sendes af Penge en Masse
— Hurra!
til Skærbæk Bank og en Kredssparekasse,
— Hurra!
Saa bygger vi Baner og uddyber Fjorde,
og Folk der sydfra til velfyldte Borde
i Nord vil vandre og Landet forandre
— Hurra!

Vi bygger dem Huse at leve i,
— Hurra!
de faar Uniformer at klædes i,
— Hurra!
Ved Husene sætter vi sort-hvide Stænger,
og Klæderne koster nu mange Penge
for dem m a a de stemme; det skal de ej glemme
— Hurra!

Saa kører vi paa vore Smaabaner flot,
— Hurra!
og de skal jo sikkert nok svare sig godt,
— Hurra!

og gi' umaadelig høje Renter,
sikkert nok ti, maaske tyve Procenter
Saa bygger vi flere, for saa gi'r det mere!
— Hurra!

Og Kro ved Kro vi bygger ved Banen,
— Hurra!
hvor man kan lidt Vædelse faa for Ganen
— Hurra!
Men vi vil Penge der tjene i Masse,
dem sætter vi ind i vor Kredssparekasse.
Det skal gi' Avance! — Ja, sikken Balance.
— Hurra!

Og saadan er alt i den rigtige Gænge,
— Hurra!
Vi faar nok Ro inden gruelig længe!
— Hurra!
Landraaden ene for Kredsen bestemmer,
Andresen og Martens von Dewitz klemmer,
Strackerjan raser og Danskerne maser!
— Hurra!

— — —
— Saa' er det nok, Tyskens Parole lyder.
— Hurra!
De sikkert dog der over Maalet skyder.
— Hurra!
For det, de kan skabe, det er blot Etiketten,
mens vi, vi holder paa Indfødsretten.
Se derfor vi er her, og derfor vi bli'r her
— Hurra!

Ja, Landet var dansk her fra Arilds Tid,
— Hurra!
og vi vil ej gøre det tysk med Flid.
— Hurra!
For Næring det gav os, og den var ægte.

vi kan kun paa Fader og Moder slægte.
Vi vil blot trygge her bo og bygge
— Hurra!

Og Dansk er her talt i mangfoldige Aar,
— Hurra!
saa langt som Sagn og Historie naar.
— Hurra!

Vort Sprog det vil vi elske og hædre,
vi ved intet andet, der er os bedre.
Lad os det ære, og ret det lære!
— Hurra!

Saa gaar vi vor Gang saa stille og tryg,
— Hurra!
med oprejst Hoved og rettet Ryg —
— Hurra!
Vi kæmper kun for Sandhed og Retten
og blæser et Stykke ad — Etiketten!
Vi bli'r ikke træt a' at kræve vor Ret da!
— Hurra!

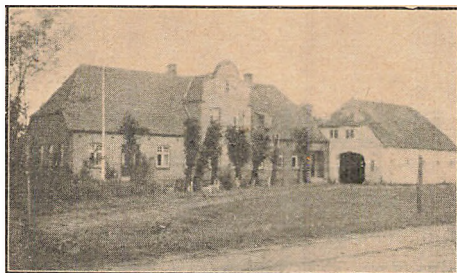
11 nye Forsamlingshuse.

Ved Verdenskrigens Udbrud stod Danskheden i Sønderjylland stærkere end nogensinde før — det indrømmes endog fra tysk Side. Et vigtigt Led i Arbejdet for Danskheden var det, som udførtes i vore Forsamlingshuse, der allerede dengang havde naaet et Antal af 50, og som laa spredt som et Net over hele Landsdelen, i de gode Egne saa tæt, at det ene Forsamlingshus' Virkeomraade naaede over til det næstes. Nede ved Sproggrænsen laa de i en lige Linje som en Fortrække fra Møgeltønder over Tønder, Jejsing, Bylderup, over til Tyrsbøl og Forsamlingshusene i Sundeved. Derimod var den saakaldte »truede Firkant« endnu ikke kommen med.

Efter Genforeningen, da Arbejdet i Forsamlingshusene kunde foregaa under frie Forhold, er det glædeligt at konstatere, at man nu omtrent har indhentet, hvad der dengang ikke kunde naas. Den »truede Firkant« har nu ogsaa faaet sine Forsamlingshuse i Ravsted, Øster Højst og Abild, og der er Forberedelser i Gang for at faa rejst eller købt Forsamlingsbygninger i Højer, Løgumkloster, Kollund og Tinglev; sidstnævnte Sted var der allerede før Krigen samlet en betydelig Kapital til Bygningen af et Forsamlingshus.

Men foruden disse er der ogsaa i de øvrige Dele af Sønderjylland rejst en Række Forsamlingshuse efter Verdenskrigens Afslutning, 11 ialt, og vi bringer nedenfor Billeder og en kort Beskrivelse af disse Forsamlingshuse, der forhaabentlig ligesom før Verdenskrigen vil indgaa som et betydningsfuldt Led i det nationale Arbejde.

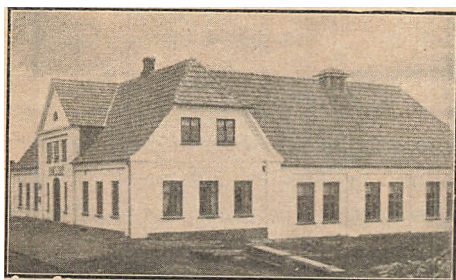
Abild Sogns Landbohjem.

I Foraaret 1923 traadte en Kreds af danske Mænd i Abild Sogn ved Tønder sammen for at drøfte Oprettelsen af et dansk Forsamlingshus, hvad der trængtes til i det stærkt blakkede Sogn, og det lykkedes det Andelssel-

skab, som var blevet dannet, at købe den hittidige tyske Kro, hvor ogsaa efter Genforeningen de nyoprettede tyske Ungdomsforeninger havde holdt deres Møder. Købesummen var 34,000 Kroner. Der er ydet Selskabet et rentefrit Laan paa 20,000 Kr., men Købesummen er blevet en Del forøget som Følge af nødvendige Forbedringer. Der er nu alkoholfri Beværtning i den gamle Kro, der ligger overordentlig smukt ved Tønder—Ribe Landevej.

Rangstrup Herreds Hus.

Efter Verdenskrigen følte i Rangstrupegnen i høj Grad Savnet af et Mødested. I 1919 dannedes en Sammenslutning af en stor Del af Egnens Beboere med det Formaal at faa rejst et Forsamlingshus.

Ved frivillige Bidrag skaffedes saa mange Penge til Veje, at Huset kunde blive opført, og Arbejdet paabegyndtes. Den 15. November 1923 foregik Indvielsen, og det vedtoges at give Huset Navnet »Rangstrup Herreds Hus«. Ved en Basar lykkedes det at faa skaffet Penge tilveje til Gymnastikredskaber, Udsmykning o. s. v.

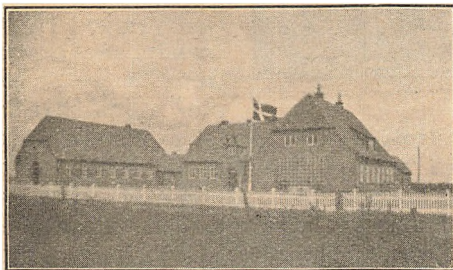
Øster Højst Forsamlingshus.

Paa et Møde i Øster Højst Skole i Februar 1922, hvor Sogneraad og Skolekommission var til Stede, foreslog Lærer H a n s e n at faa rejst et Forsamlingshus i Landsbyen. Alle tilstedeværende bifaldt Planen, og i Løbet

af kort Tid tegnedes af ca. 100 Bidragsydere et Beløb paa 7000 Kr. Gennem Sprogforeningens Bestyrelse blev der givet Løfte om et betydeligt Tilskud, og Arkitekt J e p F i n k, Aabenraa, leverede Tegningen til Huset, der blev indviet den 24. Oktober 1923. Salen, der gør et overordentlig smukt Indtryk, er smykket med en Række historiske Billeder. Der er senere bygget Scene og Staldrum til. Hele Byggesummen beløb sig til 30,000 Kroner.

Ravsted Forsamlingshus.

I Sommeren 1923, da Arbejdet paa den nye danske Skole i Ravsted havde taget sin Begyndelse, rejstes Tanken om at faa bygget et dansk Forsamlingshus i Tilknytning til Skolen. Det var Gdr. P. G a d, Hejsel, som

begyndte at arbejde for Planen, der ogsaa fandt Støtte hos Skoleforeningens Formand, Landstingsmand H. J e f s e n C h r i s t e n s e n. Sogneraadet skænkede en Grund umiddelbart ved den nye Skole, idet Tanken var, at Salen samtidig skulde benyttes som Skolens Gymnastiksal. Der tegnede sig 59 Andels-

havere, og 10. September 1923 afholdtes stiftende Generalforsamling. Tegningen blev udført af Arkitekt Gottschalck, Ravsted. Den 28. Juni 1924 blev Forsamlingshuset indviet. Gennem Sønderjydske Skoleforenings Formand H. Jepsen Christensen er der ydet et Tilskud paa 12,000 Kr.; og en unavngiven Mand paa Sjælland har skænket 4000 Kr.

Den smukke Sal er holdt i gammel Bondestuestil. I Tilslutning til Salen er der bygget en mindre Sal, der kan benyttes som Scene. Forsamlingshuset, — Sidefløjen til Venstre paa Billedet — er et godt Udtryk for dansk Byggeskik og passer med sine rene, stilfærdige Linjer overordentlig kønt ind i Landskabet.

Tornum Forsamlingshus.

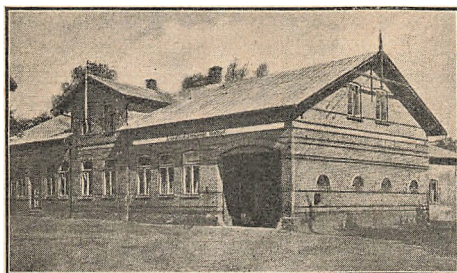

Allerede ved Aarhundredskiftet rejstes i Grænsekommunerne Hjortvad, Tornum og Mejlby Tanken om at faa bygget et Forsamlingshus, og der blev ogsaa paabegyndt en Aktietegning, men da det var vanskeligt at

opnaa Enighed om, hvor Huset skulde ligge, blev Planen udsat. Da saa den gamle Skole i Tornum skulde sælges henimod Krigens Slutning, blev Sagen taget op igen, og det resulterede i, at man enedes om at købe Skolen og indrette den til Forsamlingshus. Skolen blev købt paa Auktionen for 17,000 Mk., og Bygningerne blev istandsat og omdannet med en lille Tilbygning. Der indrettedes 2 Sale, der kan rumme godt 200 Personer, og i Huset findes tillige en Beboelseslejlighed. Med alle Omændringer kom Købesummen op paa ca. 10,000 Kr.

Forsamlingshuset fik en meget festlig Indvielse, idet det første Gang blev taget i Brug paa den største nationale Festdag, vi har oplevet, Afstemningsdagen den 10. Februar 1920.

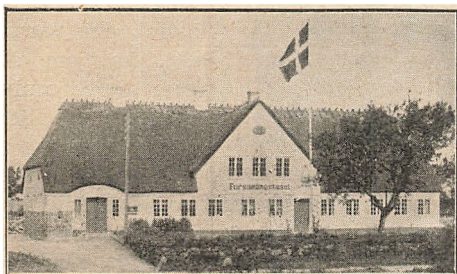
Holbøl Landbohjem.

Før Krigen havde Befolkningen fra Holbøl Egnen kun Tyrsbøl Forsamlingshus at slutte sig til. Det laa temmelig langt borte, og eftersom Delta-gelsen i Møderne blev større, blev det klart, at man maatte se sig om efter et

større og mere centralt beliggende Lokale. Lejligheden hertil fandt man i 1918, da Ejeren af Holbøl Kro, en Holstener, udbød Kroen til Salg. I Februar 1918 købtes den for 65,000 Mk. Køberne var Gdr. H. J. Moos, Undelev, Fr. Schmidt, Hønsnap, og Kr. Philipsen, Lundtoftbjerg, medens en Kreds af Egnens Mænd stod som Garanter. Kroen fik Navnet »Holbøl Landbohjem« og beholdt Krobevillingen. Der findes Gæsteværelser og Restauration, to Sale, en der kan rumme 100, og en der kan rumme 250 Personer.

Ensted Sogns Forsamlingshus.

En Kreds af Ensted Sogns Beboere havde længe før Krigen savnet et Hus til at samles i om almen og kristelig Oplysning og sund Idræt, der ikke godt kunde trives i Sognets 19 Kroer med Spiritusbevilling.

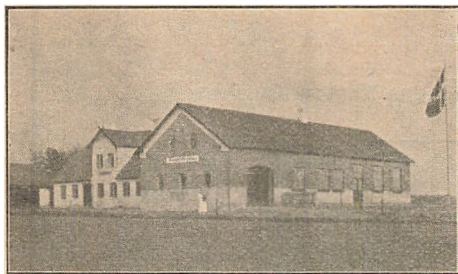
Først i Foraaret 1924 er det lykkedes at komme i Besiddelse af Stubbæk Kro, som i 1915 var gaaet over paa tyske Hænder. Kroen kom til Auktion, og Gaardejer Frederik Bach, Sdr. Hostrup, blev som hemmelig Repræsentant for et mindre

Selskab, der var dannet med det Formaal at faa Kroen omdannet til Forsamlingshus, højstbydende for Bygningerne. Prisen var 21,000 Kr. Der foretoges nu en Andelstegning i Sognet, der fandt god Tilslutning. Efter Arkitekt J. Finks Tegning blev Huset ombygget til et overordentlig smukt Forsamlingshus. Der findes en hyggelig Forsamlingsal, 100 Kvm., med hvælvet Loft, og en mindre Sal blev indrettet i Køreporten, desforuden er der en ret rummelig Beboelse til en Bestyrerfamilie.

Ombygningen har kostet cirka 16,000 Kr., saa Ejendommen staar nu i 36,000 Kr. Dog skal heldigvis den hele Sum ikke forrentes. Trods de nuværende vanskelige Pengeforhold er der tilflydt Forsamlingshuset god pekuniær Støtte fra mange gode Venner.

Huset blev indviet den 21. Juli, og den 31. August afholdtes der en stiftende Generalforsamling, hvorved Huset overgaves til Andelsselskabet.

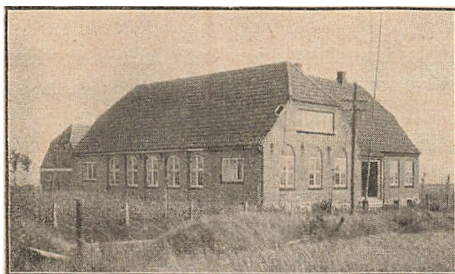
Tirslund Forsamlingshus.

I September 1919 vedtog 7 Mænd fra Tirslund og Gøtterup at købe Tirslund Kro med tilhørende Købmandshandel, der var til Salg, for, om der viste sig Stemning derfor, at lade Ejendommen overgaa til et Selskab, som

wilde omdanne Ejendommen til Brugsforening og samtidig indrette Forsamlingshus. Ejendommen blev 1. Novbr. 1919 købt og overdraget til Gdr. St. Oxholm, Gøtterup, og M. Smidt, Tirslund, for 79,000 Mk. Der blev optaget et Laan paa 15,000 Kr., men i det første Aar maatte der betales 15 pCt., saa Købesummen blev 17,250 Kr. I 1920 blev det saa ombygget til Forsamlingshus, der drives og ejes i Forbindelse med Brugsforeningen af dennes Medlemmer.

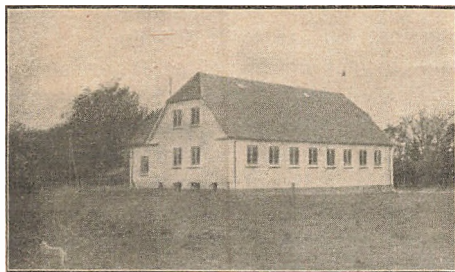
Nustrup Sogns Forsamlingshus.

Allerede i 1898 fik Nustrup et Forsamlingshus, som ogsaa blev udmærket benyttet. Men det var i privat Eje, og i Aaret før Krigens Udbrud kom Tanken frem om at bygge en ny og større Forsamlingsbygning. Afdøde

Gdr. H. Gram gav gratis Byggeplads lige ved Siden af Nustrup Mølle, der byggedes 1856 af H. A. Krüger, og Huset rejstes i 1914 lige før Krigens Udbrud, saa det først blev taget i Brug kort før Jul 1918. Huset er bygget med to Fløje med Beboelseslejlighed i den ene Fløj. Det har to Sale, der tilsammen kan rumme 300 Personer. Huset, som Arkitekt P. Gram har givet Tegning til, har kostet ca. 20,000 Mk.

Københoved Forsamlingshus.

Det første Forsamlingshus i Sønderjylland blev rejst i 1892 i Skrave. Det laa lige ved Skodborg Sogneskel og var beregnet for begge Sogne, men kom derfor til at ligge noget afsides. I 1906 fik Skodborg sit eget Forsamlingshus, og allerede før Krigen var der i Københoved Ønsker fremme om at faa rejst et Forsamlingshus i Landsbyen for at faa Ungdommen paa Udflyttergaardene i Krogstrup med til Gymnastik og det øvrige Ungdomsarbejde. Efter Genforeningen blev Tanken virkeliggjort. I Vinteren 1922/23 blev der foretaget en

Tegning af Bidrag, der kom op paa 16,000 Kr., og foruden Pengebidrag blev der ydet gratis Arbejde ved Opførelsen. Husmødrene tog skiftevis Haandværkerne paa Kost, og 10. Oktober 1923 blev Huset indviet.

Tegningen er udført uden Honorar af Arkitekt Hans Schmidt, Roskilde, der stammer fra Københoved. Salen kan rumme 200 Personer. Foruden den store Sal er der en mindre Sal, der kan rumme 50 Personer, Biblioteksværelser m. m. Hele Ejendommen har kostet 27,000 Kr. Ved Siden af Forsamlingshuset er der en Idrætsplads paa rigelig 1½ Hektar.

Lintrup Sogns Forsamlingshus.

I Lintrup, som efter Genforeningen har været en Landsby i stærk Udvikling, og hvor man i høj Grad savnede Forsamlingslokaler, lod en Kreds af Mænd udbyde Tegning til Aktier i et Forsamlingshus. Postmester H a n s e n

gav en gratis Byggegrund, der laa midt i Byen, og i Sommeren 1923 opførtes Huset, bygget og tegnet af Bygmester M. J e n s e n. Indvielsen fandt Sted den 21. Oktober 1923, og samtidig med Indvielsen afsløredes en Genforeningssten. Ved Indvielsen var der over Talerstolen ophængt et stort Dannebrogflag, der var skænket af Frk. Marie Henningsen, Lintrup. Værkfører Karl Iversen, Fredericia, Søn af Skomager Iversen, Lintrup, mødte paa egen Bekostning med et 12-Mands Musikorkester fra Fredericia. Der findes i Forsamlingshuset 2 Mødesale, der kan rumme 250 Personer.

Mindets Blomst.

af Hans Hejselbjerg-Poulsen.

Friske Bøgeskove, grønne Enge, hvis Farve staar i smuk Kontrast til det blaa Hav; Marken, som er omgivet med de dejligste Hegn, Fuglesang, lette, klukkende Smaabølger, — — — — det er Sønderjyllands Østkyst. — — Her har Bølgen nynnet Takten til vor Vugge, her er Fædrenes Land — — — — Mindernes Land!

Dyb Tavshed hviler over de smaa Vige, kun svage Pust kruser den blaa Havflade og leger med Løvet, — — hvisker, — — nynner — — Mindernes Sang!

Paa et saadant Sted fører en Strøm af Tanker os tilbage til vor Histories Dæmringstid, til Oldtidens larmende Kampe, til Vikingetidens Røvertogter, og en Række sælsomme Billeder drager forbi os — — — vilde Jagter, hedenske Gudefester, larmende Kampspil — — alt det fletter — Mindernes Krans!

Stolt og majestætisk ragede Høvdingen Bars's Borg op over Trætoppene. Trætaarnets Tag med dets høje Signalmast saas langt ude paa Havet, og i de stormfulde og mørke Efteraarsnætter, naar Blussene i Signalmasten tændtes, ledte de hans Mænd ind i den lille, lune Genner-

*) Forfatteren til efterfølgende Fortidsskildring, den unge Gymnasiast Hans Hejselbjerg Poulsen, er en Dattersøn af Niis Callesen, Leerskov, der havde en saa udpræget levende Interesse for vort Lands Fortidshistorie, og som har ydet et meget værdifuldt Bidrag til at samle de gamle Sagn og Minder, hvad Læserne af de gamle Aargange af Sprogforeningens Almanok sikkert endnu vil mindes med Glæde.

N. H.

9*

fjord, naar de smaa Skuder, tungt lastede med Røvergods, havde forsinket sig, eller naar de barske Vestenvinde havde tvunget de trætte Krigere til at gribe Aarerne.

I Vagtaarnet stod Vagten og ventede paa Skarens Ankomst, den store Bro var trukket op; thi der er Ufred i Egnen. Ridder Bars er i Kamp med den stolte Ridder Ulf fra Sydbyn, men »Forfasts« høje Mure og dybe Grave byder ham Trods, og Taarnene, som i Tusmørket ligner uhyre Kæmper, rager i Vejret, mørke og klodsede som Trolde, der haaner Menneskene.

Der lyder et Hornsignal, Broen sænkes ned, Kæderne rasler, de store Lænkehunde gø'r, og alle strømmer til Porten for at byde de hjemvendende Mænd velkommen. Først kommer Borgherren Bars; med mørk og alvorlig Mine gengælder han Hustruens Hilsen, tavs og stille drager Skaren forbi — — — Ufredstiden er inde — — — Budskabet herom læses i ethvert Aasyn.

Den unge, kække Halvor, Bars's Søn, har bejlet til den store Høvding Ulfs Datter Ingrid; men Ridderen har bestemt hende for en anden. Kun haanlige Ord havde han tilovers for Ynglingens Bøn.

Bars's Mænd ser endnu haardere og mørkere ud, da de samles i Borgstuen, alt vidner om Hævn og om Kamp; thi vore Forfædres Sværd sad løst i Skeden.

En mørk og sludfuld Efteraarsdag stævnede en lille Skude ind mod ~~Genne~~ Strand. I Forstavnen stod to unge, Blæsten leger med de mørke Haarlokker, mens den friske Brise fylder Sejlene, saa Fartøjet skyder som en Pil gennem de oprørte Vande.

Længere ude, ud for Bars's Ø, dukker ogsaa en Sejler op. Med alvorlig Mine maaler de to unge Afstanden mellem Skibene. Det er Halvor og Ingrid, som med ængstelig Spænding betragter den kommende Sejler, idet de med kold Alvor og Trods søger at finde den Skikkelse mellem de mange bevæbnede Mænd, som burde elske dem, men som nu vil udøve sin grusomme Hævn over den ulydige Datter og hendes kække Bejler.

En lille kæmpende Skare trækker sig langsomt tilbage mod »Forfasts« skærmende Mure. Vejen fra den

ellers saa fredelige og kønne Genner Strand op til den stolte Borg er mærket med faldne Krigere. Langsomt bevæger de to kæmpende Parter sig hen imod den nedsænkede Vindebro. Angriberne trænger endnu haardere frem. Ridder Ulfs høje Skikkelse er blandt de forreste. Med voksende Harme trænger han frem og fælder den ene efter den anden af den tapre, lille Skare. Nu trænger han ind paa den gamle Bars, som er kommen sine Mænd til Hjælp. De bliver hurtigt Midtpunktet for Kampen. Stridsøkserne hæves — — — og for hvert Hug synker een sammen.

Pludselig lyder et Skrig. Det er Ingrid, som er bleven Vidne til det skrækkeligste, en Kvinde kan opleve. Halvor, som var styrtet sin gamle betrængte Fader til Hjælp, synker sammen for et af Ridder Ulfs forfærdelige Hug, — — hun styrter til, Stridsøksen hæves paany — — den rasende Fader ved ikke, hvad han gør!

Genners rolige og før saa fredelige Egn oplyses denne Aften ved den forfærdeligste Brand. Luernes Ildtunger synes at ville naa helt op til de graa af Blæsten forrevne Skyer. Stormen driver Gnisterne ud over Havet, og belyser en lille Skare, der er i Færd med at gaa om Bord i den lille Skude. Den høje, mørke Anfører ser endnu en Gang tilbage, Flammerne fra den brændende Borg kaster deres uhyggelige Skær over det mørke Ansigt — — Taarnene styrter sammen med et forfærdeligt Brag, idet de slynger et Hav af Gnister i Vejret.

Men ved Voldgravens Bred laa to Lig. Døden havde forenet de to unge. Skæret fra den hændende Brand falder hen over de blide Ansigter — et Smil ses endnu. — — — Valkyrien har baaret deres Aand op til Valhal.

* * *

Der er gaaet mange Aarhundreder siden hin Efteraarsaften. Stedet, hvor Borgen laa, var ved Aar 1630 næppe til at kende. Borggraven var forvandlet til en uigennemtrængelig Sump, i det mørke, stillestaaende Vand skød en ensom Sumpplante op, og mangen Gang i de stille Sommeraftener gled en Svale hen over Sumpen, hvor

Millioner af Myg summede. Af selve Borgen var der ikke levnet en Sten eller en Planke. En sjælden Gang fandt Børnene, naar de var staget over Sumpen, en Stump forkullet Træ eller et andet Minde om hin fjerne Fortidsborg.

Nogle krogede og forblæste Egetræer, der ligesom vred sig i Fortvivelse over den Mangel paa Harmoni, der var mellem de gamle, forkrøblede Stammer og det friske, grønne Løv, formaaede næppe at holde sig oprejst, men bøjede sig for den skarpe Vestenvind, idet deres lange, tynde Topgrene pegede i den Retning, hvorfra hine grusomme Mænd var komne. Det var de sidste Rester af hine Egetræer, som engang havde været sejrende Rivaler overfor Borgens høje Tinder.

Naar Mosekonens Bryg i den stille Aftenstund hyllede Genner-Egnens Kær og Marker ind i sit Taagesløv, da ragede de forkrøblede Rester endnu op af Taagehavet ligesom Taarnene i fordums Tid. Og i de kolde Vinteraftener, naar Stormen peb i de bladløse Kroner, da var det, som om en monoton Klagesang lød fra disse Steder, som blandede sig med de nære Bølgers Brusen til Naturens Gravsang over de to unge.

I saadanne Nætter sattes Almuens Fantasi i Bevægelse og fra Gammelmandsstolene i Genner-Gaardenes Kakkelovnskroge fortaltes mange sære Ting om alt, hvad der var sket paa dette Sted, om Kæmpen Bars, om to unge Gengangere, om vilde Jægeres Færd og om Vaabengang, Ligskarer og fredløse Aander, og man paastod, at Natravens Skrig nylig var bleven hørt i Trætoppene, og det betød Ulykke, Krig og Pestilens.

Atter luede Krigsfaklens Brand over vort Land og over vore ulykkelige Forfædres Hoveder. Rædselsskrigene fra Tredivaarskrigen var endnu næppe forstummede, førend de sidste Smertenssuk blandede sig med nye Klage- raab fra det forpinte Folk.

Sverrigs nye Konge Karl X. Gustav, som havde tvunget Danmark til den ulykkelige Fred af 28. Febr. 1658, havde besluttet at storme København og saaledes tage hele Danmark. Mange troede, at Danmarks sidste Time var

kommen. Men Københavns Borgere viste Natten mellem 10. og 11. Febr. 1659, at de var tro mod Konge og Land. Sydfrå sendtes Tropper herop, som skulde hjælpe, men de gjorde mere Skade end Gavn. De bestod mest af polske Horder eller rettere af tyrkiske og tatariske Afdelinger. Disse sidste laa i hvert Fald her i Egnen, og disse fremmede Soldaters Grusomhed, Raahed og Umenneskelighed trodsede enhver Beskrivelse. Endnu i vore Dage lyder der hændende Fortællinger om disse Menneskedyr's Fremfærd overfor Befolkningen. Kirkebøgernes Dødsregistre er endnu tavse Vidner om den skrækkelige Tid.. Senere begyndte Pesten ogsaa at rase, og den bortrev alene i Øster Løgum Sogn ialt 255 Mennesker, eller næsten Halvdelen af Sognets Indbyggere. Flere Landsbyer stod næsten tomme. Landsbyen Leerskov havde kun 1 Familie. Roubjerg havde kun 7 Indbyggere, og Flækken Genner med sine to smaa Kirker forvandlede i kort Tid til en rygende Ruinhob, paa hvis Tomt den nuværende Landsby staar.

En kold og regnfuld Sensommerdag drev Byhyrden John Holdensen sin Kvægflod ned gennem Genner Østergade ud imod de store Fællesagre, som laa nordøstfor Byen ned mod Hoptrup Sogneskel. Udenfor den østlige Gaard i Byen stod den gamle Jens Bundesen, hvis Hustru og Børn nylig var døde af Pesten. Hyrden sendte sin Medhjælper af Sted med Flokken og gav sig selv i Snak med Bonden:

»Hvoddén gæ de jæ hæ i den Byænd?«

Æ Dav skal jo baade Jens Blok og Fall Dinsen jo' res, Guj véd, næ æ Tue komme te vos! Men de aalle væst æ da, te de ka' snart it vov aa kom te Løj m næ æ Lig, for den ska jo væ helt fuld a Tyrkere. Æ Gaae Jovs*) saa æ tre Stej, hvo det brænd dæ op!«

En svag Røg saas endnu stige op i den Retning, i hvilken Hyrden pegede med sin gamle, krogede Kæp. — —

»Ja John«, sagde Jens Bundesen, »de æ haae Tie, vi løwer i, det va vist bedst, te vi haj vædt dæ, hvo Jens og Fall no æ«.

*) I Gaar Aftes.

»Ja, men de æ sku godt, tæ vi hae Bashy, for æ ska sej dæ, æ ha no i den siest Tid gouen^{*)} lidt aa pysslet^{**)} ved den hersens Somp, og æ ha faat en Øvergang i Lav; men dæ æ inne anne, de kinner den end æ; men næ de her Kaboter^{***)} og Tyrkere komme, ska æ nok hyt æ Skind. Se I barestens aa faa æ Børn aa æ Kvindfolk hæned, saa ska æ sku nok tej de Kael ve dæ Nejs![«]

— — — Og den gamle Hyrde fik Brug for sit Løfte. Han var næppe kommen ud i Nærheden af Holmen eller den saakaldte »Bashy«, førend han saa en tyk Røgsky vælte op bag ved »Korsbjerg«. Det var uden Tvivl Hans Korsbjergs Gaard, som brændte. En voldsom Larm, blandet med Hundegøen, Skrig og fremmede Eder naaede helt ned til Hyrden og hans græssende Undersaatter. Et Skær af Harme gled hen over den gamles furede Ansigt. Han anede, hvad der skete deroppe i Landsbyen, og straks slog den Tanke ned i ham: Jeg maa have Overgangen i Orden, saa Flygtningerne kan redde sig derover, førend Polakkerne kommer!

Næppe var han kommen ud paa Midten af sin hemmelige Overgang, førend nogle flygtende Kvinder kom løbende ned imod ham fra den saakaldte »Postvej«. I Favnen havde nogle deres Værdisager, andre deres spæde Børn.

Pludseligt ser han fire Ryttere komme i strakt Galop henne fra Hegnet. Deres Ansigtstræk røber, at det er de frygtede Tatarer.

Gamle John, som var naaet over paa den anden Side, vinker ad Kvinderne, idet han træder ud paa de Sten, ad hvilke man kunde komme over til Holmen.

I dødelig Angst styrter Kvinderne til, de første er allerede ude paa Midten, da Rytterne bandende og støjende naar hen til Sumpens Bred. Paa begge Sider af de ulykkelige Kvinder lurer det mørke Dyb paa, at en skal miste Fodfæstet og styrte ned i det bundløse Morads; men den store Fare giver dem en hidtil ukendt Kraft, og det lykkes dem virkelig at naa frelst over til Holmen.

Næppe er de kommen over, førend nogle høje Brøl

^{*)} gaet. ^{**)} syslet. ^{***)} Kroater.

lyder fra den modsatte Bred. Rytterne, som havde indset Umuligheden af at naa over ad den Sti, som syntes at være under Vandet, vilde ikke give tabt nu, da deres Bytte var saa nær ved. Efter et givet Tegn borer de Hælene i Hestenes Sider, Dyrene stejler, idet de mærker Faren, som lurar paa dem fra det sorte Dyb; men Rytterne tvinger dem ud — — — —. Det bundløse Dyb suger Byttet nedad. Soldaterne aner nu først, da det er for sent, hvad der vil ske, forgæves søger de at komme af Sadlen for at redde sig tilbage — — — —. Langsomt synker de stakkels arbejdende Dyr, Skrigene inde fra Genner By blandes med Rytternes Brøl, — — — — langsomt synker de, mens de udstøder de frygteligste Eder. Endelig lukker Mudderet sig over dem, og de sidste Eder naar kun som en Luftboble op til Overfladen. Den brister — — — —
Og saa er alt stille.

Vinden hvisler i Rørene og Sumpplanterne, det lyder som nogle klagende Suk, ogsaa de dør hen — — — — saa er alt fredeligt og stille — — — —.

* * *

Nu høres der kun nogle underlige Fortællinger uden Sammenhæng om det, der skete paa hint Sted i Hedenskabets Tid og for henved 300 Aar siden.

Hvor Borggraven og senere Sumpen var, der græsser Bondens Kvæg nu, og i de stille Sommeraftener høres tit Slaamaskinens Klappen eller en Rævs Glammen, mens den i lange Sæt springer over den lave Bund op til Holmen, hvor den har sin Hule. Ingen tænker mere paa, hvad der skete paa det Sted. — — Alt er glemt.

Naar Efteraarstormen farer hen over vort Land, hvisker den i de forpjuskede Tjørnebuske, som dækker den Holm, hvor Halvors og Ingrid's Ben forlængst er smuldret hen under Grønsværet; og Vestenvinden, som forlængst har fældet de sidste Rester af de stolte Ege, søger nu at fortælle os i sit hviskende og undertiden hylende Sprog om det, som er sket her gennem Tiderne. Og mens den sukker i de kolde, bladløse Grene, sættes vi uvilkaarligt tilbage til hine fjerne Tider, og idet vi samler de sidste Rester af Sagn og Fortællinger, søger vi at gøre os en Fore-

stilling om Fædrenes Liv og Kamp, og naar Mørket har tilsløret alt for vort Øje, og Freden har holdt sit Indtog, da gaar der et Stemningsbrus igennem os, en Række Billeder drager forbi Øjet, og i Tankerne hører vi Vaabengang og Raab og ser Skarerne drage forbi — — Mindernes Tog — — Mindernes Sang.

Rundt omkring ved hine Steder gror Mindets Blomst endnu. I de gamles smaa Stuer i Genner findes endnu smaa forkrøblede Skud af den; men hver af disse gamle tager et med sig, naar de køres til Løgum gamle Kirkegaard. De sidste Rester vil forsvinde, naar Ploven har vendt den sidste Lyngtop og sløjft den sidste Kæmpehøj. Det er med Vemod, vi tænker paa det; men lad denne Vemod give Plads for Beslutningen om at redde det, der endnu kan reddes af dunkle Minder og Sagn. Da vil Mindets Blomst sent dø ud; men den vil leve længe i vor Hjemstavns saga, og den vil maaske endnu engang blomstre frodigt paa hine Steder, som er os dyrebare.

Lad os da værne om Mindets lille hensygnende Blomst og lad os flette disse Sensommerens sidste Roser sammen til en herlig Mindekrans; thi de er det værd — — —

Skønne Land! I din rige Have
Mindets Blomst gror paa Heltegrave.
Mindets Blomst!

Den sidste Henrettelse i Kliplev.

Naar man passerer Landevejen fra Lundtoft til Kliplev, ligger til Højre for Tingbjerget en ensom Skovvej. Den fører over Banelinjen og ind gennem Skoven, hvor den atter mødes med Landevejen, der fører fra Søgaard til Kliplev. Et Par Minutters Gang fra Banelinjen ligger en Høj, »æ Pold«, paa den ene Side begrænset af en Bæk, hvor Vejen fører over en Bro. Denne Høj benævnes af Omegnens Beboere for »Jonas' Pold«, og selve Bækken benævnes ligeledes »Jonas' Bæk«.

Længere tilbage i Tiden blev denne Vej en hel Del benyttet som Færdselsvej af Omegnens Folk, men i de Aar, da Troen paa Spøgeri og Gengangere var saa almindelig blandt Almuen, var dette et Sted, Folk nødigt passerede ved Nattetid. Overtroen satte dette Spøgeri i Forbindelse med den frygtelige Udaad, som skulde være begaaet for over 100 Aar siden, og mente at høre baade Klagelyde og andet Pusleri. Man talte om, at der blev kastet med Sten fra usynlige Hænder, saa man næsten kunde kalde det livsfarligt at passere Stedet ved Nattetid.

Hvorledes det forholdt sig med dette Stenkasteri, om det var den henrettede Kobbersmed, der lavede Unoder, hvilket dog næppe er troligt, eller det var levende Mennesker, der kunde have Interesse af at komme Folk til Livs, skal være ufortalt, men sandt er det, at i et enkelt Tilfælde blev en Sten saa stor som et Barnehoved med stor Kraft kastet efter den gamle, nu afdøde Godsforvalter Petersen paa Søgaard, som en Nat passerede Stedet. Han gik i sine egne Tanker og anede ingen Fare, men idet han gik forbi det berygtede Sted, kommer en stor Kampesten susende lige forbi ham. Havde den truffet, kunde den have dræbt ham. Imidlertid var Petersen ikke den Mand, der gik af Vejen for Spøgeri af den Art, han fattede straks Mistanke, at det var en levende Krybskytte, der vilde ham til Livs. Han lagde saa Vejen i en stor Bue for at gribe

Voldsmanden bagfra, men al Undersøgelse viste sig resultatløs. Hvor Stenen var kommen fra, var ham en Gaade, saa længe han levede. Hermed vil vi slutte med Spøgeriet og gaa over til de virkelige Kendsgerninger.

I Begyndelsen af Chr. den VII.'s Regeringstid endnu vandrede de jyske Nomadefolk rundt i Landet. De rejste sædvanlig ikke i større Flokke, men vandrede som oftest parvis med deres Børn, men alligevel kunde Familien vokse til 10 a 12 Personer i Følgeskab. Slesvig og Holsten var sædvanlig den sydlige Venedekreds, hvorfra de søgte tilbage til de store jyske Hedeegne. Naar de om Vinteren var paa Vandring fra By til By, var det med blandede Følelser, at Befolkningen modtog de uvelkomne Gæster, men ikke destomindre kunde Folk ved denne Lejlighed faa deres Redskaber repareret, thi der fandtes særlig dygtige Kobbersmede iblandt dem, og da særlig Kobber- og Messing-Køkkentøj var saa almindeligt dengang, kunde saadanne beskadedede Sager repareres, naar Kedelflikkeren opslog sit Paulun i Byen.

Til disse Kedelflikkere hørte Jonas med sin Kvinde, om hvem Fortællingen egentlig drejer sig.

Ifølge Kirkebogen i Kiplev fra 1781 skulde hun være en Datter af Kvæghyrden i Oksenvad, og være baade døbt og konfirmeret, ja endog kirkelig ægteviet i Sommersted. Det var nemlig det mærkelige ved disse jyske Taterfolk i Modsætning til Zigøjnerne, at de næsten aldrig undlod at lade deres Børn døbe, naar Tid og Lejlighed gaves dertil, og Præsterne stillede sig gerne beredvillig overfor Forældrenes Ønske, men med Hensyn til Konfirmation og Vielse stillede Sagen sig anderledes, og ifølge gamle Beretninger er Folk, som har siddet i Viborg Tugthus for Rapseri, først bleven konfirmeret i en høj Alder, efter at de af Præsten var bleven undervist i den hellige Skrift, som de i Forvejen var aldeles ukyndige i.

Allerede paa den Tid begyndte enkelte af disse omstrejfende Taterne at bosætte sig, hvor der var Lejlighed til at erhverve sig en Plet Jord, særlig paa Hedeegnene. Senere er næsten hele den omvandrende Taterslægt gaaet op i den bosiddende Befolkning, deres hjemlige »Kæltring-Sprog« er forglemt, og kun Sagnet om Natmandsfolkets Bedrifter er tilbage. Men endnu saa sent som Midten af forrige Aarhundrede fandtes 4 a 500 Nat-

mandsfolk, og endnu kan der hist og her iblandt Almuebefolkningen i de jydsk Landsdele træffes paa Folk, som er tydeligt prægede af Afstamningen fra Taterslægten. Mændene var gennemgaaende kønne og ranke Karle, smidige og senestærke. Derimod var deres Kvinder efter Befolkningens Begreb alt andet end kønne.

Den før omtalte Jonas, som var født i Jylland, besøgte med visse Mellemlum Hyrden Jakob i Hes. Han havde en Datter, og hun fandt Behag i den unge raske Kobbersmed, som ved sine Fortællinger om det eventyrlige Vandreliv i det fremmede havde vakt hendes Interesse og Kærlighed, og da hun maaske selv har haft noget af det urolige Zigøjnerblod i sine Aarer og drømt om alt det dejlige, hun vilde faa at se ude i den vide Verden, blev Resultatet, at hun gav den unge Kobbersmed baade Haand og Hjerter og forlod sit stille Hjem med sin Mand, ikke anende, hvilken tragisk Skæbne de begge gik imøde.

Saa var det i det Herrens Aar 1781, at Jonas og Maren paa deres Vandring kom til Klipleve Sogn. Midt i den barske Vinter passerede de den i Begyndelsen af Fortællingen omtalte Vej i Skoven. Maren var højt frugtsommelig og saa medtaget af Kulde og Elendighed, at hun segnefærdig faldt om ved »æ Pold« og bad sin Mand om at gøre Ende paa hendes Lidelser. Manden vægrede sig længe ved at udføre en saa skrækkelig Daad, at myrde sin Hustru, da han dog holdt af hende paa sin Vis, men efterhaanden som Værne og Smerterne tog til hos den stakkels Kvinde og hun vedblev at bede Manden om at dræbe hende, besluttede han sig til, meget imod sin Vilje, at opfylde hendes Bøn, og med nogle kraftige Slag med en Sten, fuldførte han den gruelige Gerning. Derefter tog han Liget og stoppede det ind under Broen for at skjule Misgerningen. Men da han senere besindede sig over det gruelige, han havde begaaet, blev han saa fortvivlet, at han med det samme løb ind til Klipleve By og meldte det til Godsovrigheden paa Søgaard Gods, og aflagde en fuldstændig Bekendelse. En Øvrighedsperson og et Par andre Mænd kørte med Morderen ud til Mordstedet, hvor Liget laa. Det blev derefter ført til Klipleve, og efter at det lovmæssige Ligsyn havde fundet Sted, blev den myrdede jordet i det vestlige Hjørne af Kirkegaarden.

Jonas blev arresteret og sad en Tid lang i Arresthusets

Fængselskælder. Dette Arresthus, som ligger vestfor Kirken, var indtil for faa Aar siden Godsets Ejendom, hvor Lovovertrædere af enhver Art blev indsat, indtil de blev transporteret til de større Fængsler i Aabenraa eller Tønder. Paa denne Tid skal Klipleve have hørt ind under Tønder Landsret, og samtidig under den Regering, som havde sit Sæde paa Gottorp. Iøvrigt havde Godsovrigheden under von Thienens og senere under v. d. Schulenburg en temmelig udstrakt Myndighed, selv om Haands- og Halsret var den frataget. I dette Tilfælde, hvor en saa frygtelig Forbrydelse var begaaet, maatte Dommen henlægges til en højere Domstols Kendelse. Jonas blev dømt til at have sit Liv forbrudt til Skræk og Advarsel for andre, og endskønt han baade angrede og bekendte sin grufulde Gerning, kunde der ikke være Tale om Skaansel. I Loven hed det Øje for Øje og Tand for Tand, og hine Tidens Love var strengere end nu til Dags. Dommen lød paa Halshugning med Økse, og Kroppen skulde lægges paa Stejle og Hjul.

Sydfor Klipleve By ved Vejen, som fører til Vilsbæk, ligger en Gaard, som bærer Navnet »Stejle«, paa hvis Mark Retterstedet var henlagt i det sydøstlige Hjørne. Endnu saa sent som i Begyndelsen af forrige Aarhundrede og senere endnu, stod Resterne af Galge og Stejle og Hjul paa Retterstedet, som helt gamle Folk kunde erindre at have set i deres Barndom. Toften, hvor Retterstedet stod, var langt hen i Tiden skattefri for Ejeren.

I 9 Maaneder sad Jonas i sit Fængsel, inden den endelige Domsafsigelse fandt Sted. En raakold Novembermorgen skulde Henrettelsen foregaa. Et Par Dage forinden var Bodelen og hans Medhjælpere ankomne for at gøre deres Forberedelser til Delinkventens Modtagelse. Den Morgen, Henrettelsen fandt Sted, blev Jonas taget i Skrifte af Sognets Præst, Pastor Klinger, og kort efter at have nydt den hellige Nadver ført ud til Retterstedet, hvor en stor Menneskemængde fra de omliggende Byer var mødt. Efter at han havde bestøget Skafottet, og Dommen var oplæst af en tilstedeværende Øvrighedsperson, blev et Tørklæde bundet ham for Øjnene og Halsen blottet, hvorefter han lagde sit Hoved paa Blokken. Skarpretteren hævede Øksen, og i et Hug var Hovedet skilt fra Kroppen. En af Skarpretterens Medhjælpere tog Hovedet i Haanden og fremviste det til alle Sider. Derefter blev det sat paa en spids Stage, og Kroppen lagt

op paa Hjulet, som ligeledes var anbragt paa en oprejst Stang,
til Føde for Ravn og Krager.

Saaledes foregik den sidste Henrettelse i Kliplev Soga.

P. C. A. Christensen, Søgaard.

En økonom.

Sidst da æ å min kuen va te stajs fandt hun o,
te vi å skuld hå köwt woss et fint baromete,
få de ho hun set ind ved Anne Margrete,
te sæt apperat ho han fåt sej, Niels Pete,
å de var no så billig å dejle å fo.

Å vi såw, hvo di stow, ja, do kinde em nok,
de var loste, so hun, næ e vise den svinge,
men e sagg, de æ den, skal æ sæj dej, te Inge
töss, næ Nielses hæ jet, så skal vi itt væ ringe,
å hun so, de vild pynt o wo vegg som en klokk.

De æ godt å kund prikk o en knap, ja, å skrugg en
vise omkring å steld fast o e skyv, —
men min jegt hæ kund sæj mæ no urren å lyw
i fyrretyw oa, hvondt e vææ de vild blyw,
å æ töss, hæ en jegt, ja, så skal en å brugg en!

Martin N. Hansen

Knipleriet paa Vesteregnet for 60 Aars siden.

Af P. Thimsen.

Jeg vil her genfortælle, hvad en gammel Kniplerske, Enke Marie Lorenzen i Hjørpsted, har fortalt mig fra sin Læretid for henved 60 Aar siden.

Der lærte 1—4 Piger i 5—8 Aars Alderen hos én Læremester. For at fremskynde Arbejdet, skulde der tælles ved Kniplingen. Den, der satte en Naal i Prikkebrevet (Mønsteret), maatte tælle, de andre ikke. Det kom an paa, hvor mange Snese Naale der kunde sættes i en Time. Der taltes især i Læretiden, men ogsaa tidt senere. Læremesteren begyndte saa: »jen« og satte en Naal. Hvem der først kunde sætte den næste, talte saa »to« og saa videre op til 20. Saa satte Læremesteren en Naal i Naalepuden. Nu begyndtes paa anden Snese: »en hal — en hel, halan — to, en hal — tre«, op til 20. Saa sættes to Naale i Naalepuden, da det var en dobbelt Snese. Ved tredje Snese taltes: Skynder æ mø — saa fær æ jen — naa har æ jen, skynder æ mø — saa fær æ to — naa har æ to« o. s. v. til 20. Det var en tredobbelt Snese. Derfor sættes nu 3 Naale i Naalepuden. Ved fjerde Snese; Fjærpart jen — haljen — jen er jen — javn jen, fjærpart to — halto — to nær jen — javn to o. s. v. Ved 20 sættes 4 Naale i Pudene, da denne Snese var firedobbelt. Nu kom femte Snese: tunde — tvovvele — midt imel — Mus i Fæld — jen, tunde — tvovvele — midt imeld — Mus i Fæld — to, og saa fremdeles. Ved tyve sættes 5 Naale i Pudene. Det var saa ialt 15 Snese Naale, der var sat i Prikkebrevet. Var Timen endnu ikke omme, taltes forfra igen.

Naar Pigerne vilde til Højer Marked eller til Ringridning i Højer Kro, saa skulde de ikke med Far og Mor, men med Læremesteren. Men saa maatte de have deres Helavten (Pensum) for denne Fridag færdig inden Tiden. Dette skete ved at kniple

flere Dage 1—1½ Time efter Helaften. Hvem der ikke blev færdig, kom ikke med.

Naar Kniplingen var færdig, skulde der afskæres (afleveres) hos Stin Kæstens i Nørre Sejerslev Kro. Det var en spændende Dag. Læremesteren havde nemlig sagt: »Naar Kniplingen ikke er god, saa vikles den om Fingeren og brændes. Saa brænder Fingeren med«. Saa galt gik det heldigvis aldrig. Gik det godt, at de foruden de 6 Rigsbankskillinger kunde faa en Skilling ekstra, saa var de meget glade. Saa skulde Læremesteren med hjem til Pigernes Mor og have Kaffe og Kage med Sirup eller Smør paa, ingen fine Kager. Naar Sommeren var forbi, sattes Fortjenesten i Sparekassen. 10 Rigsbankmark (3 Kr. 75 Øre) for en Sommer var et fint Resultat. Om Vinteren knipledes ikke i nogenlunde velstillede Hjem. Da gik Børnene i Skole. Hjemme lærte de at sy en Særk, strikke, karte og spinde.

Naar Forældrene havde det smaat, sattes Pengene ikke i Sparekassen, men anvendtes til Føden. En fattig Enke i Hjerpested lærte saaledes sine 3 Smaapiger at kniple. De sad om Sommeren fra Kl. 7 om Morgenen og saalænge, de kunde se, om Vinteren til Kl. 1—2 om Natten. Men saa fik de ogsaa som Belønning et Stykke Brød med sur Fløde paa til Mellemmad. Om Middagen spistes sædvanlig Kartofler med Meldyppelse. Moderen ernærede og opdrog paa denne Maade sine Børn uden fremmed Hjælp.

Min Hjemmelsmand fortsætter, at endnu er Kniplersken ikke tilfreds, naar hun ikke kan faa det fastsatte Dagspensum. Nu maa der ved en Arbejdstid af 10—11 Timer fortjenes gennemsnitlig 1 Kr. om Dagen. De, der knipler meget fine Mønstre, kan opnå en Dagløn af 2 Kroner. Hvis der ikke kan hænges i ved Arbejdet, duer Knipleriet ikke.

Sprogforeningen.

Det Arbejde, som Sprogforeningen paabegyndte i 1922, er i det forgangne Aar bleven yderligere udbygget. Der er bleven indviet Forsamlingshuse i Abild, Ravsted og Højst. Der er bleven ydet Støtte til Foredragsvirksomhed i Sognene ved Sydgrænsen, ligesom der er ydet Hjælp til Udsmykning af de nye Skoler, der er bleven byggede dernede. Den »Blaa Sangbog«, der var udsolgt, vil nu udkomme i et nyt Oplag, som vil indeholde mange nye Sange.

Af Arbejde, der mere og mere lægger Beslag paa vor Virksomhed, er Boghjælp til trængende Elever, der søger de højere Skoler. Her viser der sig at ligge en stor Opgave, og de Erfaringer vi alt har gjort, peger hen paa, at denne Opgave maa løses, da det er af stor Betydning at faa saa mange dygtige Elever frem som muligt. Det har været os en Glæde at hjælpe, og det er at haabe, at dette Arbejde maa gaa fremad ad Aare.

Saa vel nord- som sydfor Grænsen har vi støttet med Ungdoms- og Børnebøger. Fra Sognebibliotekerne nordfor Grænsen har vi faaet mange Takkeskrivelser for denne Hjælp. Uden dette Tilskud af Bøger vilde det for mange Sognebibliotekers Vedkommende være svært at komme igennem.

Sprogforeningen har i dette Aar kunnet glæde sig ved et stigende Medlemstal. Der er dog langt igen, inden Medlemstallet fra 1914 er naaet. Alle, der vil være med i et godt nationalt Arbejde, bør være Medlem af Sprogforeningen.

J a k o b P e t e r s e n .

Sønderjydsk Skoleforening.

I Aaret 1923 ydede Sønderjydsk Skoleforening Understøttelse til dansk Skoleophold til 279 unge nordfor Grænsen og 264 sydfor Grænsen. Hermed er det samlede Antal unge, Foreningen siden sin Oprettelse har givet Understøttelse, naaet op til 9631. Regnskabet for 1923 balancerede med 254,947 Kr. i Indtægt og Udgift, Foreningen havde 12,970 Medlemmer i Nordslesvig og 3492 Medlemmer i det gamle Land. I de senere Aar har Antallet af unge sydfra, som søgte Foreningens Hjælp, været i stærk Stigen, 1919 var der 12, 1920: 17, 1921: 88, 1922: 186, 1923: 264 Elever. Denne stærke Stigning har medført, at Foreningens Finanser er bleven stærkt anspændte, og at der enten maa holdes igen med Bevillingerne eller skaffes øgede Indtægter. Nogen Lettelse giver det, at en Del af Eleverne sydfra er begyndt at betale noget til selv, efter at den tyske Valuta er bleven fastere. Men der er stadig et Misforhold mellem de Krav, der stilles til Foreningen, og de Midler, den raader over. Sønderjydsk Skoleforenings Formand er Landstingsmand H. J. Christensen, Høgsbro, pr. Vedsted, dens Kasserer Anders Lebeck, Aabenraa.

Alfabetisk Markedsfortegnelse for 1925 med Tilføjelse af Torvedage.

(Sluttet 23. Juni 1924. Om eventuelle Forandringer vil der senere ske Bekendtgørelse i forskellige Dagblade.)

Sjælland, Møen, Samsø og Bornholm.

Fakse, 31. Marts og 27. Oktober Kreaturer.

Frederikssund, Torvedag hver Mandag og Torsdag. Anden Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 27. Januar, 24. Februar og 24. Marts Heste og Kreaturer; 22. April Heste; 3. November (Efteraarsmarked) og 22. December (Julemarked) Heste og Kreaturer.

Haslev, 5. Marts Heste og Kreaturer, særlig Heste; 14. Maj, 11. September og 2. November Kreaturer.

Helsinger, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 25. Februar, 20. April, 20. Juli og 16. Oktober Kreaturer.

Hillerød, Torvedag hver Mandag og Torsdag; hver Lørdag fra 1. Maj til 31. Oktober Torvedag med Haveprodukter. Første og tredje Tirsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer. 2. Maj (Foraarsmarked) Heste og Kreaturer; 2. November (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Holbæk, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 18. Februar Heste; 11. og 25. Marts, 8. April, 17. Juni (Sommermarked) og 21. Oktober Heste og Kreaturer; 25. November (Efteraarsmarked) Kreaturer.

Hørsholm, 21. April og 30. Oktober Heste og Kreaturer.

Jyderup, 6. April og 12. Oktober Heste og Kreaturer.

Kallundborg, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 9. Februar, 25. Marts, 4. Maj (Foraarsmarked), 15. Juli (Sommermarked), 15. September og 4. November (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

København, Torvedage Tirsdag Kalve og Lam, Onsdag Slagtekvæg, alle Hverdage Levekæg og Grise, anden og fjerde Torsdag i hver Maaned Heste.

Køge, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 7. Januar, 4. Februar, 11. og 25. Marts, 8. April, 15. Maj (Foraarsmarked), 3. Juni, 28. Juli, 2. og 15. September, 7. og 28. Oktober (Efteraarsmarked), 2. og 16. December (Julemarked) Heste og Kreaturer.

Nykøbing, 16. Februar Heste; 20. April Kreaturer; 8. Juni (Sommermarked) og 28. September (Høstmarked) Heste og Kreaturer; 21. December Heste.

Næstved, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer. Tredie Tirsdag i hver

Maaned Marked med Heste; 19. Maj (Foraarsmarked), 14. Juli (Sommermarked) og 17. November (Efteraarsmarked).

Præsto, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, anden Mandag i hver Maaned Heste og Kreaturer.

Ringsted, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. Anden og fjerde Tirsdag i hver Maaned Eksportmarked med Kreaturer og Marked med Heste; 24. Marts (Foraarsmarked), 9. Juni (Sommermarked), 22. September (Høstmarked), 10. November (Efteraarsmarked) og 8. December (Julemarked).

Roskilde, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Mandag paa Nytorv Torvedag for Handel med Smaagrise. 5. Januar, 9. Februar, 2., 16. og 30. Marts, 4. Maj (Foraarsmarked), 8. Juni, 6. Juli, 3. August, 7. og 21. September (Pæremarked), 2. November (Efteraarsmarked) og 7. December Heste og Kreaturer.

Ruds-Vedby, 3. April og 1. Oktober Kreaturer.

Rønne, Torvedag hver Onsdag og Lørdag.

Skelskør, Torvedag hver Fredag, 6. Marts, 2. Maj, 4. September og 6. November Heste og Kreaturer.

Slagelse, første og tredie Tirsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer. 5. Maj (Foraarsmarked), 7. og 8. Juli (Sommermarked), 15. September (Høstmarked) samt 3. og 4. November. (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Slangerup, 23. Marts, 18. Maj, 15. Juni og 24. November Heste og Kreaturer.

Sorø, 13. og 27. Marts, 17. April, 18. Maj, 30. Juni (Sommermarked), 23. September (Høstmarked), 9. Oktober, 6. November og 11. December Heste og Kreaturer.

Stege, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 9. Marts, 24. og 25. September (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Storehedinge, 3. og 17. Marts, 7. April, 19. Maj (Foraarsmarked) og 16. Oktober (Efteraarsmarked) Heste og Kreaturer.

Taastrup, 3. Marts, 5. Maj og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Vordingborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Første Fredag i hver Maaned Marked m. Heste og Kreaturer.

Lolland og Falster.

Maribo, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, 26. Februar, 10. og 31. Marts, 11. Juni (Sommermarked) og 15. September Heste og Kreaturer.

Nakskov, Torvedag hver Lørdag; hver Tirsdag Torvedag med levende Kreaturer. 19. Februar, 5. og 19. Marts, 6. og 27. Oktober samt 10. November Heste og Kreaturer.

Nykøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 27. Februar Heste; 29. April, 15. Juli (Sommermarked), 7. Oktober og 11. November Heste og Kreaturer.

Sakskøbing, Torvedag hver Lørdag, 3. og 17. Marts Heste og Kreaturer; 14. Juli (Sommermarked) og 2. Oktober Kreaturer; 3. November Heste og Kreaturer.

Stubbekøbing, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 2. Juli og 10. September Heste og Kreaturer.

Fyn, Langeland og Ærø. Odense Amt.

Aarup, 20. Januar, 17. Marts, 13. Maj, 15. September og 11. November Heste og Kreaturer.

Assens, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, første Lørdag i hver Maaned med lev. Kreaturer. 17. og 28. Februar, 24. Marts, 26. Juni, 23. September, og 17. November Heste og Kreaturer.

Bogense, Torvedag hver Torsdag, første Torsdag i hver Maaned med levende Kreaturer. 3. Februar Heste; 26. Februar, 10. Marts og 12. Maj Heste og Kreaturer; 9. Juli Heste; 29. September, 10. November og 22. December Heste og Kreaturer.

Ejby, 11. Marts og 30. September Heste og Kreaturer.

Glamsbjerg, 5. Marts, 5. Maj og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Kerteminde, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 20. Februar, 7. Marts, 29. Maj, 17. Oktober og 25. November Heste og Kreaturer.

Middelfart, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 4. og 27. Februar, 21. Marts, 8. April, 15. Juli, 24. September og 5. November Heste og Kreaturer.

Nørre Aaby, 22. Maj og 3. Oktober Heste og Kreaturer.

Odense, Torvedag hver Mandag, Onsdag og Lørdag. Hver Mandag (eller, hvis Helligdag, den paafølgende Onsdag) Marked med Heste og Kreaturer. 14. Juli (St. Knud) Heste.

Otterup Station, 7. Maj og 15. Oktober Heste og Kreaturer.

Svendborg Amt.

Brobyværk, 21. Marts og 21. Oktober Heste og Kreaturer.

Egeskov, 23. September Heste og Kreaturer.

Faaborg, Torvedag hver Tirsdag, Torsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned, undtagen Juni, Juli og August, med levende Kreaturer. 29. Januar Heste; 24. Februar, 12. Marts, 11. Juni, 6. Oktober og 7. November Heste og Kreaturer.

- Hesselager**, 15. Maj og 25. September Heste og Kreaturer.
- Marstal**, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 29. Maj og 2. Oktober Heste og Kreaturer.
- Nyborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver Lørdag med levende Kreaturer. 25. Februar og 13. Marts Heste og Kreaturer; 8. Juli Heste; 16. Oktober og 13. November Heste og Kreaturer.
- Ringe**, 20. Marts, 30. Maj, 7. Oktober og 12. November Heste og Kreaturer.
- Rudkøbing**, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag. 19. Marts, 12. Juni og 14. November Heste og Kreaturer.
- Svendborg**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Onsdag med levende Kreaturer. 14. Januar, 18. Februar, 4. og 18. Marts, 20. Maj, 23. Juli, 14. Oktober, 6. og 26. November Heste og Kreaturer.
- Ærskøbing**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; anden Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 6. Marts, 21. Juni og 8. Oktober Heste og Kreaturer.
- Ørbæk**, 11. Juli Heste og Kreaturer.

Jylland. Hjørring Amt.

- Brønderslev**, hver Mandag, hele Aaret Marked med Kreaturer; anden Mandag i hver Maaned (i September den første Mandag) Heste.
- Dronninglund**, 24. April og 5. Oktober Heste og Kreaturer.
- Frederikshavn**, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, fra Oktober til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer. 19. Januar, 16. April, 28. September og 15. Oktober Heste og Kreaturer.
- Hjallerup**, fjerde Torsdag i hver Maaned — undtagen Maj — samt de to første samlede Søgnedage i Juni, Marked med Heste og Kreaturer.
- Hjørring**, Torvedag hver Lørdag; i November og December tillige hver Onsdag. Hver Onsdag hele Aaret Marked med Kreaturer; 21. Januar Heste; 7. Marts og 4. April Heste og Kreaturer; 29. Maj og 24. Juni Heste; 26. September og 24. Oktober Heste og Kreaturer.
- Sindal**, 16. Februar, 13. Marts, 4. Maj, 27. Juli, 25. September, 23. Oktober og 30. November Heste og Kreaturer.
- Sæby**, Torvedag hver Lørdag. 8. April, 21. September og 12. Oktober Heste og Kreaturer.
- Vraa Station**, 20. April og 18. September Heste og Kreaturer.
- Østervraa**, 5. Februar, 5. Marts, 2. April, 7. Maj, 2. Juli, 27. August, 1. Oktober og 5. November Heste og Kreaturer.

Viborg Amt.

Aalestrup, 15. Januar, 19. Marts, 22. April, 23. Juli, 17. September, 9. Oktober og 25. November Heste og Kreaturer.

Ans, 18. Maj og 12. Oktober Heste og Kreaturer.

Bjerringbro Station, første Torsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Durup, 23. April og 24. September Heste og Kreaturer.

Hammershøj, 18. Marts, 5. Maj, 7. September og 15. Oktober Heste og Kreaturer.

Karup, 24. April og 18. September Heste og Kreaturer.

Kjellerup, fjerde Fredag i hver Maaned Heste og Kreaturer.

Knudstrup, anden Mandag i hver Maaned Heste og Kreat.

Langaa, 25. Marts, 6. Maj, 2. September og 7. Oktober Heste og Kreaturer.

Moldrup, Station, 26. Februar, 15. April, 11. September og 16. November Heste og Kreaturer.

Roslev, 12. Maj og 15. Oktober Heste og Kreaturer.

Rødkjærbro, 29. April og 24. September Heste og Kreaturer.

Skals, 17. April og 26. September Heste og Kreaturer.

Skive, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. 2. og 27. Januar, 3. Marts, 14. April og 14. Maj Heste og Kreaturer; 8. Juni Heste; 27. Juli, 12. September, 5. Oktober og 19. November Heste og Kreaturer.

Stoholm, 19. Maj og 23. September Heste og Kreaturer.

Ulstrup Station, 20. Maj og 22. September Heste og Kreaturer.

Viborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Lørdag i hver Maaned og fra Mikkelsdag til Jul hver Lørdag med levende Kreaturer. 3. Januar Heste; 28. Januar, 19. Februar, 13. Marts, 18. April, 2. og 30. Maj, 27. Juni (Snapstingsmarked), 28. Juli, 29. August, 28. og 29. September (Toftemarked), 24. Oktober, 28. November og 18. December Heste og Kreaturer.

Ørum, 10. Februar, 19. Maj, 18. August, 13. Oktober og 8. December Heste og Kreaturer.

Randers Amt.

Allingaabro, 4. Februar, 26. Marts, 7. Maj, 4. Juni, 23. Juli, 3. September, 15. Oktober og 17. December Heste og Kreaturer.

Faarup, 15. April og 1. September Heste og Kreaturer.

Gjerlev, 4. Maj og 9. Oktober Heste og Kreaturer.

Glæsborg, 5. Februar, 23. April, 28. Maj, 16. Juli og 1. Oktober samt 26. November Heste og Kreaturer.

Grenaa, Torvedag hver Lørdag, 23. Januar, 6. Marts, 18. April, 30. Maj, 2. Juli, 15. August, 2. Oktober, 10. November og 3. December Heste og Kreaturer.

Havndal, anden Torsdag i hver Maaned Marked med Kreaturer og Svin.

Hobro, Torvedag hver Fredag. 16. Januar, 13. Februar, 12. Marts, 16. April, 15. Maj, 12. Juni, 2. Juli, 14. August, 24. og 25. September, 23. Oktober, 13. November og 11. December Heste og Kreaturer.

Kolind Station, anden Onsdag hver Maaned undtagen April, August og Oktober, 29. April, 26. August, 28. Oktober Heste og Kreaturer.

Mariager, Torvedag første og tredje Torsdag i hver Maaned med Kreaturer, 25. Februar, 14. Juli, 8. Oktober og 11. November Heste og Kreaturer.

Mørke, 9. Maj og 22. Oktober Heste og Kreaturer.

Ny Løgten Station, første Onsdag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.

Randers, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, sidste Dag med Kreaturer. 5., 6., 30. og 31. Januar, 21. og 28. Februar Heste; 14. og 21. Marts, 4. April og 9. Maj Heste og Kreaturer; 22. og 23. Juni Uld; 3. og 4. Juli, 11. og 12. September, 3. og 31. Oktober, 14. November og 18. December Heste og Kreaturer.

Ryom, 26. Januar og 21. Oktober Heste og Kreaturer.

Rønde, 13. Marts, 21. September og 21. November Heste og Kreaturer.

Sjølbro Kro, 27. Februar, 23. April, 19. Maj og 29. Oktober Heste og Kreaturer.

Torup Pakhus, 14. Maj, 10. Juli og 18. September Heste og Kreaturer.

Trustrup Station, 28. Januar, 5. Marts, 8. April, 7. Maj, 12. August, 14. Oktober og 26. November Heste og Kreat.

Æbeltoft, 24. Januar, 12. Marts, 25. Juni og 24. September Heste og Kreaturer.

Øster Tørslev, 15. Januar, 15. April, 16. Juli og 17. September Heste og Kreaturer.

Aalborg Amt.

Aabybro, 3. April, 22. Maj, 17. September og 16. Oktober Heste og Kreaturer.

Aalborg, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 23. Januar og 20. Februar Heste; 10. Marts og 16. December Heste og Kreaturer.

Aars, 9. Februar, 6. April, 28. Maj, 10. September, 1. Oktober og 6. November Heste og Kreaturer.

Arden, 6. Maj og 22. Oktober Heste og Kreaturer.

Bælum, 18. Marts og 17. Oktober Heste og Kreaturer.

Farsø, 28. Marts og 16. September Heste og Kreaturer.

Gudumholm, 6. April og 28. September Heste og Kreaturer.

Hadsund, 11. Februar, 8. April, 11. Maj, 8. Juli, 9. September og 7. Oktober Heste og Kreaturer.

Hals, 28. September Heste og Kreaturer.

Hvalpsund, 13. Maj og 9. Oktober Heste og Kreaturer.

Løgster, Torvedag hver Lørdag; sidste Tirsdag i hver Maaned Torvedag med levende Kreaturer. 18. April, 22. Juli, 19. September, 19. Oktober og 23. November Heste og Kreaturer.

Nibe, Torvedag hver Mandag og Fredag, anden og tredje Mandag i hver Maaned med levende Kreaturer. 24. Januar, 16. Marts, 9. Maj, 20. Juni, 12. September, 10. Oktober og 7. November Heste og Kreaturer.

Nørager, 7. Maj og 8. Oktober Heste og Kreaturer.

Nørre Sundby, Torvedag hver Onsdag og Lørdag; hver Tirsdag fra Oktober til Fastelavn Torvedag med Kreaturer. 22. Januar Heste og Kreaturer; 19. Februar Heste; 9. Marts, 25. April og 9. Oktober Heste og Kreaturer.

Skørping, 14. Januar, 12. Februar, 11. Marts, 15. April, 14. Maj, 11. Juni, 1. Juli, 23. September, 21. Oktober, 12. November og 10. December Heste og Kreaturer.

Vegger St., 25. Marts og 31. August Heste og Kreaturer.

Vester Hassing, 1. April og 16. September Heste og Kreat.

Thisted Amt.

Fjerritslev, 19. Januar, 14. Februar, 4. April, 20. Juni, 11. September, 17. Oktober, 7. November og 12. December Heste og Kreaturer.

Frøstrup St., 30. Marts, 9. Maj, 27. Juni, 24. August, 28. September og 21. November Heste og Kreaturer.

Hurup, 16. Februar og 28. April Heste og Kreaturer; 4. Juni Heste; 5. September Heste og Kreaturer.

Hvidbjerg, 21. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.

Hørdum, 23. April og 1. Oktober Heste og Kreaturer.

Nykøbing, Torvedag hver Onsdag og Lørdag, hver anden Lørdag mellem Mikkelsdag og Jul med levende Kreaturer. 7. Januar, 18. Februar, 17. Marts og 6. April Heste og Kreaturer; 6. Juni Heste; 25. Juli, 26. September og 16. Oktober Heste og Kreaturer.

Thisted, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 8. Januar Heste og Kreaturer; 17. Februar Heste; 16. Marts, 15. April og 11. Maj Heste og Kreaturer; 11. Juni Heste og Uld; 6. Juli, 8. September samt 2. og 14. Oktober Heste og Kreaturer.

Vesløs Station, 23. Juli og 18. September Heste og Kreat.

Vilsund, 14. April, 24. og 25. Sept. Heste og Kreaturer.

Aarhus Amt.

- Aarhus**, Tirsdag Marked med Kreaturer paa Kvægtorvet.
Lørdag almindelig Torvedag med Landbrugsprodukter paa Byens Torve. 7. Januar, 2. og 23. Februar, 9., 16. og 23. Marts Heste; 7. April, 11. Maj, 6. Juli, 20. Oktober og 19. December Heste og Kreaturer.
- Bryderup**, 13. Maj og 23. September Heste og Kreaturer.
- Brædstrup**, 2. Februar, 9. Maj, 25. Juli og 23. Oktober Heste og Kreaturer.
- Ejstrupholm**, 5. Maj, 23. Juli og 24. September Heste og Kreaturer.
- Faarvang** Station (forhen Truust), anden Tirsdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Hadsten**, tredje Mandag i hver Maaned Marked med Heste og Kreaturer.
- Hammel**, sidste Torsdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Hinnerup**, anden Torsdag i hver Maaned Heste og Kreaturer.
- Horsens**, Torvedag hver Onsdag og hver Lørdag. Hver Onsdag Marked med levende Kreaturer, 9. Januar, 4. og 25. Februar samt 11. Marts Heste, 18. og 25. Marts, 8. April, 4. Maj, 11. og 12. Juni, 4. August, 2. og 28. Oktober Heste og Kreaturer.
- Hovedgaard St.**, 28. April og 29. September Heste og Kreaturer.
- Høver Kro**, 19. Marts, 4. Maj, 22. Juni, 10. August, 28. September og 19. November Heste og Kreaturer.
- Laasby**, 12. Februar, 16. April, 11. Juni, 13. August, 8. Oktober og 10. December Heste og Kreaturer.
- Ny Solbjerg Kro**, 27. April og 26. Okt. Heste og Kreaturer.
- Nørre Snede**, 17. April, 10. Juli og 3. November Heste og Kreaturer.
- Odder**, 3. Januar, 20. Februar, 27. Marts, 1. Maj, 31. Juli, 18. September og 17. November Heste og Kreaturer.
- Ry**, 22. April, 19. Maj, 10. September og 21. Oktober Heste og Kreaturer.
- Salten**, 7. Juli Heste og Kreaturer.
- Silkeborg**, Torvedag hver Lørdag, 7. Februar, 14. Marts, 18. April, 9. Maj, 9. Juni, 8. Juli, 1. og 26. Oktober, 26. November og 23. December Heste og Kreaturer.
- Skanderborg**, Torvedag hver Fredag, første Fredag i hver Maaned samt alle Fredage i Fasten og fra 1. November til Jul med levende Kreaturer; 8. Januar, 3. og 24. Februar samt 10. og 17. Marts Heste; 24. Marts, 20. Maj, 10. Juni, 3. August, 15. September og 27. Oktober Heste og Kreaturer.
- Truust**, se Faarvang Station.

Tørring, 23. Februar, 14. April, 12. Maj, 21. Juli, 6. Oktober og 8. December Heste og Kreaturer.
Østbirk, 29. April og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Vejle Amt.

Brande, 21. Februar, 4. April, 11. Maj, 31. Juli, 26. September og 20. November Heste og Kreaturer.
Bredsten, 11. Maj og 14. September Heste og Kreaturer.
Bærkop, 17. April, 10. Juli, 9. Oktober og 4. December Heste og Kreaturer.
Egtved, 4. Maj og 8. Oktober Heste og Kreaturer.
Filskov, 19. Maj og 15. August Heste og Kreaturer.
Fredericia, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. 5. Marts, 6. Maj, 9. Juli og 20. November Heste og Kreaturer.
Gadbjerg, 15. Maj og 8. Oktober Heste og Kreaturer.
Give, 20. Februar, 17. Marts, 1. Maj, 3. Juli, 11. September, 29. Oktober og 23. November Heste og Kreaturer.
Gravens, 16. April og 24. September Heste og Kreaturer.
Hornslyd, 27. April og 30. September Heste og Kreaturer.
Jellinge, 14. Maj og 29. September Heste og Kreaturer.
Kolding, Torvedag hver Tirsdag og Fredag. Hver Tirsdag Marked med Kreaturer. 12. Januar, 6. og 27. Februar samt 13. Marts Heste; 20. og 27. Marts, 30. April, 9. Maj, 22. Juli, 19. September og 16. Oktober Heste og Kreaturer.
Sønder Omme, 23. Marts, 14. Maj, 27. Juli og 26. Oktober Heste og Kreaturer.
Thyregod, 30. April og 7. Oktober Heste og Kreaturer.
Uldum, 28. April og 1. Oktober Heste og Kreaturer.
Vandel, 29. Maj og 16. Oktober Heste og Kreaturer.
Vejle, Torvedag hver Onsdag og Lørdag. Hver Lørdag Eksporthandel med Kreaturer. 10. Januar, 5. og 26. Februar, 12., 19. og 26. Marts, 16. April, 5. Maj, 13. Juni, 3. og 30. Oktober.

Ringkøbing Amt.

Arnborg, 4. Maj og 29. September Heste og Kreaturer.
Aulum, 24. April og 10. Oktober Heste og Kreaturer.
Bording Station, 28. April og 2. November Heste og Kreat.
Bækmarksbro, 22. April og 7. Oktober Heste og Kreaturer.
Dalager, 15. April og 3. September Heste og Kreaturer.
Haderup, 16. Marts, 6. Juni og 21. September Heste og Kreat.
Herning, Torvedag hver Fredag. 14. Januar, 6. Februar, 7. Marts, 14. April, 16. Maj, 26. Juni, 25. Juli, 4. September, 10. Oktober, 6. November og 16. December Heste og Kreaturer.

Holstebro, Torvedag hver Tirsdag og Lørdag, hveranden Tirsdag fra anden Tirsdag efter Oktobermarkedet indtil Jul med Kreaturer. I Kreaturesportstaldene hver Mandag Kreaturer. 9. Januar Heste og Kreaturer; 14. Februar Heste; 18. Marts, 25. April, 9. Maj, 10. Juni, 29. Juli, 15. September, 8. Oktober og 21. November Heste og Kreaturer.

Lemvig, Torvedag hver Lørdag. 30. Marts, 9. Juni, 31. Aug., 6. Oktober og 20. November Heste og Kreaturer.

Ringkøbing, Torvedag hver Lørdag. 3. Februar Heste; 30. April, 30. Juli, 1. September og 12. Oktober Heste og Kreaturer.

Skjern, 12. Februar og 16. Marts Heste og Kreaturer; 1. August Heste; 17. November Heste og Kreaturer.

Struer, 3. Jan., 1. April, 18. Juli, 11. September og 14. November Heste og Kreaturer.

Tarm, 4. Maj, 16. September og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Tim, 4. April (særl. Heste), 16. Novbr. Heste og Kreaturer.

Troldhede, 28. Januar, 20. Maj og 1. Oktober Heste og Kreaturer.

Vemb, 21. Marts og 12. September Heste og Kreaturer.

Vildbjerg, 7. Maj og 19. September Heste og Kreaturer.

Vinderup, 13. Februar, 28. Marts, 2. Maj, 25. Juli, 7. Oktober og 20. November Heste og Kreaturer.

Ribe Amt.

Agerbæk, 20. April og 9. Oktober Heste og Kreaturer.

Ansager, 9. Maj og 10. Oktober Heste og Kreaturer.

Billund, 17. April og 25. September Heste og Kreaturer.

Bramminge, 28. Marts, 22. April, 1. August, 15. September og 12. Oktober Heste og Kreaturer.

Brørup, 7. Marts, 7. Maj og 1. Oktober Heste og Kreaturer.

Bække, 13. Maj og 18. September Heste og Kreaturer.

Esbjerg, Torvedag hver Lørdag. Hver Mandag hele Aaret Marked med Kreaturer. 30. Januar, 1. Maj og 25. September Heste og Kreaturer.

Foldingbro, 16. Maj og 2. Oktober Heste og Kreaturer.

Gjording, 25. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.

Grindsted, 25. Marts, 1. Maj, 24. Juni, 10. September, 13. Oktober og 20. November Heste og Kreaturer.

Hejnsvig, 7. Maj og 19. September Heste og Kreaturer.

Holsted, 7. Januar, 16. April, 29. August og 14. November Heste og Kreaturer.

Lunderskov, 25. April og 24. September Heste og Kreaturer.

Nørre Nebel, 24. April og 12. September Heste og Kreaturer.

Oksbøl, 27. April og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Ribe, Torvedag hver Lørdag. 4. Februar, 7. Marts, 23. April, 5. og 18. Maj, 12. Juni, 4. August, 12. og 19. September. 1., 10. og 24. Oktober samt 24. November Heste og Kreaturer.

Tistrup, 23. April og 15. September Heste og Kreaturer.

Varde, Torvedag hver Torsdag. 5. Februar, 6. og 31. Marts, 28. April, 12. Maj, 13. Juni, 5. August, 17. September, 14. Oktober og 25. November Heste og Kreaturer.

Vejen, 29. April, 26. Juni og 14. September Heste og Kreaturer.

Vejrup, 21. April og 23. September Heste og Kreaturer.

Vorbasse, 3. April, 6. August og 9. Oktober Heste og Kreaturer.

Ølgod, 25. April, 19. August og 29. September Heste og Kreaturer.

De sønderjyske Landsdele.

Haderslev Amt.

Agerskov, 5. Maj og 6. Oktober Heste og Kreaturer.

Christiansfeld, 25. April, 2. Maj, 24. og 31. Oktober Heste og Kreaturer.

Gram, 6. Maj og 15. Oktober Heste og Kreaturer.

Haderslev, egentlig hver Mandag Eksportmarked med Kreaturer og Marked med Heste og Kreaturer samt Tirsdagene 21. April, 21. Juli og 29. September, 8. Jan., 23. Februar og 9. Marts stort Hestemarked; 20. April (Foraarsmarked), 20. Juli (Sommermarked) og 28. September (Efteraarsmarked).

Jels, 22. April og 13. Oktober Heste og Kreaturer.

Over Jersdal, 22. April og 7. Oktober Heste og Kreaturer.

Rødding, 20. April, 10. September og 10. Oktober Heste og Kreaturer.

Sommersted, 24. April og 3. Oktober Heste og Kreaturer.

Toftlund, 21. April og 23. September Heste og Kreaturer.

Vojens, egentlig hver Fredag med Grise og Landbrugsprodukter.

Aabenraa Amt.

Aabenraa, egentlig hver Tirsdag Eksportmarked og Marked med Kreaturer; 10. og 24. Februar, 21. og 28. Juli samt 15. December Heste.

Bolderslev, 22. April og 30. September Heste og Kreaturer.

Graasten, 1. Maj og 1. Oktober Heste og Kreaturer.

Hellevad, 6. Maj og 14. Oktober Heste og Kreaturer.

Kliplev, 3. April og 4. September Heste og Kreaturer.

Røde Kro, 23. April og 24. September Heste og Kreaturer.

Øster Løgum, 1. Maj og 9. Oktober Heste og Kreaturer.

Sønderborg Amt.

Broager, 5. Maj og 3. November Heste og Kreaturer.

Bro, 14. Maj Heste og Kreaturer.

Dyndved, 19. Juni Heste og Kreaturer.

Nordborg, 28. April, 14. September og 27. Oktober Heste og Kreaturer.

Skovby, (Als), 18. September Heste og Kreaturer.

Sønderborg, hver Onsdag Eksportmarked og Marked med Kreaturer; 22. Januar, 30. April og 15. Oktober Heste.

Ullerup (Sundeved), 22. September Heste og Kreaturer.

Tønder Amt.

Arnum, 27. April, 5. August og 28. September Heste og Kreaturer.

Bov (v. Padborg), 24. April og 29. September Heste og Kreaturer. Den første og tredje Mandag i hver Maa-
ned med Grise.

Bylderup-Bov, 23. April, 30. Juli og 8. Oktober Heste og Kreaturer.

Højer, 29. April, 15. og 23. Oktober Heste og Kreaturer.

Løgumkloster, 17. Februar, 24. Marts, 21. og 28. April, 9. Juni, 14. Juli, 11. August og 29. September Heste og Kreaturer.

Ravsted, 15. April og 1. Oktober Heste og Kreaturer.

Skærbæk, 22. April, 6. Maj og 14. Okt. Heste og Kreaturer.

Tinglev, 15. og 29. April, 20. August og 15. Oktober Heste og Kreaturer.

Tønder, ugentlig hver Tirsdag Eksportmarked med Kreaturer, 30. Januar, 20. Marts, 17. og 24. April, 1., 7. og 15. Maj, 3. Juli, 7. August, 4. og 18. September, 2., 23. og 30. Oktober, 6. og 13. November Heste og Kreaturer.

Torvedage.

Haderslev: Mandag og Fredag.

Aabenraa: Tirsdag og Lørdag.

Sønderborg: Onsdag og Lørdag.

Tønder: Tirsdag og Fredag.

Vojens: Fredag.

Rødding: Onsdag.

Gramby: Lørdag.

Skærbæk: Lørdag.

Toftlund: Lørdag.

Tinglev: Onsdag.

Jels: Lørdag.

Graasten: Torsdag.

Christiansfeld: Lørdag.

Løgumkloster: Torsdag.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Danebrogstegnet. Af <i>Joachim Katstrup</i>	1
Æ mien e itt —. Af <i>Martin N. Hansen</i>	18
„Spionagenverdächtig“. Af <i>Petersen-Stubbæk</i>	19
Under tysk Skolestyre. Af <i>N. H.</i>	50
Nekrologer:	
N. Lycke. Af <i>Niels Hansen</i>	52
Peter Sofus Paulsen. Af <i>H. P. Hanssen</i>	55
Møller L. P. Alnor. Af <i>Th. K.</i>	58
Lærer Marcus Skov. Af <i>P. A. Gad</i>	60
Asmus Christian Nielsen. Af <i>H. P. Hanssen</i>	62
Christian Salling. Af <i>P. L. P.</i>	64
Christian Bladt. Af <i>A. B.</i>	66
Drogist L. Nielsen. Af <i>A. Svensson</i>	67
Simon Thøstesén. Af <i>I. N. O.</i>	69
Menneskejagt i Sønderjylland. Af <i>J. Nielsen</i>	71
Hanen. Af <i>P. Falk Rønne</i>	73
En Vise fra Kampaarene. Af <i>Jørgen From</i>	87
11 nye Forsamlingshuse	91
Mindets Blomst. Af <i>Hans Hejselbjerg Poulsen</i>	99
Den sidste Henrettelse i Klipleve. Af <i>P. C. A. Christensen</i>	107
En økonom. Af <i>Martin N. Hansen</i>	111
Knipleriet for 60 Aar siden. Af <i>P. Thimsen</i>	112
Sprogforeningen. Af <i>Jakob Petersen</i>	114
Skoleforeningen. Af <i>Anders Lebeck</i>	115

Vejen til Rigdom

gaar gennem 1777
Bogtrykkersværtten.

Fra Aabenraa By og Amt.

BRUG

**„Ceres“ kontrollerede Foderblandinger
til Malkekvæg**

Fremslillet under positiv Kontrol med
automatisk Prøvetagning af hver Sæk.

„Ceres“ Korn- og Foderstofforretning

Aktieselskab

Aabenraa - Telefon 21 og 22.

HANS CALLESEN

AABENRAA

==== Specialitet: Vinduesglas. ====

Eneste Specialforretning i Sønderjylland,

C. Møller, Urmager og Optikus

Aabenraa, Ramsherred 24.

Drik H. L. H. Kaffe

fra Cirocco Kaffebrønderiet. – En gros & en detail.

Æg betales med højeste Dagspris.
Eneste Ægekspert i Aabenraa.

Hans L. Hansen, Aabenraa.

H. Weber sen.

Mekaniker

Aabenraa

Ramherred 38.

.....
Symaskiner, Skrivemaskiner
Vaaben, Ammunition, Staalvarer
Grammofoner & Plader

i prima Fabrikater og
med sikker Garanti.

Telefon 108 - Grundlagt 1884

Stempler

leveres fra 1ste Kl.s dansk Firma i
hvilken som helst Udstyrelse af Typo-
graf Boldt, »Hejmdal«, Aabenraa.

HOLGER FINK & Comp.

AABENRAA.

Telefoner 19, 119 og 519. – Klinkbjerg 1.

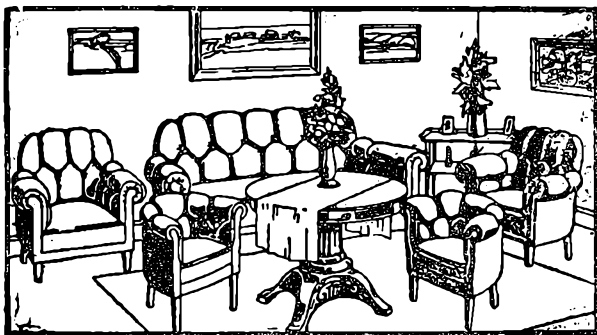
Bygningsartikler

Møbel Arkitekt

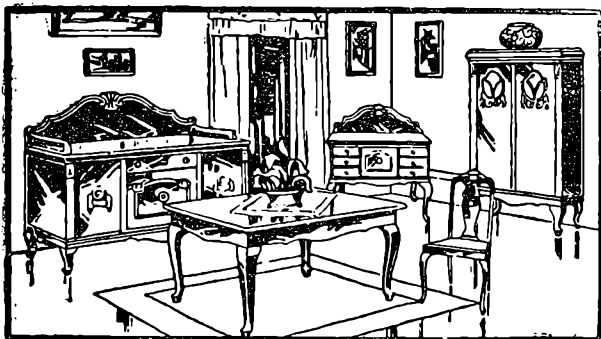
M. Castenskjold Rasmussen

Telefon 227. A a b e n r a a Nørreport 10.

Gratis Tegninger og Overslag!

**UDSALG AF A: L. JOHANSEN & SØNS
LANDSKENDTE OG PRISBILLIGE MØBLER**

Køb ikke Møbler, før De har set vort Lager og forhørt om Priserne. Min Bil kører Dem til Kolding, hvor 60 monterede Værelser forevises Interessenter.

„FOLKEHJEM“

AABENRAA

TLF. 257

Hotel - Restaurant

Hyggelige Lokaler for Selskaber indtil 200 Personer.

J. Thorsmark, Urmager.

Storegade 10, Aabenraa,

anbefaler et stort og smukt Lager af alle Sorter
Lomme- og Stueure samt optiske Sager.
Reparationer udføres nøjagtigt.

Jørgen Hansen, Aabenraa.

==== Telefon 269. ====

Cigarer, Cigaretter, Røg- og Skraatobak.

Grundlagt 1829. **Chr. Askov, Aabenraa** Vestergade 17.

Skrædderforretning for Damer og Herrer.

Stort Udvalg i alle Slags Stoffer, passende for enhver
Aarsid. ∴ For god Pasning og flot Snit garanteres.

R/S Sønderjydsk Frøforsyning

Kontor **Frøavl og Frøhandel** **Klinkbjerg 1**
Lager
Renseri **A a b e n r a a** **Telef. 47**

Anlæger **Avlere af Roe- og Græsfrø.**
Fordelagtige Vilkaar.

Sælger **Markfrø og Sædekorn**
af de bedste i Forsøgene fastslaaede Sorter og Stammer.

Samtlige Leveringer underkastes
Statsfrøkontrollens selvvirkende Kontrol.

Cykleforretningen „Taarnby“

(N. ANDERSEN)

Aabenraa -:- Nørreport 7

en gros en detail

Bedste Cykler og Cykledele til billigste Priser.
— — Eget Reparaturværksted. — — —
Original „Anker“ Symaskiner paa Lager.

HARALD BO BOJESEN

Bog-, Papir og Kunsthandel

Telefon 352

Ramsherred 44

Telefon 352

A A B E N R A A

Dansk Literatur. - - Danske Skolebøger.

Forlang

*Aabenraa's kontrollerede 46°/_o
Foderblanding for Malkekvæg*

(Fremstillet under Kontrol.)

Matth. Nielsen, Aabenraa

Køb altid Deres

Sæber, Toiletartikler og alt til Vask

hos

Sønnich Sønnichsen

Storegade (Schous Sæbehus) Aabenraa

Specialitet: Gillette-Barbermaskiner og Blade.

Th. Jacobsen, Aabenraa

≡≡≡ Farveri og kemisk Tøjrensning. ≡≡≡

Telefon 362. Arbejdet udføres i eget Værksted. Telefon 362.

Salg af Tvist, Hørgarn, Uldgarn og solide Klædevarer.

„CIMBRIA“

Aktieselskab — Aabenraa

Tømmerhandel og Kalkbrænderi.

ELEKTRICITET

Andersen & Meyer

Filial: Nørretorv 12, Aabenraa - - Telefon 530

Moderne elektriske Installationer

i Byejendomme, Fabrikker og Landejendomme

Motorer, Lamper og Vandpumper

Alle Reparaturer udføres. — Overslag og Tilbud
paa Forlangende

Autoriserede Installatører ved Højspændingsværket

Anton Nielsen, Aabenraa,

Søndergade 7. — Telefon 327.

Eneste Special-Hvidevare- og Udstyrsforretning
paa Pladsen.

Orig. dobb. rens. Tærskemaskiner fra Holbæk-Fabrikken og
Orig. Holbæk Halmpressere.
Orig. „Elektriske Ideal“ Overløber-Kværne med direkte Remtræk og
Kuglelejer.
Orig. „Iduna“ Turbine-Ajlepumper
Orig. amerik. Deering Selvbindere. Ny Ideal
Orig. Rud. Sack Reol- og Dobbeltpløve
Orig. Langeskov og Fraugde Rørensere. 1 og 2 Rk., „Avance“
komb. Rørsaa- og Rensemaskiner.
Orig. Duplex Harver, Fjedertandsharver, Kultivatorer, Hakkelse-
maskiner med og uden Indretning til elektrisk Drift

— O. S. V. —

Hans Beyer Aabenraa

— Telefon 73 —

Maskiner for Landbrug og Industri.

Kompl. Original-Reserve dele. -- Eget Reparaturværksted.

Spec: Tekn. Afd. i Transmissioner, Remskiver, Drivremme, Benzin, Olie
Bindegarn.

S. P. Ewald - Aabenraa

Ramsherred, Telefon 214.

— Jern- og Kortevarer. —

Eneudsalg af Anker Høegaard's Støbogods.
Bygningsbeslag og Jernvinduer.

Den Nordslesvigske Folkebank • Aabenraa

Aktieselskab

Stiftet 1872

Telefon
Nr. 6 og 7.

Telegram-
Adresse:
„Folkebanken“

Udfører alle Bankforretninger paa
kulante Vilkaar.

Indskud modtages til Forrentning.

Diskontering af Veksler.

Udlaan paa Kassekredit.

Ordning af Kreditforeningslaan.

Køb og Salg af Værdipapirer og fremmed Valuta.

Inkasso. - Boxafdeling.

Afdelinger:

Broager	Telefon	8		Hellevad	Telefon	13
Bolderslev	„	4		Hjordkær	„	21
Bovrup	„ Varnæs	46		Rødekro	„	16
Felsted	„	29		Varnæs	„	45

Special-
forretning

for Mejerier
og Kontrol-
foreninger

Transport-Spande
Malke-Spande
Mælke-Sier
Haand-Centrifuger
Haand-Kærner
Olie
Konsistens-Fædt
Remme
Pudsetvøst

Orig. Kontrol-Centrifuger
Orig. Gerber-Butyrometre
Maal-Spande
Pipetter i alle Størrelser
Gerber-Syre
Amyl-Alkohol
Øremærke-Tænger
Brændstempler
Prøveflasker

Hovedforhandler for Aabenraa og
og Haderslev Amtler
af

Alfa - Transportspande.

Sønderjydsk Mejeriforretning

P. PETERSEN.

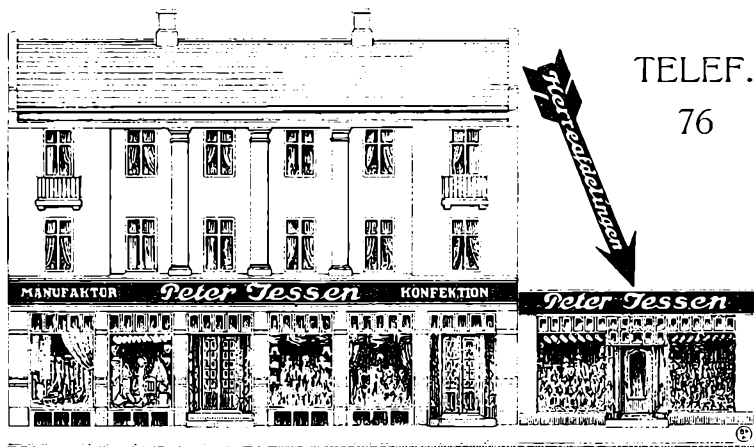
Telefon Nr. 87 **AABENRAA** Telegram - Adr.:
„Mejeriprodukt“

I den store nye Butik

hos

PETER JESSEN

AABENRAA

findes det største Udvalg i

Manufaktur og Konfektion

==== til billigste Dagspriser. ====

FRØKONTORET

Hans M. Michelsen, Aabenraa

Telefon Nr. 147.

HEJMDALS TRYKKERI
AABENRAA — TELEFON Nr. 32

som er forsynet med de nyeste Maskiner
og moderne Skrifter, leverer alle Slags

TRYKSAGER

— som —

Kataloger ■ Programmer ■ Plakater
Kontrolforeningsskemaer ■ Medlemskort
Brevpapir ■ Konvolutter etc. i korrekt og
smagfuld Udførelse til moderate Priser.

Chr. Damm, Aabenraa,

Søndergade 19 — Telefon 346.

Cykler og Reservedele

en gros og en detail.

Reparaturer udføres solidt.

Lorenz Hansen jr.

Aabenraa - Telefon 139

anbefaler sit store Lager i

Ingen Købetvang!

Isenkram - Glas - Porcellæn - Stentøj Køkkenudstyr - Galanteri
Jernvinduer og ~~~~~
Bygningsstøbegods.

Ingen Købetvang!

Eneudsalg og komplet stort Lager i
Kaminer, Kakkelovne, Komfurer og
Vaskekedler

fra

Lange & Co., Svendborg og Ernst Voss, Fredericia

Besøg mit Lager. ~~~~~ Ingen Købetvang.

En Landmand

havde sat sig i Hovedet, at han vilde prøve paa at dyrke Hør. Han havde Held med sig, Hørren stod godt, og han lod væve et Par smukke Bordduge. Nogen Tid efter havde han fremmede, og ved Bordet sagde han til den Dame, som sad ved Siden af ham: Denne her Dug har vokset paa min egen Mark. Er et muligt? sagde Damen meget forbavset. Det var tydeligt, at hun ikke havde Begreb om, hvordan Duge blev til. Efter et Øjeblik's Pavsse spurgte hun: Men hvordan har De dog baaret Dem ad med det? Landmanden, der var en stor Spøgefugl, sænkede Stemmen og hviskede hemmelighedsfuldt: Hvis De lover ikke at sige det til nogen, saa skal jeg fortælle Dem det. Damen lovede det. Jo, sagde Landmanden, jeg plantede en Serviet!

Carl Hass, Handelsgartneriet, Nizza'

Nørreport — — Aabenraa — — Telefon 104
Frø, Planter, Frugttræer og stedsegrønne Træer, Roser
og Potteplanter, Kranse og Buketter.

Niels A. Nielsen, Malermester,
Telefon 528. A a b e n r a a Ramsherred 10.

udfører alt til Faget henhørende Arbejde
akkurat og smagfuldt til moderate Priser.

Alt udføres kun af bedste Materiale. Stuk føres paa Lager,
leveres efter Tegning og opsættes. Forlang Tilbud og Beregning.
Farve- og Tapethandelen bringes i velvillig Erindring.
Bedste Fabrikater af **Gulvolie, Lak og Bonevoks** føres.

Paa alle Tapeter gives der 10% Rabat!

Johs. Paulsen (D. Damm's Eftflg.)

Telefon 50. A a b e n r a a. Telefon 50.

Eneudsalg af de berømte

Vejle Komfurer, Salonovne, Regulerovne, Røgfor-
brændere, Døgnbrændere og emallerede Komfurer.

C. C. Rode Juvelér & Guldsmed A a b e n r a a
Storegade 28. — Telefon 260.

Stort Lager i Guld-, Sølv- og Nikkelvarer

C. ØDIS ./. RØDEKRO

anbefaler sin **SKOTØJSFORRETNING**

— Reparaturer udføres solidt og prisbilligt. —

Værksted med elektrisk Drift.

Benzin : Benzol : Raaolie

Alle Slags Smøreolier

Balata- Kamelhaars- og Læderremme

Mælke-Transportspande

Kontrolforeningstilbehør - Gerber-Syre

og Amylalkohol

paa Lager.

FISCHER'S MASKINFABRIK

Telefon:
Nr. 124 og 97.

Aabenraa
Grundlagt 1874.

Telegr.-Adr.:
»Maskinfischer«.

SCHMIDT & TORP

- HJORDKÆR ST. -

anbefaler alle Slags

Foderstoffer og Kunstgødning.

Korn købes til højeste Dagspris.

J. CLAUSEN, Sadelmager og Tapetserer Graasten.

Alt til Faget henhørende Arbejde udføres solidt og til
moderate Priser.

REPARATURVÆRKSTED

Graasten Bogtrykkeri

Telefon 43 A. Ritscher Telefon 43
anbefaler sig med alt til Faget henhørende i smuk
og korrekt Udførelse til moderate Priser.

Husk

Graasten nye Vinhandel

Stort Lager af
1. Kl.'s Vine og Spirituoser

Specialitet:
„SLOTS - ROM“
fineste Jam.-Rum.

Andreas M. C Holst's Efterfl.,

Indehaver: JENS M. FERDINAND.
Statstelefon 63. Graasten. Statstelefon 63.

Graasten Automobilforretning

(CHR. RASMUSSEN)

Telefon 92.

Fordbiler - Fordson - Traktorer - Reservedele.

Stort Lager i Motorecykler -:- Alle Reparationer udføres.

Indramning
af
Billeder

N. C. Bock,

Graasten

:: Bog- og Papirhandel ::

Bog-
binderi

V. Uldall, Graasten

Telefon 90

Manufaktur- og

Konfektionsforretning

H. Jacobsen, Skræddermstr.

Graasten.

Skrædderforretning for Herrer.

Stort Udvalg af alle Slags Stoffer.

For god Pasning og flot Snit garanteres.

C. Sandvej, Graasten,

Telefon 68

Kolonial-, Jern- og Husholdningsartikler

Kul - - - Koks - - - Briketter

— Billigste Priser. —

Graasten Bank

Telefon 125 og 145

med Afdelinger i Bov ved Nørre Smedeby, Bovrup,

Kliplev, Holbøl, Ullerup og Varnæs

udfører alle almindelige Bankforretninger.

Tinglev.

MANUFAKTURMAGASIN

Thiel Juncker

Telefon 40

TINGLEV

Telefon 40

Byens største Købehushus

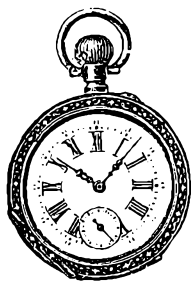
for alt i

Manufaktur og Konfektion

Allid den bedste Vare.

Det største Udvalg.

Den billigste Pris.

Urmager Boy Boysen

Telefon 45 **Tinglev** Telefon 45

Største Lager i

Ure, Guld- og Sølvvarer. Optiske Artikler.

Billigste Priser. — Reparaturer udføres hurtig og med Garanti.

Th. Th. Nielsen, Tinglev

Telefon 5

Bankkonto: Tønder Landmandsbank

**Kunstgødning, Korn og Foderstoffer
Kulhandel**

Tel. 7 **J. H. Weibek, Tinglev.** Tel. 7

Trælasthandel og Bygningsartikler
Kul, Kunstgødning, Markfrø, Landbrugsmaskiner,
Cementstensfabrik

— Levering overalt pr. Bane eller Lastbil. —

Løgumkloster.

HUSK, at De hos

BLAABJERG

faar de bedste Varer til rimelige Priser,
specielt **Kaffe.**

Telefon 95. —

— Telefon 95.

Gæstgivergaarden „St. Tønder“

Telefon 84

i Nærheden af Politi- og Dommerkontoret
anbefales

P. S. Møller.

Carsten Hansen, Løgumkloster

Telefon 28

Storegade

Telefon 28

anbefaler sit velassorterede Lager i:

Porcellæn-, Fajance-, Glas- og Emaill-Varer. –
Galanteri og Kortevarer. – Tobak, Cigarer og Ci-
garetter. – Vaaben og Ammunition.
Lædervarer, Haarpynt, Bijouteri osv. altid billigt.

Løgumkloster Kvægrensningspulver

(Strøpulver)

er det bedste.

Løgumkloster Kreaturvaskepulver.

la. Insektpulver.

Kvægvaskpulver.

Løgumkloster Apothek (J. Kjems) - Telefon Nr. 6.

Jenny Evardsen's Bog-. Papir- og Kunsthandel

Storegade — Telefon 57

anbefales.

Gæstgiveriet „Landbohjemmet“

Telefon 41

med god Staldplads og Garage anbefales
Asmussen.

HOTEL ST. HAMBORG

Telefon 26

Telefon 26

Byens største og bedste Hotel,
gode Værelser, billige Priser,
stor Staldplads, Bilgarage.

R. MORTENSEN.

Løgumkloster Trælasthandel

Tel. 24

ved Homilius

Tel. 24

Specialforretning i Bygningsartikler og Støbegods.

Eneforhandling for Løgumkloster og Omegn
af Ovne, Karniner, Komfurer etc. samt Bygningsstøbegods
fra N. A. Christensen & Co. A/S., Nvkøbing M., og
C. M. Hess' Fabrikker, Vejle.

———— Monier & Cementvarer. ————

CENTRAL-HOTEL

Telefon 8 Byens ældste Hotel Telefon 8

Gode Værelser. Billige Priser.
Stor Staldplads og Bilgarage.

B. BERTELSEN.

H. M. HANSEN

Tel. 4 Løgumkloster Tel. 4

Kolonialvarer

Isenkram Glas Porcellæn

Manufaktur Konfektion

H. C. ROOST

Tel. 98 Indeh.: Ingewert Roost. Tel. 98

Sadelmager, Tapetserer og Dekorator.

Største Udvalg i

— **Luksus- og Arbejdssæletøj.** —

Lager af Polstermøbler.

Alt Linoleumsarbejde udføres.

Solidt Arbejde og prompte Levering garanteres.

Gæstgiveriet „Postgaarden“

(før „St. Hamborg“)
anbefales.

M. P. Jepsen.

Vogntabrik. - - Chr. Madsen.

Indehaver: Anton Madsen, Løgumkloster. - - Telefon 42.

Smukt Udvalg i moderne Vogne, Jumber og Gigger.

Prima Gummi paalægges under Garanti.

A. Haase & Sønner

Telefon 12 Løgumkloster Telefon 12

Garveri og Læderhandel

Filial i Tønder. - - Telefon 293.

Løgumkloster Dampfarveri og kemisk Tøjrensingsanstalt

(Chr. Pors)

Al Garderobefarvning og kemisk Tøjrensning udføres hurtigst.

Stort Udvalg i renulde Dame- og Hørrestoffer, Uldvarer og Trikotage.

Slotsgade **Café Schau.** Slotsgade

Hyggelige Lokaler. 1ste Kl. Bagværk.

Hvornaar springer Træerne ud?

Gennemsnitsdagen for Løvspringet er efter E. Rostrups lagttagelser gennem en lang Aarrække følgende:

I April kommer Stikkølsbær den 15., Hyld den 29. I Maj kommer Hæg den 2., Røn og El den 5., Hestekastanie den 6., Hvidtjørn den 7., Hassel den 9., Birk den 10., Fuglekirsebærtræ den 11., Elm den 12., Bøg den 13., Hvidpil den 14., Avnbøg den 15., Lind og Navr den 16., Bævreasp den 18., Eg den 22. og Ask den 26.

Tønder.

J. C. Rasmussen :: Tønder

Østergade 13. — Telefon 177.

Autoriseret Forhandler af **Ford**-Automobiler og
Fordson Traktors. Komplet Reservedellager.

Moderne Reparationsværksted.

Skibbroen 4 *Chr. Petersen, Tønder* Telefon 63

Gæstgivergaard og Logihus. - Stalde.

Kaive til Opdræt stadig til Salg.

Tønder Landmandsbank

Oprettet 6. September 1901

Kontorer i Skærbæk, Gram, Brøns, Frifelt,
Brede, Højer, Bylderup, Tinglev og Ballum.

Alle Bankforretninger udføres

Indskud forrentes med $4\frac{1}{2}$ —6% p. a.

August Müller :-: Tønder

Droger, Farver, Kemikalier, Forbindstoffer,
Delikatesser og fineste Kolonialvarer.

Chr. Skov, Skræddermester, Tønder.

Stort Lager i:

Engelske og danske Klædevarer til Herre- og Drengegarderobér
— Strømper, Undertøj samt alt i Paaklædningsgenstande. —

Carl Raun - Tønder

— Storegade 26. —

Stort Lager i Tobak og Cigarer.

Vesterg. 37 **Hans Outsens,** **Telef. 81**

— T Ø N D E R —

Møbelfabrik og Lager.

Hans Beck's Bog- og Papirhandel

Storegade 5

Tønder

Telefon 341.

anbefaler alt i

Skøn- og Faglitteratur.

Urmager M. C. Sørensen.

Indehaver: A. Sørensen.

Stort Lager af **Ure, Guld- og Sølvvarer, Brillor, Kikkerter osv.**

Reparationer udføres paa eget Værksted med Garanti

M. Riggelsens Skotøjsmagasin

er det forende, hvad Kvalitet, Udvalg og Pris angaar.

==== Fødtøj for alle. ====

C. Tonnesen,

Kunststenfabrik - Tønder - Telefon 161.

anbefaler sig til Udførelse af

Terrazzo, Gulve, Trapper, Vægbeklædninger etc.

Kunststen, Gesimser, Søjler, Portaler, Trapper etc.

Cementvarer, Rør i alle Dimensioner, Kloakbrønde, Fliser, Vandtruge, Ailerønder etc.

Stuk, alt forefaldende Stukateurarbejde, Gesimser, Rosetter etc.

Tonnelit, Kunsttræ Gulvbelægning.

- Forlang Tilbud! -

Chr. Schwennesen, Fotograf.

Tønder — Vestergade 6.

Alt fotografisk Arbejde udføres til billigste Priser.

 Pasfotografier leveres hurtigst.

Tønders bedste Kaffe er den

ægte Lysholmer

Tønder Kaffe- og Thehandel.

Fr. C. Bjerning, Tønder,
— Vestergade 67. —

Manufaktur og Smaating

Spec. Baby-Udstyr og Trikotage.

A. Bai Nielsen - Tønder - Tel. 300

*Colonial, Vin og Delikatesser.
Hirschsprungs Cigarer i stort Udvalg.*

S. C. LORENZEN
TØNDER

Kolonial, Vin, Spirituosa, Frøhandel osv.

HUSK at forlange
Tilbud fra

TØNDER

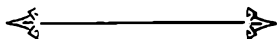
PIANO- J. B. JEPSEN
og Orgelmagasinet

Instrumentmager.

STORT NODELAGER.

Tønder og Mathiesen

Telefon 146 Tønder Vestergade 65

Byens største og eneste 1ste Kl. Specialforretning i Herre- og Drengkonfektion.

Nicolaus Andresen

C. Friedrichs Efterfølger.

Telefon 172. — Tønder. — Storegade 18.

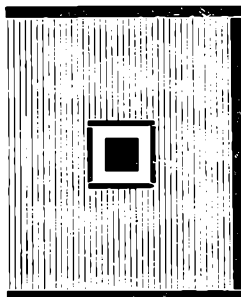
Jern- og Kortevarer, Galanteri, Glas,
Porcellæn, Kakkellovne og Komfurer.

Haderslev By.

Naar De vil spare Penge

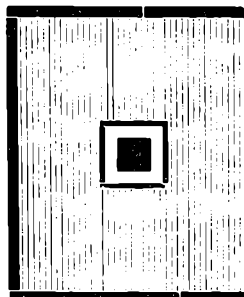

bør De købe Deres

Manufakturvarer.

Konfektion, Triko-

tage samt Skotøj hos

A. Hundevadt, Haderslev

Nis Schmidt.

Haderslev Piano- og Musikhus

Telefon 737. - Nørregade 36 - Haderslev.

Eneforhandling af Hornung og Mellers Flygler og Pianoer

Kgl. Hof-Pianofabrik.

Største Lager af alle Slags Musikinstrumenter.

===== **STORT NODELAGER** =====

Jørgen Petersen :: Haderslev

Nørregade 27 - Telefon 660

Mode-, Manufaktur- og Udstyrsforretning

J. Sorgenfri

Møbelsnedkeri og Ligkistelager

Gaaskærgade 48 - Telefon 658

Haderslev.

Ford og Fordson

Aut. Forhandler og Reparatør.

Good Year, Firestone Gummi, Schönning
& Arvè.

Original Vacuum D. D. P. A. Benzintank.

Jomfrustien 6 **Svend Wæver** Haderslev.

Telefon 775, Privat 475.

Grundlagt 1856

Telefon Nr. 169

PETER HENNINGSEN
HADERSLEV

Ure, Guld- og Sølvvare-Lager

Oluf Thielst :: Haderslev

- Telefon 165 -

Kolonialvarer. - Mark og Roefrø.

Kunstgødning. - Gødningskalk. - Høstbindegarn.

H. Fahrenдорff

HADERSLEV — SØNDERTORV 7

TELEFON NR. 748

Konditori og Cafè

J. D. Suurballe

Haderslev

Sønder torv.

*Urmager- og
Guldsmedeforretning.*

O. P. OLLING

Glarmester. - Haderslev.

Billedindramning.

Telefon 389. Storegade 25. Telefon 389.

Haderslevs største Cigar-Specialforretning

Hans Festeren.

Nørregade 28. HADERSLEV. Telef. Nr. 306.

Alle kendte Mærker i fine lagrede
Cigarer, Cigaretter og Tobakker.

Waldemar Schmidt

Nørregade 1 :-: HADERSLEV :-: Telefon Nr. 16

Byens ældste og største Specialforretning
i
Herre- og Dreng - Konfektion.

Ole Jensens Bageri, Gaaskjærgade 4

Tel. 670.

anbefales.

A. F. Petersen,

(Hans Petersen)

Klejnsmedemester og Vægfabrikant.

Telefon 226.

Haderslev.

Naffet 10.

NICOLAI OUTZEN

HADERSLEV

Smør og Æg

..... Telefoner 73 - 74 - 75

Paul Christiansen & Søn

Telefon 70 - 72 Ny Allégade 4 Grundlagt 1835

H a d e r s l e v .

Bygningsartiker.

NICOLAI OUTZEN

HADERSLEV

***Korn og Foderstoffer og
Gødningstoffer en gros***

..... Telefoner 73 - 74 - 75

*Chr. Nicolaisens Herre- og
Dame-Skrædderi*

anbefales.

Herrelingeri i stort Udvalg,

Gravene 13. :-: Haderslev. :-: Telefon 764.

J. C. HAUGAARD

Vogn- og Karosserifabrik

Telefon 101.

Haderslev.

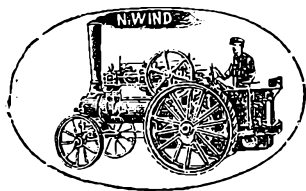
Grundlagt 1849.

Luksus-, Forretnings- og Last-Karosseri

leveres til alle Vogne hurtigst og billigst.

N. Wind, Maskinhandel

Haderslev.

**Lanz- og Holbæk-
Tærskværker
og Halmpræsere**

Besøg

„Højskolehjemmet“ i Haderslev

Telefon 282

Stor smuk Have ved Dammen.

Foreninger og Selskaber modtages.

A. Paaskesen,
forhen Skibelund.

Chr. Hadberg

Sadelmagerforretning

Telef. 289.

Haderslev.

Lavgade 9.

Seletøj og Ridetøj

*Rullegardiner, Linoleum, Sports-
rekvisitter, Dametasker, Kitbags m. m.*

Hansen & Hansen

Haderslev.

J. H. Hildebrandt :: Haderslev

Tel. 737. **Vogn- og Karosserifabrik.** Tel. 737.

— Jomfrusti 26 —

==== Karossøri til Luksus-, Vare- og Rutebiler leveres ====

Forlang Tegninger og Tilbud.

Chr. Færdig & Søn, Haderslev.

Telefon 709. — Bispegade 1. — Telefon 709.

Kobbersmed og Blikkenslager

Alle Mejeriartikler haves paa Lager. Alt Bygningsarbejde saasom Installation af Vand og Gas m. m. i solid Udførelse.

Høppners Hotel

Telefoner 21 og 780 Haderslev.

...

Hyggelig Restauration.

Koncert hver Aften.

Christen Christensen

Storegade 71 Haderslev Telefon 281

Kolonialvarer -- Vine -- Cigarer

C. J. Ørum, Haderslev

- Telefon 30 -

Kolonial, Kaffe, Cigarer.

Fineste Kvaliteter. Billigst mulige Priser.

Haderslev Farvehandel

Telef. 138 ANTON HANSEN Telef. 138

Storegade 41.

FARVER. — LAKKER. — TAPETER.

OPEL AUTOMOBILER

(Tysklands bedste Fabrikat.)

Reparaturværksted, Reservedele og Gummi samt Garage.

Waldemar Hinrichsen

Generalagent for Jylland og Fyn.

Gaaskærgade 42. **Haderslev.** Telefon Nr. 150.

Siden 1842 har man altid kunnet finde et stort Udvalg i

Daabsgaver

Forlovelsesgaver

Guldbryllupsgaver

Fødselsdagsgaver

Bryllupsgaver

Jubilæumsgaver

Konfirmationsgaver

Sølvbryllupsgaver

Forlovelsesringe

hos

M. MØLLER

(Indehaver: Thorvald Møller)

Tel. 715.

Haderslev, Bispegade.

Tel. 715.

Christiansfeld og Tyrstrup

Spielwerg & Co. :: Christiansfeld

Telefon 15.

(Nis Nielsen)

Telefon 15

— Grundlagt 1774 —

Cigarer og Kolonialvarer

Christiansfelder The

Daniel Bruhn

Telefon 20

CHRISTIANSFELD

Telefon 20

Isenkram- og Udstyrsforretning

A. C. Dahl & Hansen :: Christiansfeld

Kolonial — Isenkram.

Telefon 49 •Frej•

Telefon 49 •Frej•

TEL. 76 **OLAF SØRENSEN** TEL. 76

Aut. Installatørforretning

Christiansfeld

Moderne Lys- og Kraftanlæg udføres hurtigt og billigt

Indhent Tilbud!

Bruhn & Langfeldt

Ingeniørkontor :--: Maskinværksted

— Telefon 125 —

Artesiske Rørbrønde — Moderne Filterbrønde

Komplette Vandforsynings-Anlæg.

Otto Jørgensen

(Spielweg & Co.)

Tel. 79 Christiansfeld Tel. 79

Største og ældste **Manufaktur-
og Konfektions-Forretning**

N. H. Kjær :-: Christiansfeld

Urmager- og Guldsmedeforretning.

Telefon Nr. 104.

Telefon Nr. 104.

Christiansfelder Honningkager

Indeh.: Brødr. Obst

Vore Julepakker i Sortiments anbefales.

- Telefon 145 -

Nicolai Outzens Filial

Telegramadr.: „Outzen“

Telefon: Christiansfeld 1 og 8

Mølleri, Korn, Foderstoffer,
Markfrø og Kunstgødning.

H.B.Nielsens Skotøjsforretning

Christiansfeld, anbefales.

Telefon 142

Telefon 142

Sæbehuset i Christiansfeld

(G. Thinggaard)

Telefon 154.

Stort Lager af

Telefon 154.

Sæber, Parfumer, Fotografiske Artikler.

Tobak og Cigarer til billige Priser.

Chr. N. Iversen

Tyrstrup

Telefon Christiansfeld 4.

Kolonial, Cigarer, Vin.

Kul, Koks og Briketter.

TH. ELLGAARD - TYRSTRUP

Tel. 141 **Maler og Vognlakerer.** Tel. 141

A. H. Andersen, Christiansfeld

Bygmester

Tegninger, Overslag etc. udføres korrekt og billigt.

Cement, friskbrændt Faxekalk altid paa Lager.

Malermester Joh. Madsen

Telefon 251 u

Hvinderup

Telefon 251 u

anbefaler sin

— Malerforretning. —

Vojens.

Paulis Hotel

Vojens.

Telefon 25

Telefon 25

PETER KASS, VOJENS.

Telefon 20.

Telefon 20.

anbefaler sit store Lager i

*prima Kolonialvarer,
Isenkram, Glas og Stentøj.*

Julius Nielsens Tømmerforretning

Telefon 31.

VOJENS.

Telefon 31.

Stort Oplag af Tømmer, Brædder, Planker
og Lægler, som anbefales til billigste Priser.

Husk!

Sæbehuset i Vojens

Telefon 39.

Stort Udvalg i Cigarer, Cigaretter, Tobak.
Alt i Bageriartikler. — Konfekt og Chokolade.
Kortevarer.

Brødrene Gram

VOJENS

Maskinfabrik, Blikkenslageri og Fortinneri

anbefaler sig med Reparationsarbejde
— og Omfortinningsarbejder —

Toftlund.

Magasin du Nord, Toftlund,

Telefon 66

ved Vagn Martinusen

Telefon 66

Altid største Udvalg

- - Altid billigste Priser. - -

P. Bergs Margarinefabrik, Toftlund

anbefaler

ekstrafin Margarine

daglig frisk kærnet.

P. Lautrup, Toftlund,

anbefaler sin **Skrædderforretning**. Stort Lager af danske og engelske Stoffer.

— Altid det billigste i Herreklæder. —

Tel. 10 **A. Truelsen, Toftlund,** Tel. 10

anbefaler som Specialitet: **Danske og tyske Kakkellovne og Komfurer**. Prima engelsk og lysk Værktøj, Bygningsbeslag i stort Udvalg.

Martin Hansen

Toftlund

Korn, Foderstoffer, Gødning og Markfrø

Tel. 46.

en gros — en detail.

Tel. 46.

Chr. Tandrup, Toftlund

— Urmager og Guldsmedforretning. —

Største Udvalg til billigste Priser.

H. Jessen, Toftlund,

udfører alt til

— Sadelmagerfaget henhørende. —

Mathias P. Høeg

Maskinsnedkeri og Byggeforretning

Telefon 59 — Toftlund

Lager af alle Slags

— **Byggeartikler.** —

Allt til Byggefaget henhørende Arbejde udføres.

Hanne Oxholm

Garn og Trikotage, Toftlund.

Hagelskade-Forsikrings-Forening for Nordslesvig

Oprettet 1875.

Telefon 58

H. Rolskov, Toftlund.

Den Nordslesvigske Brandforsikring for Bygninger

Oprettet 1878. Forretningsfører H. Rolskov.

Toftlund. Telefon 38.

Køb Deres Tobak og Cigarer i Tobakshuset
Tel. 75, Toftlund,
hos **Laurids Callesen.**
Stort Udvalg i alle Slags Piber til billigsie Priser.

Toftlund Søndermølle.

Vind- og Motor-Mølleri.

Telefon 61.

Chr. Madsen.

Lassen Nissum, Toftlund,

anbefaler
sin

Barberstue

samt gode aflagrede
Cigarer.

Jes J. Bruhn, Toftlund.

Telefon 40.

**Største Urmager- og Guldsmed-
forretning paa Pladsen.**

Johannes Olesen, Toftlund.

Tel. 3.

Smede- og Maskinværksted

Tel. 3.

Sadelmager Godsk Hansen, Toftlund

anbefaler sig med alt til Faget henhørende.

Peter Nissen, Toftlund

Malerforretning.

Tapet- og Farvehandel.

Toftlund Bogtrykkeri

Bog- og Papirhandel - Telefon 74

AXEL LYNGBY PETERSEN

*Stort Lager af Papir, Kort; Festtelegrammer
Skrivematerialer, Bøger og Blade.*

Alle Slags Affaldsprodukter købes af

P. L. Petersen - Toftlund - Tel. 49.

Huder og Skind købes til Dagens højeste Priser.

P. L. Petersen - Toftlund - Tel. 49.

Thor Buchard, Toftlund Telef. 47.

Billigste Indkøb af

**Manufaktur, Konfektion, Modevarer, Sko og Støvler.
Herre- og Dreng- Garderobe. -- Største og ele-
ganteste Udvalg i Dame- og Børne- Konfektion.
Udvalg i Herre- og Dreng-Hatte. Udstyrsartikler.**

Andreas Christesens Handlungartneri,

Toftlund, anbefales.

Jens Detlefsen, Toftlund, Telefon 56.

Alt paa Lager i **Herre-, Dame- og Børnefødtøj.**
Bedste Kvalitet til rimelige Priser.

Smør- og Margarinehuset

i Toftlund anbefales.

Husk! Sæbehuset i Toftlund

sælger til billigste Priser.

Toftlund Sogns Sparekasse

Alle Sparekasseforretninger udføres.

Telefon 38

Oprettet 1872.

Telefon 38

Smedemester Vestergaard, Toftlund,
anbefaler

**Paalægning af Gummi paa Vogn-
hjul med Garanti.**

Niels Hansen, Toftlund,
Bog- og Papirhandel, Bogbinderi.

Værksted for Indramning af Billeder.

Fotografiapparater og Tilbehør.

Hans Nielsen, Toftlund,

Telefon Nr. 2

Trælastforretning og Byggematerialer, Haand-
værkstøj, Køkkenudstyr, Morsø Støbegods.

Adolph Petersen, Bageri, Konditori og Café

Telefon 71.

Toftlund.

Altid frisk Kaffe

faas i Specialforretningen
H. C. Meyer's Enke, Toftlund.

Handelsbanken i Toftlund

Filial af Aktieselskabet Københavns Handelsbank.

Kontortid 9—12 og 2—5. Lørdag 9—12.

Telefon 1 og 32.

Alle Bankforretninger udføres.

Valdemar Huusmann,

Toftlund. Telefon Nr. 10.

Stort Lager i Landbrugsmaskiner, Cykler, Symaskiner,
Gummi, Benzin, Benzol, Olie, Remme, Bindegarn og
Reserve dele.

Central-Hotellet, Toftlund

Chr. Rasmussen.

P. J. Prinds Gæstgivergaard, Toftlund,

anbefales.

Rødding.

H. Juhl, Rødding

Tel. 20

Maskinsnedkeri.

Tel. 20

Møbelmagasin. — Lager af Liggister.

Alt Bygningsarbejde udføres.

Hans Chr. Andersen, Rødning.

Bog- og Papirhandel, Bogbinderi, Kunsthandel.
Lager af Tapeter. Tel. 68. **Fotografiske Artikler.**

Tel. 49 **Chr. J. Ravn, Rødning** Tel. 49

anbefaler: **Tømmer og Brædder, Kalk, Cement,**
Tagpap, Søm og Jernvinduer, Jernbjælker, Jerntag,
Tagsten Drænsrør.

Rødning Møbelmagasin

anbefaler sit store

Lager af alle Slags Møbler.

Tel. 7.

S. A. Sørensen.

Tel. 7.

Chr. M. Christophersen

Fotograf, Rødning.

Al Fotografering, Forstørrelser, Udefotografering besørges
Ring til Nr. 79.

**Spare- og Laanekassen for Frøs og
Kalvslund Herreder**

Rødning — Telefon 36

Alle Sparekasseforretninger udføres. Sikreste
Pengeanbringelse.

H. P. Johansen, Skomagermester,
Rødning.

Stort Lager i Dame-, Herre- og Børnefodtøj.

Besøg Sæbehuset i Rødning

Rødning Østerkro.

Telefon 3. M. Christophersen. Telefon 3.

Max Kamprad, Rødning,

Herrefrisør.

————— God Betjening. —————

A. J. Markussen, Rødning.

Urmager- og Guldsmedeforretning.

Telefon 81. Grundlagt 1844. Telefon 81

Johannes Buchard

Tel. 1 Rødning Tel. 1

Bank-Konti:

Haderslev Bank, Rødning

Rødning Bank, Rødning.

Manufaktur - - Konfektion - - Hvidevarer
Sengefjer - - Symaskiner - - Skotøj
Rejseartikler - - Lædervarer

Skodborg.

Jens Soeberg, Skodborg

Telefon 49

Karremager

Telefon 49

Alle moderne Vogne og Karosserier leveres omgaende.

Chr. O. Christiansen

Telefon 3

Skodborg
anbefaler sin

Telefon 3

———— blandede Forretning. ————

A. H. JUNKER, SKOVBORG

Manufaktur- og Konfektions-Forretning

Skodborg Kommunes Sparekasse

Sikreste Kapitalanbringelse.

———— Kommunen hæfter for Indskud. ————

Skodborg

Korn- og Foderstofforretning A/S

Korn - - Foderstoffer - - Kunstgødning

Telefon 4

Telefon 4

Th. PAULSEN

Skodborg Savværk og Trælasthandel

Chr. Lauersen

Installationsforretning, Skodborg Elektricitetsværk,
anbefaler sig med

al Installation. Stort Lager af Lysekroner, Staalampen
og andre elektriske Artikler. - - Prima Glødelampen.

Gram, Gramby og Jels.

Viggo Dahls Gæstgivergaard,

Telefon 13

GRAM

Telefon 15

Hyggelige Lokaler

God Staldplads

Olaf Aastrup, Gramby

— Telefon 45 —

Mode

Manufaktur

Konfektion

Prima damprensede Fjer og Dun. = Symaskiner.

GRAMBY BANK ^{A/S} - GRAMBY

Aktiekapital Kr. 275.000

∴ anbefaler sig med alle Bankforretninger. ∴

Aage Jensen

Telefon 60

Gramby

Telefon 60

Manufaktur-, Konfektions- og Mode-
Forretning

Niels Nielsens Foderstofforretning, Gramby

Køb og Salg af Korn.

Paa Lager haves Rug og Byg, knust Havre, Sundeveds
Svinefoder, Malkefoder osv.

R. Andersens Hotel

Telefon: Gram 22 Gramby Telefon: Gram 22
Lyse, hyggelige Lokaler. - - - Største Sal i Haderslev Vesteramt.
Stor Staldplads. - - Bilgarage.

F. L. Ehlers, Gramby

Tel. 6 Elektrisk Installationsforretning Tel. 6
Stort Udvalg i Lysekroner og andre elektriske Artikler.

Husk

De sparer Rejsepenge

ved at købe paa Pladsen i

Jels kontante

Manufakturforretning.

Priserne staar paa Højde med Købstaden.

Største Udvalg paa Pladsen.

Se mine Priser.

Ingen Købetvang.

Niels Ebbesen

Tel. 44.

JELS.

Tel. 44.

Jacob Hansen, Jels

Telefon Nr. 22

Glas, Porcellæn og Stentøj,

Kolonialvarer

Tobakker og Vine

Wald, Schmidt, Jels,
Barber- og Frisør-Salon.

*Aut. Landbrugs-Lotteri Kollektion,
Altid heldig!*

P. Boisen JELS
Sadelmager- og Polster-Forretning
bringes i velvillig Erindring.

Landbohjemmet i Jels

anbefales.

Hyggelige Lokaler.

ANNA DANIELSEN'S
Bog- og Papirhandel, Jels,
anbefales.

M. OVERBECK

Telefon 28

Jels

Telefon 28

Møbel- og Ligkistemagasin.

Alle Bygningsmaterialer og min Byggeforretning anbefales.

J. G. BUCHARD, JELS.

Bageri

Konditori

Kaffé

Hyggelige Lokaler.

Tel. 48

1. Kl. Bagværk

Tel. 48

Magne Hansen, Jels. Farveri og Klædefabrik.

Telefon 31.

Sønderborg.

Køb kun

Det bedste Frø

Roefrø - - - Kløverfrø

Græsrø og Sædekorn

faas til moderate Priser hos

ALSISK FRØAVL

Andelsselskab

Telefon 18. **SØNDERBORG.** Telefon 18.

Alle vore Frøforsendelser til Foraaret staar under
selvvirkende Kontrol af Statsfrøkontrollen i Kø-
benhavn.

Paalidelige Avlere antages.

BROK & CO., SØNDERBORG.

TELEFON 151 og 751

Byggematerialer og Støbegods.

Eneforhandler af ægte Mettlacher Gulv- og Vægfliser.

HANSEN & OHRT

Telefon 840

SØNDERBORG

Telefon 840

Jernbanegade 3 (ved Siden af Folkebanken)

Specialforretning i Støbegods, Hus- og Køkkenudstyr

Altid stort Udvalg - - Altid billigste Priser

P. H. Stuhr, Sønderborg

Alsgade 22, Telefon 386

Chevrolet-Automobiler

Gummi — Olie — Benzin

Reparaturværksted

Smyk Deres Hjem med dansk Kunst.

Største Udvalg i Festgaver, Billeder, Kunstgenstande i Porcellæn, Keramik og Fajance. Kgl. Porcellæn. — Nyheder i gode Bøger. Salmebøger. Skrivemaskiner. Kontormøbler.

Agentur for

Kgl. Pianofabrik Hornung & Møller, København.

Andreas Clausen, Bog- og Kunsthandel, Sønderborg.

Telefon 387.

MANUFAKTUR-VAREHUSET

J. H. KOCK

SØNDERBORG

Manufakturvarer - Uldvarer

Hvidevarer - . Senge

AXEL HELMER - SØNDERBORG

Telefon 77 - 777 Isenkram Telefon 77 - 777

Husholdningsartikler, Værktøj

Olie og tekn. Artikler

en gros Vejle Støbegods en detail

J. Staugaard, Sønderborg

Telefon 299 Byens ældste Telefon 299

Cykle-, Symaskin- og Automobil-Forretning

en gros - - en detail

Stort Udvalg

Billige Priser

Hotel Mommark Færgegaard

fuldt moderne med
al Nutids - Komfort
indrettet Badhotel
med 50 Værelser,
aabent hele Aaret.
Glimrende Badstrand.
Egen Tennisbane.
Bilgarage.

J. N. Mailand, Vinhandel

Telefon 11

SØNDERBORG

Telefon 11

Forlang min „Gammel Rom“ til Toddy.

Køb

Herre- og Drengetøj

hos

Otto Birk

St. Raadhusgade 3
SØNDERBORG

Holdbare Habitter Herre Hus Holger Hollensen

De køber billigst

Manufaktur og Konfektion

hos

Peter Olufsen, Sønderborg, Perlegade 16, Telefon 248.

Befolkningstallet i Danmark.

(Efter Folketællingen den 1. Februar 1921.)

Det egentl. Danmark	3,267,831	Indbyggere paa	43,017	□ km
deraf de sdj. Landsd.	163,622	—	3,984	—
Færøerne	21357	—	1,399	—
Island	94,680	—	102,846	—
Grønland	14,355	—	2,169,750	—

De sønderjydske Amter.

Aabenraa Amt	35,067	Indbyggere paa	766	□ km
Haderslev Amt	56,255	—	1,356	—
Sønderborg Amt	36,675	—	429	—
Tønder Amt	35,625	—	1,352	—
	163,622		3,903	

Sønderjydske By- og Sognekommuner.

Haderslev Amt.

Bykommuner:		23. Moltrup	487
a. Haderslev Købstad ..	13149	24. Nustrup	1404
b. Christiansfeld Flække	593	25. Oksenvad	745
		26. Rødding	1893
Tils. Bykommuner:	13742	27. Skodborg	1549
		28. Skrave	709
Sognekommuner:		29. Skrydstrup	687
1. Aastrup	726	30. Sommersted	1372
2. Agerskov	2096	31. Starup	704
3. Aller	598	32. Stepping	1034
4. Bevtoft	1113	33. Tirslund	528
5. Bjerning	389	34. Toftlund	1731
6. Branderup	751	35. Tyrstrup	1769
7. Fjelstrup	1311	36. Vedsted	1740
8. Fol	514	37. Vilstrup	1066
9. Frørup	450	38. Vojens	935
10. Gammel Haderslev	447	39. Vonsbæk	653
11. Gram	2280	40. Øsby	1740
12. Grarup	194	41. Øster Lindet	863
13. Halk	929	Tils. Sognekommuner	42513
14. Hammelev	1251		
15. Hjerndrup	439		
16. Hjerting	407		
17. Hoptrup	1946		
18. Hygum	1461		
19. Jægerup	370		
20. Jels	1531		
21. Lintrup	1050		
22. Maugstrup	651		

Aabenraa Amt.

Bykommune:	
Aabenraa Købstad	7961
Sognekommuner:	
1. Adsbøl	368
2. Bedsted	662
3. Bjolderup	1584

4. Bov	2602
5. Egvad	686
6. Ensted	1286
7. Frasted	2084
8. Graasten	1549
9. Hellevad	935
10. Hjordkær	1085
11. Holbøl	1546
12. Klipleve	1821
13. Kværs	1000
14. Løjt	2424
15. Ringenæs	1476
16. Ris	2014
17. Uge	586
18. Varnæs	1551
19. Øster Løgum	1829

Tils. Sognekommuner 27106

Sønderborg Amt.

Bykommuner:	
a. Sønderborg Købstad	8533
b. Augustenborg Flække	762
c. Nordborg	1035

Tils. Bykommuner 10330

Sognekommuner:

1. Asserballe	819
2. Broager	4699
3. Dybbøl	992
4. Egen	1761
5. Havnbjerg	872
6. Holm	611
7. Hørup	1360
8. Kajnæs	970
9. Ketting	776
10. Lysabild	1586
11. Notmark	1211
12. Nyhøl	741
13. Oksbøl	1113
14. Pøl	511
15. Sottrup	1464
16. Svenstrup	1145
17. Tandslet	1187
18. Ulkebøl	2350
19. Ullerup	2177

Tils. Sognekommuner 26345

Tønder Amt.

Bykommuner:

a. Tønder Købstad	5129
b. Højer Flække	1125
c. Løgumkloster Flække	1603

Tils. Bykommuner 7857

Sognekommuner:

1. Abild	996
2. Arrild	772
3. Ballum	963
4. Brede	1469
5. Brøns	820
6. Burkal	1712
7. Bylderup	874
8. Daler	675
9. Døstrup	991
10. Emmerslev	952
11. Hostrup	970
12. Hjerpsted	222
13. Hvidding	590
14. Højer Landsogn	448
15. Højrup	862
16. Højst	877
17. Løgumkloster Lands.	522
18. Mjolden	348
19. Møgeltønder	1318
20. Nørre Løgum	1061
21. Randerup	203
22. Ravsted	1044
23. Rejsby	455
24. Roager	555
25. Rømø	699
26. Skast	270
27. Skærbæk	1936
28. Spandet	502
29. Tinglev	2129
30. Tønder Landsogn ..	555
31. Udbjerg	429
32. Visby	673
33. Vodder	876

Tils. Sognekommuner 27768

Bymæssige Bebyggelser i Landkommunerne.

Haderslev Amt.

Agerskov	392
Aarø sund	163
Bevtoft	174
Fjelstrup	509
Gramby	652
Hammelev	560
Hoptrup	529
Jels	671
Over Jersdal	354
Rødning	1132
Skodborg	548
Sommersted	219
Toftlund	923
Tyrstrup	336
Vojens	792
Tilsammen	7954

Aabenraa Amt.

Bedsted	152
Bolderslev	523
Bov	389
Bovrup	252
Felsted	296
Graasten	1317
Hellevad	296
Hjordkær	174
Hovslund	123
Kliplev	459
Krusaa	120
Kvårs	330
Løjt kirkeby	522
Nørre Smedeby	199
Padborg	47
Rinkenæs	465
Rødekro	751
Størtum	66
Trappen	147
Tørsbøl	135
Varnæs	331
Tilsammen	7094

Sønderborg Amt.

Avnbøl	264
Blans	491
Broager	1065
Guderup	394
Havnbjerg	283
Hundslev	355
Høruphav	325
Ketting	270
Lysabild	225
Nybøl	161
Skovby	168
Svenstrup	205
Tandslet	374
Ullerup	264
Vester Sottrup	508
Vollerup	150
Tilsammen	5502

Tønder Amt.

Arnum	444
Ballum	422
Brede	290
Bredebro	321
Brøns	206
Bylderup	281
Døstrup	343
Hostrup	149
Hvidding	119
Jejsing	361
Møgeltønder	751
Ravsted	406
Skærbæk	652
Tinglev	974
Visby	296
Tilsammen	6015

Byerne i Danmark.

	1921	1860		1921	1860
København	561344	155143	Neksø	2724	1485
Frederiksberg	104815	8164	Nibe	1869	1319
	666159	163307	Nyborg	9507	3802
Aabenraa	7961	5133	Nykøbing F.	12970	3242
Aakirkeby	1496	613	Nykøbing M.	8352	2034
Aalborg	41613	10069	Nykøbing S.	3603	1384
Aarhus	74256	11009	Nysted	1642	1261
Allinge-Sandvig	1864	878	Næstved	10091	3647
Assens	4674	3589	Nordborg	1035	1304
Augustenborg	762	531	Nørresundby	6083	1376
Bogense	2852	1899	Odense	49469	14255
Esbjerg	21251	30	Præstø	1470	1298
Faaborg	4690	3120	Randers	26495	9725
Fredericia	17240	6261	Ribe	5510	3594
Frederikshavn	9411	1843	Ringkøbing	3865	1409
Frederikssund	2967	763	Ringsted	5047	1653
Frederiksværk	2022	764	Roskilde	12815	4651
Grenaa	4537	1636	Rudkøbing	4138	2719
Haderslev	13149	8012	Rødby	3290	1578
Hasle	1352	886	Rønne	10336	5435
Helsingør	15457	8442	Sakskøbing	1798	1149
Herning	8855	870	Silkeborg	10896	1775
Hillerød	6069	2301	Skagen	3854	1532
Hjørring	10945	2807	Skanderborg	3938	1423
Hobro	3871	1909	Skelskør	2720	1533
Holbæk	11198	2971	Skive	6112	1709
Holstebro	8423	1652	Slagelse	13359	4931
Horsens	27588	8980	Sorø	2689	1237
Højer	1125	1041	Stege	2231	1932
Kalundborg	6833	2587	Storehedinge	2272	1291
Kerteminde	3068	2148	Struer	4715	159
Kolding	17165	3978	Stubbekøbing	2226	1247
Korsør	8939	2957	Svanke	1324	1065
Kristiansfeld	593	681	Svendborg	14210	5537
Køge	5673	2734	Sæby	2276	1167
Lemvig	4481	1192	Sønderborg	8533	3894
Løgstør	2571	1464	Thisted	7287	3126
Løgumkloster	1603	1419	Tønder	5129	3216
Mariager	1043	680	Varde	5261	2103
Maribo	4442	1992	Vejle	22001	4920
Marstal	2519	2590	Viborg	14244	4861
Middelfart	6870	2123	Vordingborg	5184	1780
Nakskov	12984	3687	Æbeltoft	1959	1313
			Ærøskøbing	1323	1713

Hørfrøkager

Solsikkekager

Jordnødkager

Kokuskager

Palmekager

Soyakager

Vejle Blodfoder Nr. 1 til Svin

**Vejle Blodfoder Extra
til Køer**

**Vejle Blodfoder Albomin
til Heste**

Sørensens 46% Malkefoder

**Sørensens Svinefoder
"Haab"**

faas altid fra Lager til billigste Dagspris.

Christian J. Sørensen,

Varnæs St.

Telefon 8 & 48

*Eneforhandler af Vejle Blodfoder for Aabenraa Amt
en gros & en detail.*

